

URZĄD STATYSTYCZNY W ŁODZI

POWIATY I GMINY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO – – SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007-2013

ANALIZY STATYSTYCZNE

ŁÓDŹ 2015

URZĄD STATYSTYCZNY W ŁODZI
STATISTICAL OFFICE IN ŁÓDŹ

ANALIZY STATYSTYCZNE

**POWIATY I GMINY
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO –
SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA
W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007-2013**

***POWIATS AND GMINAS
OF ŁODZKIE VOIVODSHIP –
SOCIO-ECONOMIC SITUATION
DURING THE PROGRAMMING
PERIOD 2007-2013***

STATISTICAL ANALYSES

ŁÓDŹ 2015

ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W ŁODZI

PRZEWODNICZĄCY

Piotr Ryszard Cmela

CZŁONKOWIE:

Piotr Chabior

Jerzy Harbat

Anna Jaeschke

Izabela Kaleta

Włodzimierz Obraniak

Tomasz Piasecki

Jolanta Włodarczyk

REDAKCJA MERYTORYCZNA I SKŁAD KOMPUTEROWY:

ŁÓDZKI OŚRODEK BADAŃ REGIONALNYCH

Anna Gierlich

Magdalena Hochman

Aneta Matysiak

pod kierunkiem

Anny Jaeschke

PROJEKT OKŁADKI:

ŁÓDZKI OŚRODEK BADAŃ REGIONALNYCH

Katarzyna Szkopiecka

Przy publikowaniu danych US – prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna na <http://lodz.stat.gov.pl>

ISBN 978-83-60002-75-9

Druk: Zakład Wydawnictw Statystycznych, al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa

Nakład 95 egz.

Cena 18,00 zł

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Łodzi przekazuje Państwu opracowanie prezentujące zmiany, które zaszły w województwie łódzkim w okresie programowania 2007-2013. Celem publikacji jest również zobrazowanie, w świetle dostępnych danych statystycznych, zróżnicowania powiatów i gmin województwa pod względem dostępności komunikacyjnej, stanu środowiska, rozwoju innowacyjnej gospodarki i społeczeństwa informacyjnego, warunków do rozwoju zasobów ludzkich, a także odnowy obszarów miejskich.

Zakres tematyczny opracowania wynika bezpośrednio z sześciu osi priorytetowych *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*. Oś VII *Pomoc Techniczna* nie została ujęta w niniejszym opracowaniu, ze względu na brak bezpośredniego przełożenia na informacje pochodzące z resortu statystyki.

Niniejsza publikacja została podzielona na dwie zasadnicze części. W pierwszej z nich przedstawiono główne założenia *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*. Zagadnienia te stanowią bazę tematyczną dla danych statystycznych, będących przedmiotem analizy przeprowadzonej w drugiej części opracowania. Układ rozdziału nawiązuje bezpośrednio do celów operacyjnych wyodrębnionych w ramach poszczególnych osi priorytetowych. Obszary, dla których w chwili obecnej statystyka publiczna nie dysponuje odpowiednimi miarami, nie podlegały przedmiotowej analizie. W celu zwiększenia przejrzystości, tablice z danymi dla powiatów i gmin prezentowane są na końcu każdego z obszarów tematycznych.

Zgodnie z kierunkami rozwoju określonymi przez RPO WŁ, województwo łódzkie powinno zmierzać do poprawy konkurencyjności gospodarczej, promowania zrównoważonego rozwoju regionu oraz zapewnienia większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej. Ujęty w prezentowanym opracowaniu zestaw informacji może być pomocny przy monitorowaniu realizacji regionalnej polityki rozwoju.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

PREFACE

Statistical Office in Łódź is presenting you with the elaboration aimed to present changes in łódzkie voivodship in 2007-2013 programming period. The aim of the study is to show a characteristics of powiats and gminas of łódzkie voivodship and differences in transport accessibility, state of natural environment, development of the innovative economic sector and the information society, conditions for development of human resources and revitalisation of urban areas, based on public statistics.

The publication includes data on subjects related to six of the priority axes included in “The Regional Operational Programme for the Lodzkie Voivodship, for the years 2007-2013”. Priority axis VII Technical assistance wasn’t described in this elaboration due to a lack of direct correspondence with information from public statistics.

The publication consists of two main parts. The first one contains the main assumptions of The Regional Operational Programme for the Lodzkie Voivodship for the years 2007-2013. These issues are the base for statistical data presented in the analysis made in second part. Chapter layout corresponds directly to the operational goals defined under the priority axes. Some goals weren’t analyzed in this publication because relevant statistical data are not available. To increase clarity, the tables with powiats’ and gminas’ data are presented in the end of each thematic group.

According to the main directions of the development of the region specified in the ROP LV, łódzkie voivodship should aim to improving the economic competitiveness of the region, promoting sustainable regional development and providing greater social, economic and territorial cohesion of the region. The field described in this elaboration can be helpful while monitoring of regional policy.

*Director
of the Statistical Office in Łódź*

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

SPIS TREŚCI

Przedmowa	3
UWAGI METODYCZNE	11
ZAŁOŻENIA REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2007-2013	31
STATYSTYCZNY OBRAZ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ŚWIETLE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2007-2013	39
1. Infrastruktura transportowa	39
2. Ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	52
3. Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość	89
4. Społeczeństwo informacyjne	107
5. Infrastruktura społeczna	125
6. Odnowa obszarów miejskich	154

SPIS TABLIC

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Tabl. 1.1. Drogi publiczne	39
Tabl. 1.2. Bezpieczeństwo ruchu drogowego	40
Tabl. 1.3. Komunikacja miejska	41
Tabl. 1.4. Linie kolejowe eksploatowane	43
Tabl. 1.5. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Łódź	43
Tabl. 1.6. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ²	44
Tabl. 1.7. Bezpieczeństwo ruchu drogowego	45
Tabl. 1.8. Ścieżki rowerowe	46

OCHRONA ŚRODOWISKA, ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM I ENERGETYKA

Tabl. 2.1. Gospodarka wodociągowo-kanalizacyjna	52
Tabl. 2.2. Sieć wodno-ściekowa	55
Tabl. 2.3. Gospodarka wodno-ściekowa w przemyśle	56
Tabl. 2.4. Gospodarka odpadami komunalnymi	57
Tabl. 2.5. Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone), z wyłączeniem odpadów komunalnych	58
Tabl. 2.6. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej	59
Tabl. 2.7. Wybrane efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji gospodarki wodnej	60

SPIS TABLIC (cd.)

Tabl. 2.8. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	61
Tabl. 2.9. Energia elektryczna	62
Tabl. 2.10. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	63
Tabl. 2.11. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków komunalnych	64
Tabl. 2.12. Udział ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczania	65
Tabl. 2.13. Udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych	66
Tabl. 2.14. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych ...	67
Tabl. 2.15. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	68
Tabl. 2.16. Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń	69
Tabl. 2.17. Udział zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zanieczyszczeniach wytworzonych	70
Tabl. 2.18. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	71
Tabl. 2.19. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	77
Tabl. 2.20. Lesistość	83
GOSPODARKA, INNOWACYJNOŚĆ, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
Tabl. 3.1. Działalność badawczo-rozwojowa (B+R) i innowacyjna	91
Tabl. 3.2. Wynalazki krajowe	93
Tabl. 3.3. Baza noclegowa turystyki	94
Tabl. 3.4. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według lokalizacji inwestycji (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	96
Tabl. 3.5. Udział osób pracujących w usługach w liczbie pracujących ogółem	97
Tabl. 3.6. Turystyczne obiekty noclegowe	98
Tabl. 3.7. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych	99
Tabl. 3.8. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	100
Tabl. 3.9. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	101
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	
Tabl. 4.1. Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych	108

SPIS TABLIC (dok.)

Tabl. 4.2. Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	109
Tabl. 4.3. Komputery podłączone do Internetu w bibliotekach dostępne dla czytelników	112
Tabl. 4.4. Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	113
Tabl. 4.5. Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	119

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Tabl. 5.1. Szpitale ogólne	125
Tabl. 5.2. Ambulatoryjna opieka zdrowotna	126
Tabl. 5.3. Pomoc społeczna	127
Tabl. 5.4. Placówki opiekuńczo-wychowawcze	129
Tabl. 5.5. Infrastruktura edukacyjna	130
Tabl. 5.6. Obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych	132
Tabl. 5.7. Zakłady stacjonarne pomocy społecznej	133
Tabl. 5.8. Placówki opiekuńczo-wychowawcze według powiatów	135
Tabl. 5.9. Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym ...	136
Tabl. 5.10. Kluby sportowe i ćwiczący	142
Tabl. 5.11. Imprezy organizowane przez domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice	148

ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH

Tabl. 6.1. Remonty mieszkań w miastach	154
Tabl. 6.2. Remonty mieszkań związane z podwyższeniem standardu w miastach	155
Tabl. 6.3. Ludność korzystająca z instalacji w miastach	156
Tabl. 6.4. Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w miastach	157
Tabl. 6.5. Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji w miastach	159
Tabl. 6.6. Odsetek ludności korzystającej z instalacji w miastach	160
Tabl. 6.7. Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej w miastach	165
Tabl. 6.8. Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca w miastach	166
Tabl. 6.9. Zieleń uliczna w miastach	167
Tabl. 6.10. Lasy gminne w miastach	168

TABLE OF CONTENTS

<i>Preface</i>	4
METHODOLOGICAL NOTES	11
THE ASSUMPTIONS OF THE REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMME FOR THE LODZKIE VOIVODSHIP, FOR THE YEARS 2007-2013	31
STATISTICAL CHARACTERISTICS OF THE LOCAL GOVERNMENT UNITS REGARDING THE REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMME FOR THE LODZKIE VOIVODSHIP, FOR THE YEARS 2007-2013	39
1. <i>Transport infrastructure</i>	39
2. <i>Environmental protection, risk prevention, power engineering</i>	52
3. <i>Economy, innovativeness, entrepreneurship</i>	89
4. <i>Information society</i>	107
5. <i>Social infrastructure</i>	125
6. <i>Revitalisation of urban areas</i>	154

LIST OF TABLES

TRANSPORT INFRASTRUCTURE

<i>Tabl. 1.1. Public roads</i>	39
<i>Tabl. 1.2. Road traffic safety</i>	40
<i>Tabl. 1.3. Urban transport</i>	41
<i>Tabl. 1.4. Railway lines operated</i>	43
<i>Tabl. 1.5. Passenger traffic at Lodz Airport</i>	43
<i>Tabl. 1.6. Communal and district hard surface roads per 100 km²</i>	44
<i>Tabl. 1.7. Road traffic safety</i>	45
<i>Tabl. 1.8. Bicycle roads</i>	46

ENVIRONMENTAL PROTECTION, RISK PREVENTION, POWER ENGINEERING

<i>Tabl. 2.1. Water supply and sewage management</i>	52
<i>Tabl. 2.2. Water and wastewater system</i>	55
<i>Tabl. 2.3. Water and wastewater system in industry</i>	56
<i>Tabl. 2.4. Municipal waste management</i>	57
<i>Tabl. 2.5. Waste generated and landfilled up to now (accumulated), excluding municipal waste</i>	58
<i>Tabl. 2.6. Protection of nature and biodiversity</i>	59
<i>Tabl. 2.7. Selected tangible effects of investments in water management</i>	60

LIST OF TABLES (cont.)

<i>Tabl. 2.8. Emission and reduction of air pollutant by plants of significant nuisance to air quality</i>	<i>61</i>
<i>Tabl. 2.9. Electricity</i>	<i>62</i>
<i>Tabl. 2.10. Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m³</i>	<i>63</i>
<i>Tabl. 2.11. Percentage of population connected to municipal wastewater treatment plants</i>	<i>64</i>
<i>Tabl. 2.12. Share of industrial and municipal wastewater treated in waste requiring treatment</i>	<i>65</i>
<i>Tabl. 2.13. Share of waste landfilled in waste generated</i>	<i>66</i>
<i>Tabl. 2.14. Share of waste recovered in waste generated</i>	<i>67</i>
<i>Tabl. 2.15. Share of legally protected areas in total area</i>	<i>68</i>
<i>Tabl. 2.16. Particulates retained and neutralized in pollutant reduction systems</i>	<i>69</i>
<i>Tabl. 2.17. Share of particulates retained and neutralized in pollutant reduction systems in pollutants generated</i>	<i>70</i>
<i>Tabl. 2.18. Share of population using water supply system in total population</i>	<i>71</i>
<i>Tabl. 2.19. Share of population using sewage system in total population</i>	<i>77</i>
<i>Tabl. 2.20. Share of forest land in total area</i>	<i>83</i>

ECONOMY, INNOVATIVENESS, ENTREPRENEURSHIP

<i>Tabl. 3.1. Research-development activity (R&D) and innovation activity</i>	<i>91</i>
<i>Tabl. 3.2. Resident inventions</i>	<i>93</i>
<i>Tabl. 3.3. Tourist accommodation establishments</i>	<i>94</i>
<i>Tabl. 3.4. Investment outlays in enterprises according to investment location (current prices) per capita in zł</i>	<i>96</i>
<i>Tabl. 3.5. Share of employed persons in services in total employed persons</i>	<i>97</i>
<i>Tabl. 3.6. Facilities in tourist accommodation establishments</i>	<i>98</i>
<i>Tabl. 3.7. Bed places in tourist accommodation establishments</i>	<i>99</i>
<i>Tabl. 3.8. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments</i>	<i>100</i>
<i>Tabl. 3.9. Entities of the national economy newly registered in the REGON register per 10 thous. population</i>	<i>101</i>

INFORMATION SOCIETY

<i>Tabl. 4.1. ICT usage in enterprises and households</i>	<i>108</i>
<i>Tabl. 4.2. Number of pupils and students per 1 computer with Internet access used by pupils and students in schools for children and youth (excluding special schools)</i>	<i>109</i>

LIST OF TABLES (cont.)

<i>Tabl. 4.3. Computers with Internet access in libraries available for borrowers</i>	<i>112</i>
<i>Tabl. 4.4. Number of pupils per 1 computer with Internet access used by pupils in primary schools for children and youth (excluding special schools)</i>	<i>113</i>
<i>Tabl. 4.5. Number of pupils per 1 computer with Internet access used by pupils in lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)</i>	<i>119</i>

SOCIAL INFRASTRUCTURE

<i>Tabl. 5.1. General hospitals</i>	<i>125</i>
<i>Tabl. 5.2. Out-patient health care</i>	<i>126</i>
<i>Tabl. 5.3. Social welfare</i>	<i>127</i>
<i>Tabl. 5.4. Care and education centres</i>	<i>129</i>
<i>Tabl. 5.5. Educational infrastructure</i>	<i>130</i>
<i>Tabl. 5.6. Buildings adapted for people in wheelchairs</i>	<i>132</i>
<i>Tabl. 5.7. Stationary social welfare facilities</i>	<i>133</i>
<i>Tabl. 5.8. Care and education centres by powiats</i>	<i>135</i>
<i>Tabl. 5.9. Percentage of children aged 3 – 5 years covered by preschool education</i>	<i>136</i>
<i>Tabl. 5.10. Sports clubs and persons practising sports</i>	<i>142</i>
<i>Tabl. 5.11. Events organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres</i>	<i>148</i>

REVITALISATION OF URBAN AREAS

<i>Tabl. 6.1. Renovation of dwellings in urban areas</i>	<i>154</i>
<i>Tabl. 6.2. Renovation of dwellings aimed at improving living standards in urban areas</i>	<i>155</i>
<i>Tabl. 6.3. Population using water supply, sewage and gas supply systems in urban areas</i>	<i>156</i>
<i>Tabl. 6.4. Generally accessible green areas and green areas of housing estates in urban areas</i>	<i>157</i>
<i>Tabl. 6.5. The difference between the percentage of the population using the water supply and sewage systems in urban areas</i>	<i>159</i>
<i>Tabl. 6.6. Share of population using systems in urban areas</i>	<i>160</i>
<i>Tabl. 6.7. Parks, lawns and green areas of the area housing in urban areas estate in urban areas</i>	<i>165</i>
<i>Tabl. 6.8. Parks, lawns and green areas of the area housing in urban areas estate per capita in urban areas</i>	<i>166</i>
<i>Tabl. 6.9. Street greenery area in urban areas</i>	<i>167</i>
<i>Tabl. 6.10. Gmina owned forests area in urban areas</i>	<i>168</i>

UWAGI METODYCZNE

UWAGI OGÓLNE

1. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym.

W tablicach zawierających informacje w podziale na miasta i wieś, przez **miasta** rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez **wieś** – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

2. Z dniem 01.01.2011 r. nastąpiła zmiana rodzaju gminy **Wolbórz** z wiejskiej na miejsko-wiejską i wyodrębniono miasto Wolbórz (Dz. U. Nr 257, poz. 1727 z 2010 r.).
3. **Liczby względne** (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
4. **Przy przeliczaniu** na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. zużycie wody, porady lekarskie) — według stanu w dniu 30 VI, w odróżnieniu od innych publikacji Urzędu, zgodnie z każdorazowym podziałem administracyjnym.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

5. Pod pojęciem **usługi** ujęte są sekcje: „Handel; hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.
6. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od wielkości „ogółem”. Z tego powodu w tablicach prezentujących strukturę procentową sumy udziałów mogą się nieznacznie różnić od 100.
7. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza statystyki publicznej opatrzone odpowiednimi notami.

UWAGI SZCZEGÓLNE

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

1. Ogólne dane o **długości dróg publicznych** obejmują dane o drogach w granicach administracyjnych miast i poza granicami administracyjnymi miast (określonych w tablicach jako „drogi miejskie” i „drogi zamiejskie”) o nawierzchni twardej i gruntowej.

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 260) na następujące kategorie:

- 1) drogi krajowe,
- 2) drogi wojewódzkie,
- 3) drogi powiatowe,
- 4) drogi gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów) lub wyłącznie ruch towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów),
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnic dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Zaliczenie do kategorii dróg krajowych następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw transportu w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw administracji publicznej, spraw wewnętrznych oraz ministrem obrony narodowej.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu oraz obrony narodowej.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z zarządem województwa.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Do **dróg o nawierzchni gruntowej** zalicza się drogi o nawierzchni z gruntu rodzimego oraz utrwalone w wyniku specjalnych zabiegów i preparacji gruntu rodzimego przy pomocy mieszanin wykonanych z gliny, żwiru, żużla, itp.

2. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku** drogowego uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

3. **Przewozy pasażerów komunikacją miejską** to suma pasażerów przewiezionych wszystkimi środkami komunikacji miejskiej powszechnie dostępnymi dla ludności, tj. autobusami, tramwajami i trolejbusami.

- 1) Za przewiezionego pasażera środkami komunikacji miejskiej uważa się jednokrotny przejazd.

- 2) Liczbę pasażerów ustala się szacunkowo na podstawie liczby sprzedanych biletów jednorazowych i wieloprzejazdowych z uwzględnieniem przyjętych przez zakłady komunikacji miejskiej norm dotyczących liczby przejazdów na dany bilet wieloprzejazdowy.

4. **Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów)** – droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi (ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137). Począwszy od roku 2013 dane uwzględniają długość ścieżek rowerowych będących odpowiednio w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego (bez długości szlaków rowerowych), czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszo-rowerowych.

Za **długość ścieżek rowerowych** należy uważać długość dróg dla rowerów przebiegających w jednym kierunku. Długość ścieżek położonych po dwóch stronach drogi jest liczona odrębnie. Ujęto ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie).

5. Ogólną **długość linii kolejowych** eksploatowanych w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości budowlanych linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu.

Przez długość budowlaną linii kolejowych rozumie się odległość pomiędzy jej punktami krańcowymi mierzoną na liniach jednotorowych – wzdłuż osi toru, a na liniach wielotorowych – wzdłuż osi najdłuższego toru. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

Linie kolejowe normalnotorowe to linie, których tory mają prześwit wynoszący 1435 mm.

Linie kolejowe wąskotorowe to linie, których tory mają prześwit mniejszy niż 1435 mm (np. 1000 mm, 785 mm).

Linie kolejowe szerokotorowe to linie, których tory mają prześwit większy niż 1435 mm (np. 1524 mm).

6. **Ruch pasażerów w portach lotniczych** obejmuje pasażerów:

- dla których określony port krajowy jest portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym,
- dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym,
- w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów, dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

OCHRONA ŚRODOWISKA, ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM I ENERGETYKA

7. **Wodociągi** – kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Informacje o **długości sieci wodociągowej** dotyczą przewodów ulicznych (tzw. sieci rozdzielczej) bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę.

8. **Kanalizacja** – kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Sieć kanalizacyjna czynna – system kanałów krytych (podziemnych) odprowadzających ścieki z budynków i innych obiektów do odbiorników lub urządzeń do oczyszczania ścieków.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

9. **Ścieki odprowadzone** – ścieki bytowe lub mieszanina ścieków bytowych z przemysłowymi, lub mieszanina ścieków bytowych z wodami opadowymi, lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi i wodami opadowymi.

Ścieki przemysłowe – ścieki nie będące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Dane o **ściekach przemysłowych** dotyczą ścieków odprowadzonych z jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie: minimum 5 dam³ wody podziemnej albo minimum 20 dam³ wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie co najmniej 20 dam³ ścieków, które według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostały ujęte w „Przemysłe” obejmującym sekcje „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, jak również w pozostałych sekcjach, których udział w ilości odprowadzanych ścieków jest

niewielki – w 2013 r. stanowił 0,6%. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **poborze wód i wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzone siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Ścieki bytowe – ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków.

Ścieki komunalne – ścieki bytowe lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Dane o **ściekach komunalnych** obejmują ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządem samorządów terytorialnych) oraz od 1994 r. wszystkich jednostek nadzorujących pracę zbiorowego odprowadzania ścieków poprzez sieć kanalizacyjną (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczenia**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

10. Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz o podwyższonym usuwaniu biogenów i odprowadzonych po oczyszczeniu do wód lub do ziemi.

Ścieki oczyszczane mechanicznie – ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji. Oczyszczanie następuje przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych lub neutralizacji ścieków metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych w procesie biologicznego rozkładu. Proces mineralizacji przebiega w środowisku wodnym, poprzez działanie mikroorganizmów i drobnoustrojów. Oczyszczanie biologiczne następuje w sposób naturalny (np. przez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny).

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiającą zwiększoną redukcję azotu i fosforu. Badania

statystyczne oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów rozpoczęto w 1995 r.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (pryżagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalnie nie pracujące na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ściekach oczyszczanych odprowadzonych kanalizacją** obejmują ścieki oczyszczane w oczyszczalniach mechanicznych, biologicznych oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

11. **Odpady** oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia jest obowiązany.

Dane o **odpadach za lata 2007-2012** opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2010, Nr 185 poz. 1243), natomiast dane **za rok 2013** opracowano według Ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz. U. 2013, poz. 21).

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Selektywne zbieranie – zbieranie, w ramach którego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia specyficznego przetwarzania, obejmuje jedynie odpady charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takimi samymi cechami.

Składowisko odpadów – obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.

Odzysk odpadów – jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Unieszkodliwianie odpadów – procesy przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych stosowane w celu doprowadzenia odpadów do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

12. **Ochrona przyrody** polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; tworów

przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach; zadrzewień.

Różnorodność biologiczna (bioróżnorodność) to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami oraz zróżnicowanie ekosystemów.

Formami ochrony przyrody według ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 627, z późniejszymi zmianami) są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Sieć obszarów Natura 2000 to spójna funkcjonalnie europejska sieć ekologiczna, tworzona w celu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej. Obowiązek podjęcia takich działań wynika z postanowień Konwencji o różnorodności biologicznej przyjętej w dniu 5 czerwca 1992 r. w Rio de Janeiro (tzw. Konwencja z Rio).

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) **obszary specjalnej ochrony ptaków – OSO** to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu ochrony populacji dziko występujących gatunków ptaków, w granicach których ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;
- 2) **specjalne obszary ochrony siedlisk – SOO** (obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – OZW) to obszary wyznaczone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków.

Obszar Natura 2000 może obejmować swym zasięgiem część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami przyrody.

Prace nad doprecyzowaniem przebiegu granic wyznaczonych obszarów Natura 2000 nadal trwają, dlatego powierzchnie wyznaczonych obszarów mogą w przyszłości ulec zmianie.

Dane z zakresu form ochrony przyrody dotyczą stanu w dniu 31 XII. W przypadku, gdy obiekt zlokalizowany jest na terenie więcej niż jednego województwa wykazywany jest on w województwie, w którym położona jest największa jego część.

13. **Wskaźnik lesistości (lesistość)** - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).
14. Do **inwestycji związanych z gospodarką wodną**, zalicza się:
 - budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
 - budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,
 - regulację rzek i zabudowę potoków,
 - budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
 - budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.
15. Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez ministra ochrony środowiska i zasobów naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40), z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeladunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

GOSPODARKA, INNOWACYJNOŚĆ, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

16. Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON** i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst, Dz. U. 2012 poz. 591, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Rejestr REGON jest aktualizowany na podstawie wniosków zgłaszanych przez podmioty, na których ciąży prawny obowiązek dokonywania zgłoszeń do rejestru, dotyczących wpisu, skreślenia oraz zmian cech objętych wpisem. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto w 2011 r. zaktualizowano rejestr REGON wykorzystując informacje dotyczące zgonów osób fizycznych pochodzące z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL).

17. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:
- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
 - 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
 - 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
 - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
 - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
 - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2002-2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. – na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2002-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

18. **Nakłady inwestycyjne** są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – MSR, wprowadzone od 1 I 2005 r.).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Podziału nakładów inwestycyjnych dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji, natomiast źródła finansowania nakładów inwestycyjnych zgodnie z siedzibą inwestora.

19. Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. prace teoretyczne i eksperymentalne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia lub poszerzenia wiedzy na temat przyczyn zjawisk i faktów, nieukierunkowane w zasadzie na uzyskanie żadnych konkretnych zastosowań praktycznych;
- **badania stosowane** oraz włączone w 2011 r. **badania przemysłowe**, tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy mającej konkretne zastosowania praktyczne. Polegają one bądź na poszukiwaniu możliwych zastosowań praktycznych dla wyników badań podstawowych, bądź na poszukiwaniu nowych rozwiązań pozwalających na osiągnięcie z góry założonych celów praktycznych. Wynikami badań stosowanych są modele próbne wyrobów, procesów czy metod;
- **prace rozwojowe**, tj. prace w szczególności konstrukcyjne, technologiczno-projektowe oraz doświadczalne polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy, uzyskanej dzięki pracom badawczym lub jako wynik doświadczenia praktycznego do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących materiałów, urządzeń, wyrobów, procesów, systemów czy usług, łącznie z przygotowaniem prototypów oraz instalacji pilotowych.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek prowadzących tę działalność:

- 1) **jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe**, tj. jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych:
 - a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; w danych statystycznych do 2009 r. ujmowano również samodzielne zakłady naukowe, które zgodnie z ustawą z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 619) zostały przekształcone w instytuty naukowe bądź przez nie wchłonięte,
 - b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618); do 2009 r. określane jako jednostki badawczo-rozwojowe, które działały na podstawie ustawy z dnia 25 VII 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (jednolity tekst, Dz. U. 2001 Nr 33, poz. 388, z późniejszymi zmianami),
 - c) inne, tj. pozostałe jednostki zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) **pomocnicze jednostki naukowe** (biblioteki naukowe, archiwa naukowe, muzea, pomocnicze jednostki naukowe PAN oraz stowarzyszenia naukowe i fundacje wspierające działalność badawczą i prace rozwojowe) określane do 2009 r. jako jednostki obsługi nauki;
- 3) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), obejmujące przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą działalność badawczą i rozwojową; do 2009 r. określane jako jednostki rozwojowe;
- 4) **szkoły wyższe**;
- 5) **pozostałe jednostki** – instytucje prowadzące działalność badawczą i rozwojową obok

swojej podstawowej działalności, nieujęte w ww. pozycjach, np. szpitale, parki narodowe i ogrody botaniczne, agencje i instytucje rządowe.

Do **zatrudnionych** w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) **pracowników naukowo-badawczych:**

- a) pracowników naukowych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych zatrudnionych w jednostkach naukowych i badawczo-rozwojowych, w pomocniczych jednostkach naukowych oraz w pozostałych jednostkach,
- b) pracowników naukowych i innych zatrudnionych w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
- c) pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych zatrudnionych w szkołach wyższych,
- d) uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe (w EPC);

2) **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej, wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;

3) **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczo-rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

Dane dotyczące **zatrudnienia** w działalności badawczej i rozwojowej obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio z nią związanych, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.

Liczbę zatrudnionych podano w jednostkach przeliczeniowych, tj. w tzw. **ekwiwalentach pełnego czasu pracy** (osobolatach).

Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Nakłady wewnętrzne – wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, obejmują nakłady bieżące i nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R.

Nakłady inwestycyjne na środki trwałe podaje się łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych.

20. **Działalność innowacyjna** obejmuje całokształt działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i komercyjnym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki,

zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw – patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

Środki automatyzacji procesów produkcyjnych są to urządzenia (lub zestawy maszyn i urządzeń) wykonujące określone czynności bez udziału człowieka, stosowane w celu samoczynnego sterowania, regulowania urządzeń technicznych oraz kontrolowania przebiegu procesów technologicznych.

Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

21. Termin **turystyka** – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróży, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

Baza noclegowa turystyki – dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2012 r. obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, łącznie z kwaterami agroturystycznymi i pokojami gościnnymi).

W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych** turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

Dane o **miejscach noclegowych** wykazano według stanu w dniu 31 VII; dotyczą miejsc całorocznych i sezonowych.

Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

22. Informacje na temat **wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach** opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

Dane o przedsiębiorstwach dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”, „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działu „Działalność weterynaryjna”), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” – grupa „Naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego”.

Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

Pojęcie **handel elektroniczny** (e-handel) odnosi się do sprzedaży i zakupów produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów dokonywanych poprzez sieci komputerowe za pomocą metod zaprojektowanych specjalnie do otrzymywania lub składania zamówień. Podczas, gdy zamówienia powinny być dokonywane za pośrednictwem ww. metod, płatności i dostawy nie muszą być przeprowadzane on-line. Transakcje e-handlu wykluczają zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail) lub faksem.

23. Źródłem informacji o **wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania** (m.in. komputery z dostępem do Internetu) jest reprezentacyjne badanie budżetów gospodarstw domowych. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstwa członków korpusu dyplomatycznego państw obcych.
24. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity, Dz. U. z 2004 Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz

ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365), z późniejszymi zmianami.

Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa;
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

Szkoły dla dzieci i młodzieży obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego, szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego;
- 3) **szkoły ponadgimnazjalne**, obejmujące:
 - a) specjalne szkoły przysposabiające do pracy,
 - b) zasadnicze szkoły zawodowe,
 - c) licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego,
 - d) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych,
 - e) licea profilowane – stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych,
 - f) technika,
 - g) technika uzupełniające na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych,
 - h) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Dane dotyczące szkół podano według stanu na początku roku szkolnego.

Od roku szkolnego 2007/2008 prezentowane dane statystyczne opracowano na podstawie Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Dane dotyczące komputeryzacji szkół podano łącznie z "wygasającymi" szkołami ponadpodstawowymi starego systemu oświaty.

W tablicach dotyczących komputerów w szkołach, w przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół, wykazane zostały tylko raz.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

25. Dane o **ambulatoryjnej i stacjonarnej opiece zdrowotnej** od 2012 r. uwzględniają placówki podległe Ministerstwu Zdrowia oraz placówki podległe resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych.
26. W szpitalach ogólnych **rodzaje oddziałów** podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012, poz. 594).
27. Od 2008 r. dane o **łóżkach** w szpitalach ogólnych – jeśli nie zaznaczono inaczej – wykazano łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków, bez miejsc dziennego pobytu.
28. Dane o **łóżkach** w szpitalach dotyczą łóżek znajdujących się na stałe w salach dla pacjentów (z pełnym wyposażeniem), zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.
29. **Średnia liczba łóżek** – suma liczby łóżek według stanu na koniec poszczególnych miesięcy podzielona przez 12, tj. liczbę miesięcy w roku.
30. **Liczba osób w szpitalach** bez ruchu międzyoddziałowego jest to liczba osób wpisanych w księdze głównej szpitala. Osoba przebywająca w szpitalu kilkakrotnie w ciągu roku, liczona jest za każdym razem niezależnie.
31. **Porady** udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów podaje się łącznie z badaniami profilaktycznymi, orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych, nieuwzględnionymi w specjalistycznej opiece lekarskiej.
32. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.
33. Rodzaje **domów i zakładów pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362, z późniejszymi zmianami).
34. Dane o **świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362, z późniejszymi zmianami), według której dokonano podziału na świadczenia pieniężne i niepieniężne.
35. Funkcjonowanie **pieczy zastępczej**, w tym placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, jak również placówek wsparcia dziennego określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późniejszymi zmianami).
36. **Instytucjonalna piecza zastępcza** jest sprawowana w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

37. **Placówka opiekuńczo-wychowawcza**, jest prowadzona jako placówka typu:

- interwencyjnego – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki;
- rodzinnego – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny;
- socjalizacyjnego – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- specjalistyczno-terapeutycznego – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagających wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne i terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym – odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- placówka łącząca zadania placówek – zapewnia opiekę oraz wychowanie poprzez realizację zadań przewidzianych dla placówki typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego.

38. Dane dotyczące **wychowania przedszkolnego** oraz szkół (poza szkołami wyższymi) podano według stanu na początku roku szkolnego.

39. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, a od roku szkolnego 2008/2009 również zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

40. 1 września 2011 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 5 lat (w latach szkolnych 2004/05 – 2010/11 – w wieku 6 lat) w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 5 lat. Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

41. Uczniowie ze **specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**, posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, nie muszą być niepełnosprawni w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, podobnie jak uczniowie niepełnosprawni nie muszą mieć orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.
42. W szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) prowadzone są również inne formy pomocy, np. zajęcia psychologiczno-pedagogiczne. Przeznaczone są one dla uczniów, którzy nie posiadają orzeczeń publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej czy poradni specjalistycznej o potrzebie kształcenia specjalnego (uczestniczyć mogą na podstawie wydanej im opinii uprawniającej do korzystania z takich zajęć). W ramach pomocy prowadzone są zajęcia w klasach terapeutycznych i w klasach wyrównawczych oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, jak również zajęcia specjalistyczne: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne i socjoterapeutyczne.
43. **Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze** organizuje się dla uczniów, którzy mają znaczne trudności w uzyskaniu osiągnięć z zakresu określonych zajęć edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego. Zajęcia prowadzone są przez nauczyciela właściwych zajęć edukacyjnych. Liczba uczestników zajęć wynosi od 4 do 8 uczniów.
44. **Zajęcia specjalistyczne** organizowane dla uczniów mających trudności w nauce oraz wymagających wspomagania rozwoju (z zaburzeniami rozwojowymi). W zakresie zajęć specjalistycznych prowadzone są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym.
W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego szkołę, zajęcia specjalistyczne mogą być prowadzone indywidualnie.
45. **Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne** organizuje się dla uczniów, u których stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające uzyskanie osiągnięć wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego. Zajęcia prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie terapii pedagogicznej. Liczba uczestników zajęć wynosi od 2 do 5 uczniów.
46. **Zajęcia logopedyczne** organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zakłócenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę. Zajęcia te prowadzą nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie logopedii lub logopedii szkolnej, a liczba uczestników wynosi od 2 do 4 uczniów.
47. **Zajęcia socjoterapeutyczne** oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym organizuje się dla uczniów z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne. Prowadzą je nauczyciele posiadający przygotowanie w zakresie pracy o charakterze terapeutycznym lub socjoterapii, a liczba uczestników zajęć wynosi od 3 do 10 uczniów.
48. **Kształcenie ustawiczne** obejmuje uzupełnianie kształcenia oraz szkolenie dorosłych (także młodzieży na progu dorosłości, która szkolenie traktuje jako alternatywę dla kształcenia). W Polsce część zakresu kształcenia ustawicznego zdefiniowana jest w ustawie o systemie oświaty jako kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych (uzyskiwania i uzupełniania wiedzy ogólnej, umiejętności

i kwalifikacji zawodowych w placówkach kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz w ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego) przez osoby, które spełniły obowiązki szkolny.

49. **Studia doktoranckie** są to studia przygotowujące do uzyskania stopnia naukowego doktora, prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.
50. **Studia podyplomowe** to forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzoną w uczelni, instytucie naukowym Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego, kończące się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.
51. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz przedsiębiorstwach estradowych dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.
52. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).
53. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.
54. Informacje o **klubach sportowych** opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.
55. W kategorii **ćwiczących** jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia kilka dyscyplin sportu. W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych dyscyplin sportowych stosuje się różne granice wieku.
56. Informacje dotyczące działalności **domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic** podaje się łącznie z filiami. Do 2011 r. dane opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.
57. **Domy kultury** prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną.
58. **Ośrodki kultury** (miejskie, miejsko-gminne, gminne) są wielofunkcyjnymi instytucjami społeczno-kulturalnymi integrującymi wokół wspólnego programu, działalność istniejących w danej miejscowości autonomicznych instytucji kultury i innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną.
59. **Kluby** są instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współpracy z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi.
60. **Świetlice** to placówki kulturalne posiadające z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmujące swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego.

ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH

61. Informacje o **remontach i modernizacji zasobów mieszkaniowych** opracowane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.
62. Informacje o **remontach mieszkań** w budynkach mieszkalnych ustalono dla zasobów stanowiących własność gmin, spółdzielni mieszkaniowych, Skarbu Państwa, zakładów pracy, towarzystw budownictwa społecznego, osób fizycznych w budynkach wspólnot mieszkaniowych i pozostałych podmiotów. Dane dotyczą remontów zakończonych w roku sprawozdawczym.
63. Efekty rzeczowe wykonanych prac zilustrowano:
 - liczbą mieszkań w budynkach, w których przeprowadzono remonty kapitalne lub wykonano roboty remontowe nie stanowiące remontu kapitalnego;
 - liczbą mieszkań w budynkach, do których doprowadzono instalacje sanitarno-techniczne (wodociąg, kanalizację, centralne ogrzewanie, ciepłą wodę, gaz sieciowy), a których określone budynki i mieszkania w tych budynkach wcześniej nie posiadały.
64. Mieszkania, do których doprowadzono nowe instalacje, wykazano niezależnie od liczby doprowadzonych nowych instalacji tylko jeden raz.
65. Pod pojęciem **remontu kapitalnego** budynku rozumie się roboty remontowe mające na celu przywrócenie budynkowi (mieszkańcu) pierwotnej lub prawie pierwotnej wartości technicznej i użytkowej. Do budynków poddanych remontowi kapitalnemu zaliczono budynki, w których co najmniej 60% podstawowych elementów budowlanych i instalacyjnych zostało poddanych naprawom głównym bądź wymianom. Przez naprawę główną rozumie się gruntowny remont obejmujący co najmniej 50% stanu fizycznego poszczególnego elementu budynku lub instalacji.
66. **Roboty remontowe** – gruntowny remont polegający na przeprowadzeniu w budynku (mieszkańcu) i zakończeniu remontu (wymianie) elementów budowlanych lub instalacji, tj.: ściany konstrukcyjne, konstrukcje i krycie dachu, tynki zewnętrzne i wewnętrzne, stropy, stolarkę budowlaną, podłogi i piece grzewcze.
67. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.
68. Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.
69. Dane o **ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu** obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.
70. **Parki spacerowo-wypoczynkowe** są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, place, ławki itp.
71. **Zieleńce** są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.
72. **Tereny zieleni osiedlowej** występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Szersze wyjaśnienia metodyczne Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych GUS.

ZAŁOŻENIA REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2007-2013¹

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 (RPO WŁ) jest dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym główne kierunki rozwoju województwa, zmierzające m.in. do poprawy konkurencyjności gospodarczej województwa, promowania zrównoważonego rozwoju regionalnego oraz zapewnienia większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej regionu.

Osie priorytetowe *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013* są spójne z najważniejszymi dokumentami programowymi Unii Europejskiej (SWW, Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006) oraz krajowymi (NSRO, *Krajowym Programem Reform na lata 2005-2008 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*). Przede wszystkim jednak obszary wsparcia sformułowane w ramach RPO WŁ wynikają ze *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020* oraz są odpowiedzią na zidentyfikowane w ramach analizy SWOT główne problemy województwa. Założone w ramach RPO WŁ zadania ukierunkowane zostały na osiągnięcie celu strategicznego, jakim jest:

Integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkowoeuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc.

W dokumencie założono, że realizacja celu strategicznego nastąpi poprzez cele szczegółowe sformułowane dla siedmiu osi priorytetowych.

Oś priorytetowa I: Infrastruktura transportowa

Cel szczegółowy:

Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego.

Cele operacyjne:

- poprawa stanu oraz powiązanie sieci transportowej województwa łódzkiego z siecią dróg krajowych, transeuropejską siecią transportową TEN-T oraz lotniskami;

¹ Rozdział opracowano w oparciu o *Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013*, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego nr 1393/07 z dnia 14.11.2007 r., z późniejszymi zmianami.

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim;
- wzrost konkurencyjności oraz poprawa jakości transportu publicznego w miastach;
- zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych;
- wzrost znaczenia transportu lotniczego.

Założono, że realizacja sformułowanych celów operacyjnych wymaga wdrożenia działań, które można ująć następująco:

- budowa lub przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, drogowych obiektów inżynieryjnych, jak również obwodnic miast i miejscowości;
- przebudowa miejsc szczególnie niebezpiecznych, połączona z monitorowaniem stanu bezpieczeństwa, a także działania prewencyjne i usprawnienie ratownictwa drogowego;
- budowa ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych;
- inwestycje z zakresu budowy lub przebudowy infrastruktury transportu publicznego, np. układu torowego czy zajezdni autobusowych, a także zakup taboru tramwajowego i nowych autobusów;
- przedsięwzięcia podnoszące standard transportu publicznego, połączone z dostosowaniem świadczonych usług do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- poprawa stanu technicznego infrastruktury kolejowej, poprzez przebudowę linii kolejowych, a także kolejowych obiektów inżynieryjnych, w tym peronów i bezkolizyjnych przejść przez tory;
- inwestycje związane z budową infrastruktury portów lotniczych czy terminali pasażerskich na lotniskach.

Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka

Cel szczegółowy:

Poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa energetycznego.

Cele operacyjne:

- racjonalizacja gospodarki w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych;
- racjonalizacja zaopatrzenia w wodę;

- racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego;
- ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych;
- przeciwdziałanie powstawaniu zagrożeń środowiskowych i zmniejszanie ich skutków,
- poprawa jakości powietrza;
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury energetycznej województwa;
- dywersyfikacja źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE).

Realizacji celów operacyjnych służyć miały następujące działania:

- działania na rzecz zmniejszenia wodochłonności przemysłu;
- budowa kanalizacji rozdzielczej oraz nowych linii wodociągowych bądź indywidualnych systemów zapewniających ochronę środowiska;
- inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków;
- projekty związane selektywną zbiórką odpadów komunalnych;
- zwiększenie stopnia odzysku oraz unieszkodliwianie w procesach innych niż składowanie, w przypadku odpadów zawierających azbest – termiczne przetwarzanie, a także budowa składowisk azbestowych;
- promowanie obszarów prawnie chronionych, m.in. parków narodowych, rezerwatów przyrody czy parków krajobrazowych, jak również sieci obszarów Natura 2000;
- odtwarzanie terenów zalewowych i innych obszarów podmokłych, jak również zalesienia i zadrzewienia oraz tworzenie roślinnych pasów ochronnych;
- budowa lub przebudowa urządzeń małej retencji wodnej, takich jak zbiorniki czy stopnie wodne;
- wsparcie systemów stosowanych do ochrony przed naturalnymi zagrożeniami, m.in. awariami, wichurami i burzami, jak również usprawnienie metod i narzędzi do prognozowania;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem CO₂, z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska, a także indywidualnych palenisk w budynkach mieszkalnych i małych zakładach;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- budowa oraz modernizacja sieci dystrybucji energii elektrycznej;
- przebudowa centralnych systemów ciepłowniczych, a także stosowanie technologii skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła;

- budowa systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego na terenach gmin niezgazyfikowanych, a także rozwój istniejących sieci dystrybucji;
- inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii, zarówno związane z jednostkami wytwórczymi energii elektrycznej, jak i jednostkami wytwórczymi energii cieplnej.

Oś priorytetowa III: Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość

Cel szczegółowy:

Rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki w województwie.

Cele operacyjne:

- wspieranie inwestycji modernizacyjnych i rozwojowych w przedsiębiorstwach;
- ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do źródeł finansowania;
- wspieranie działalności B+R oraz działalności instytucji otoczenia biznesu służącej rozwojowi współpracy między sferą nauki i sferą biznesu;
- poprawa atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu.

Założone działania i projekty:

- rozwój przedsiębiorczości oraz budowa gospodarki opartej na wiedzy;
- zorganizowanie trwałych powiązań świata nauki ze światem biznesu oraz instytucjami otoczenia biznesu;
- inwestycje infrastrukturalne zmierzające do powstania bądź wyspecjalizowania jednostek odpowiedzialnych za transfer technologii w regionie;
- tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw oraz lokowania inwestycji na terenie województwa;
- wsparcie firm z sektora MŚP w dążeniu do innowacyjności i poprawy konkurencyjności produktów i usług;
- tworzenie platform transferu technologii, wsparcie nowych i istniejących parków przemysłowych, technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości i innych ośrodków proinnowacyjnych;
- inicjowanie i animacja powiązań kooperacyjnych na terenie województwa (np. klastrów);
- wsparcie prac studyjno-koncepcyjnych dotyczących tworzenia terenów inwestycyjnych;

- dofinansowywanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, a także inwestycji związanych z tworzeniem lub utrzymaniem infrastruktury informatycznej w jednostkach naukowych;
- wsparcie przedsiębiorstw ponoszących nakłady na zakup i wdrażanie wyników prac B+R, zakup środków trwałych niezbędnych do prowadzenia prac B+R, jak również zakup środków trwałych niezbędnych do wdrażania nowych, innowacyjnych procesów produkcyjnych oraz tworzenia nowych innowacyjnych produktów;
- poprawa atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu, głównie w zakresie: hotelarstwa, turystyki kongresowej, gastronomii i rekreacji;
- dofinansowanie bazy turystycznej w rozumieniu zarówno infrastruktury, jak i usług w tym zakresie, zagospodarowanie istniejącego potencjału oraz wypromowanie „produktów turystycznych”;
- wsparcie skoncentrowane na projektach, które w wyraźny sposób mogą przyczynić się do podniesienia konkurencyjności przedsiębiorstw lub są innowacyjne na poziomie całego regionu;
- pomoc skierowana do przedsiębiorstw (przede wszystkim podmiotów gospodarczych z sektora MŚP), jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne

Cel szczegółowy:

Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Cele operacyjne:

- poprawa wykorzystania zaawansowanych technologii informacyjnych przez mieszkańców;
- wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) na terenie województwa łódzkiego.

Określono, że projekty służące realizacji wymienionych celów operacyjnych obejmują:

- tworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego;
- przygotowanie regionu na nadchodzące trendy technologiczne;
- wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu do nowoczesnych technologii ICT;

- poprawę umiejętności posługiwania się narzędziami ICT;
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców regionu;
- wsparcie przedsięwzięć z zakresu infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, rozwoju e-usług publicznych oraz e-technologii dla przedsiębiorstw;
- budowę lub rozbudowę lokalnych i regionalnych bezpiecznych sieci szerokopasmowych, które będą współdziałać ze szkieletowymi sieciami regionalnymi i krajowymi;
- budowę, przebudowę lub wyposażenie inwestycyjne centrów zarządzania i przetwarzania danych elektronicznych, ze szczególnym uwzględnieniem hurtowni danych oraz nowoczesnych narzędzi analitycznych;
- tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu;
- wsparcie rozwoju elektronicznej administracji oraz rozwoju usług świadczonych drogą elektroniczną;
- inwestycje w usługi lub aplikacje dla obywateli, takie jak: e-zdrowie, e-administracja, e-kształcenie, e-integracja;
- wdrożenie rozwiązań informatycznych przyczyniających się do poprawy jakości życia publicznego.

Oś priorytetowa V: Infrastruktura społeczna

Cel szczegółowy:

Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju zasobów ludzkich.

Cele operacyjne:

- poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców;
- wzrost znaczenia usług pomocy społecznej w rozwoju gospodarczym regionu;
- podniesienie wiedzy oraz dostosowywanie kompetencji do potrzeb rynku pracy;
- kształtowanie i rozwijanie kulturowej tożsamości regionalnej.

Realizacja celów operacyjnych wymagała podjęcia następujących działań:

- zwiększenia dostępu do usług i technologii umożliwiających szybką, efektywną diagnostykę oraz skuteczne leczenie, w szczególności w obszarach ochrony zdrowia, w których występuje największy wskaźnik zgonów z powodu chorób układu krążenia i nowotworów;

- zwiększenia liczby i poprawy standardu placówek opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności dla dzieci z rodzin niewydolnych pod względem wychowawczym;
- budowy nowych i rozbudowy istniejących placówek pomocy społecznej, zwłaszcza domów dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie lub psychicznie chorych;
- upowszechnianie edukacji przedszkolnej;
- zwiększenia dostępu do zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań;
- usuwaniu barier, utrudniających dostęp do edukacji dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- wyposażenia placówek edukacyjnych w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz sprzęt i oprogramowanie informatyczne;
- propagowania kształcenia ustawicznego i zawodowego;
- rozbudowy i wyposażenia bazy sportowej w placówkach edukacyjnych;
- budowy i wyposażenia obiektów kultury, promocji wydarzeń kulturalnych i informatyzacji placówek kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.

Oś priorytetowa VI: Odnowa obszarów miejskich

Cel szczegółowy:

Ożywienie gospodarcze i społeczne na terenach zdegradowanych w obszarach miejskich.

Cele operacyjne:

- rewitalizacja substancji architektonicznej terenów i obiektów przemysłowych i powojaskowych;
- zwiększenie atrakcyjności obszarów miejskich dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych;
- odnowa zdegradowanych dzielnic mieszkaniowych, w tym rewitalizacja substancji mieszkaniowej.

Działania w ramach tej osi to:

- odbudowa, renowacja lub modernizacja budynków i obiektów, przede wszystkim w zdegradowanych dzielnicach miast, osiedlach mieszkaniowych, obszarach przemysłowych i powojaskowych;

- adaptacja rewitalizowanych terenów do nowych funkcji, tj. gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych;
- podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych i poprawa warunków bytowych mieszkańców poprzez wymianę, budowę lub przebudowę instalacji komunalnej (wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej);
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej, np. tworzenie terenów zieleni i miejsc przeznaczonych do rekreacji.

Oś priorytetowa VII: Pomoc techniczna

Cel szczegółowy:

Zwiększanie zdolności absorpcji środków Unii Europejskiej w ramach RPO WŁ.

Cele operacyjne:

- upowszechnienie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia i promocja interwencji środków EFRR w województwie;
- budowanie i rozwój współpracy międzyregionalnej;
- zapewnienie wysokiej jakości systemu zarządzania RPO WŁ;
- pełne uczestnictwo w jednolitym systemie monitoringu.

VII oś priorytetowa koncentrowała się przede wszystkim na wsparciu procesów: przygotowania, wdrażania, monitorowania, kontroli oraz ewaluacji wykonania RPO WŁ.

**STATYSTYCZNY OBRAZ JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO W ŚWIETLE REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2007-2013**

1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Sprawny i efektywny system transportu wymaga inwestycji związanych z infrastrukturą drogową. Według założeń Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 główne kierunki działania w pierwszej kolejności miały dotyczyć budowy bądź przebudowy dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Dane statystyczne wskazują, że według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. długość dróg w województwie łódzkim wyniosła 25633,1 km, z czego 75,6% stanowiły drogi o nawierzchni twardej (19373,3 km). W porównaniu z rokiem 2007 udział dróg o twardej nawierzchni wzrósł w województwie o 4,8 p. proc., podczas gdy w skali kraju odsetek ten zwiększył się jedynie o 1,1 p. proc.

TABL. 1.1. DROGI PUBLICZNE
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
W KILOMETRACH							
O G Ó Ł E M	24038,9	23884,1	24160,5	25556,1	26294,6	25578,4	25633,1
Drogi o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie)	17018,0	17219,4	18144,6	18647,8	19775,7	19181,6	19373,3
w tym o nawierzchni twardej ulepszonej	15440,6	15578,4	16367,4	16828,8	18112,2	17538,6	17743,5
w tym: drogi ekspresowe	-	-	-	-	-	93,2	115,5
autostrady	75,3	77,2	77,2	77,2	77,2	187,7	177,4
Na 100 km ² powierzchni ogólnej	93,4	94,5	99,6	102,4	108,5	105,3	106,3
w tym ulepszonej	84,8	85,5	89,8	92,4	99,4	96,3	97,4
Drogi o nawierzchni gruntowej	7020,9	6664,7	6015,9	6908,3	6518,9	6396,8	6259,8
W PROCENTACH							
Odsetek długości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej	64,2	65,2	67,7	65,9	68,9	68,6	69,2
w miastach	12,1	12,4	12,8	12,3	11,8	12,2	12,4
na wsi	52,2	52,9	54,9	53,6	57,0	56,4	56,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

W końcu grudnia 2013 r. drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, o długości 17743,5 km, stanowiły 69,2% długości dróg publicznych w województwie (wobec 64,2% w roku 2007). W Polsce udział ten wyniósł 63,3% w 2013 r. (wzrost o 2,4 p. proc. w odniesieniu do 2007 r.). Zarówno w skali województwa, jak i w skali całego kraju, widoczne są rezultaty inwestycji ukierunkowanych na poprawę stanu technicznego dróg, a co za tym idzie ich płynności i przepustowości. W porównaniu z rokiem 2007 udział dróg o nawierzchni ulepszonej w długości dróg o nawierzchni twardej zwiększył się w województwie o 0,9 p. proc. do 91,6%, a w przypadku Polski o 2,0 p. proc. do 92,1%.

Zapewnienie bezpiecznego systemu transportu wymaga stałego monitorowania sytuacji na drogach. Poziom bezpieczeństwa ruchu w województwie mierzony liczbą wypadków w ostatnich latach uległ poprawie. W 2013 r. w województwie doszło do 3830 wypadków drogowych (o 21,0% mniej niż w 2007 r.), w których zginęły 263 osoby (o 41,2% mniej niż w 2007 r.), a 4733 osoby zostały ranne (o 21,6% mniej niż w 2007 r.).

Wskaźnik liczby ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych w analizowanych latach wykazuje również tendencje spadkowe, osiągając poziom 6,9 w 2013 r. (wobec 9,2 w 2007 r.). Wskaźnik ten obliczony dla Polski wyniósł 9,4 w roku 2013 (wobec 11,3 w 2007 r.). Wskaźnik liczby rannych na 100 wypadków drogowych w województwie łódzkim w obserwowanym okresie również zmalał, ale w roku 2013 ukształtował się na poziomie wyższym niż w kraju (odpowiednio 123,6 i 122,9).

TABL. 1.2. BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wypadki drogowe	4847	4773	4709	4157	4270	3905	3830
Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych na 100 wypadków	9,2	9,2	7,4	7,7	7,6	7,6	6,9
Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków	124,6	124,7	126,5	125,7	122,5	124,1	123,6
Ścieżki rowerowe (w km):							
ogółem	287,4	375,0	471,9
na 10 tys. km ²	157,7	205,8	259,0

Źródło: dane Komendy Głównej Policji i GUS.

Do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, poza przebudową miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także działaniami prewencyjnymi, przyczyniają się również projekty z zakresu budowy ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych. Od 2011 r. możemy obserwować efekty inwestycji w postaci nowych dróg przeznaczonych dla ruchu rowerów. W ciągu dwóch lat długość ścieżek rowerowych¹ w województwie łódzkim zwiększyła się z 287,4 km do 471,9 km, tj. o 64,2%, podczas gdy w kraju wzrost ten wyniósł 33,6% (z 5782,8 km do 7726,0 km).

Długość dróg rowerowych jest bardzo zróżnicowana w przekroju terytorialnym. W 2013 r., w przeliczeniu na 10 tys. km², długość ścieżek w województwie łódzkim wyniosła 259,0 km. Najwyższe wartości wskaźnika zanotowano w Bełchatowie, Zduńskiej Woli i Tomaszowie Mazowieckim (odpowiednio 6857, 5840 oraz 5785), z kolei najniższymi charakteryzowały się gminy: Rokiciny, Biała Rawska i Goszczanów (odpowiednio 33, 24 i 16). Według stanu na koniec grudnia 2013 r., w 111 gminach województwa żadne drogi nie zostały przeznaczone dla rowerowego ruchu komunikacyjnego.

TABL. 1.3. **KOMUNIKACJA MIEJSKA** ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przewozy pasażerów.....	217172	191832	189945	215913	255378	250137
Tabor komunikacji miejskiej (stan w dniu 31 XII):						
w sztukach:						
autobusy	911	852	886	796	776	776
tramwaje	510	502	514	513	488	499
liczba miejsc pasażerskich:						
autobusy	88385	85138	86802	82498	79154	80924
tramwaje	56530	55867	57912	57585	51579	51579
Tabor przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych (stan w dniu 31 XII):						
w sztukach:						
autobusy	416	459	510	568	554	592
tramwaje	25	25	31	31	31	31
liczba miejsc pasażerskich:						
autobusy	47659	51348	56710	61950	60055	65839
tramwaje	4585	4585	5845	5815	5659	5659

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹ Długość ścieżek rowerowych to długość dróg dla rowerów przebiegających w jednym kierunku. Długość ścieżek położonych po dwóch stronach drogi jest liczona odrębnie.

Do zwiększenia konkurencyjności transportu publicznego, przyczynić się miały inwestycje z zakresu infrastruktury transportu publicznego, między innymi dotyczące budowy układu torowego, sieci energetycznej i zajezdni autobusowych.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. komunikacja miejska w województwie łódzkim dysponowała taborom liczącym 1275 pojazdów. W końcu grudnia 2013 r. autobusy w liczbie 776 stanowiły 60,9% całego taboru należącego do przedsiębiorstw komunikacji miejskiej. W porównaniu z rokiem 2008 odnotowano spadek liczby autobusów o 14,8%, zaś liczba tramwajów zmniejszyła się o 2,2% i ukształtowała się na poziomie 499 sztuk. W 2013 r. z taboru komunikacji miejskiej skorzystało 250,1 mln pasażerów, tj. o 15,2% więcej niż w roku 2008.

Pomimo ograniczenia taboru, widoczne są inwestycje podnoszące jego jakość, związane z uwzględnianiem potrzeb osób niepełnosprawnych. W analizowanym okresie, z roku na rok zwiększał się stan taboru komunikacji miejskiej, przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych. W 2013 r. w województwie łódzkim 592 autobusy były dostosowane do transportu osób na wózkach inwalidzkich, czyli o 42,3% więcej niż w roku 2008. Z kolei liczba tramwajów przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych od roku 2010 kształtuje się na poziomie 31 pojazdów. Liczba miejsc dostępna dla niepełnosprawnych pasażerów w liniach autobusowych obsługiwanych na terenie województwa wyniosła 65839 i była o 38,1% wyższa w odniesieniu do 2007 r. Natomiast w tramwajach, liczba miejsc pasażerskich przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych w porównaniu z rokiem 2007 wzrosła o 23,4% i osiągnęła wielkość 5659.

Poprawie dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego miało służyć również zwiększenie konkurencyjności transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych. Działania podejmowane w tym celu powinny dotyczyć zarówno budowy, jak i przebudowy istniejącej sieci. Długość sieci kolejowej w województwie w 2013 r. wyniosła 1058 km i była o 55 km krótsza niż w 2007 r. W ciągu ostatniego roku wydłużyła się jednak o 3 km. Na 100 km² powierzchni ogólnej województwa, podobnie jak w latach poprzednich, przypadało 5,8 km linii kolejowych. W całym kraju, w roku 2013, wskaźnik ten wyniósł 6,2 km.

Od 2008 r. 100% eksploatowanych linii kolejowych stanowią linie kolejowe normalnotorowe, podczas gdy w 2007 r. udział ten wyniósł 94,9% (pozostałą część, o długości 57 km, stanowiły linie wąskotorowe). W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych, linie zelektryfikowane stanowiły 92,9%, wobec 88,0% w 2007 r.

TABL. 1.4. **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	w kilometrach						
O G Ó Ł E M	1113	1056	1055	1063	1059	1055	1058
na 100 km ² powierzchni							
ogólnej	6,1	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8
Normalnotorowe	1056	1056	1055	1063	1059	1055	1058
na 100 km ² powierzchni							
ogólnej	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8
w tym zelektryfikowane	979	972	975	970	965	981	983
Wąskotorowe	57	-	-	-	-	-	-

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej.

Ostatnim z elementów wpływających na usprawnienie transportu w województwie łódzkim, miało być powiązanie wszystkich gałęzi z infrastrukturą lotniskową i jednocześnie zwiększenie udziału Portu Lotniczego Łódź im. Władysława Reymonta w zewnętrznych powiązaniach transportowych. Efektywnie działające lotnisko może odegrać znaczącą rolę w dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego, a ponadto będzie sprzyjać włączeniu województwa w przestrzeń europejską. W latach 2007-2013 liczba pasażerów obsługiwanych na lotnisku w Łodzi ulegała dużym wahaniom. Największy wzrost ruchu pasażerów wystąpił w roku 2010, kiedy obsłużono 413516 pasażerów, tj. o 24,9% więcej niż w 2009 r. W okresie siedmiu analizowanych lat liczba pasażerów wzrosła o 14,7%. Pod względem liczby pasażerów przyjeżdżających i wyjeżdżających udział Portu Lotniczego Łódź w krajowym ruchu pasażerów wyniósł w 2013 r. 1,4%, wobec 2,0% w 2012 r. i 1,6% w 2007 r.

TABL. 1.5. **RUCH PASAŻERÓW W PORCIE LOTNICZYM ŁÓDŹ**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przyjazdy	150431	178713	162946	203820	192064	228658	173265
Wyjazdy	157897	177314	168185	209696	198880	235997	180368
Tranzyt	3221	7824	9160	5180	4348	7328	6925

TABL. 1.6. **DROGI GMINNE I POWIATOWE O TWARDEJ NAWIERZCHNI
NA 100 km²**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	79,5	80,6	85,7	88,5	94,7	90,8	91,8
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	250,3	254,7	253,5	253,4	253,4	252,0	252,7
Piotrków Trybunalski	209,9	259,7	259,1	264,8	270,0	269,0	270,0
Skierniewice	335,2	334,5	369,7	378,2	382,1	360,3	361,7
Powiaty:							
bełchatowski	79,4	78,8	86,7	89,0	86,2	79,1	88,0
brzeziński	74,8	74,8	74,9	83,2	84,4	88,2	88,6
kutnowski	111,7	114,5	123,9	123,5	226,5	132,1	132,1
łaski	68,5	68,5	70,8	75,5	79,3	79,3	74,8
łęczycki	94,7	95,7	101,2	101,6	110,5	110,4	107,7
łowicki	96,3	99,0	102,2	103,0	100,1	100,0	100,8
łódzki wschodni	86,0	92,0	104,1	115,1	109,3	115,2	111,4
opoczyński	58,0	57,7	59,6	60,7	64,6	65,9	64,3
pabianicki	82,4	82,4	90,7	95,1	97,4	104,1	104,8
pajęczański	71,9	72,4	74,8	80,3	81,3	83,3	83,2
piotrkowski	72,5	77,4	84,3	86,2	88,5	88,6	89,4
poddębicki	45,5	46,1	49,3	49,4	57,1	59,0	61,6
radomszczański	66,6	63,9	65,3	67,3	65,8	66,2	68,1
rawski	71,1	73,2	78,6	79,5	81,0	80,9	86,3
sieradzki	61,9	62,0	63,4	68,6	64,3	64,5	65,2
skierniewicki	67,4	68,3	70,5	76,0	77,3	79,5	79,2
tomaszowski	85,9	86,4	90,2	90,7	96,2	94,7	95,5
wieluński	63,4	63,4	78,4	83,8	87,4	88,0	89,4
wieruszowski	90,0	90,8	90,4	90,5	96,8	97,0	99,2
zduńskowolski	89,2	89,2	102,6	104,5	102,5	105,7	107,0
zgierski	86,9	87,9	97,7	101,4	99,6	107,0	109,2

TABL. 1.7. **BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych na 100 wypadków			liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków		
WOJEWÓDZTWO	7,6	7,6	6,9	122,5	124,1	123,6
Miasta na prawach powiatu:						
Łódź	2,1	2,0	1,8	120,2	120,6	123,8
Piotrków Trybunalski	7,8	6,0	6,8	120,0	113,1	113,7
Skierniewice	18,5	0,0	4,3	100,0	121,1	126,1
Powiaty:						
bełchatowski	12,3	10,7	9,0	129,9	136,7	130,1
brzeziński	8,5	14,0	11,1	121,3	138,0	122,2
kutnowski	7,8	7,6	4,2	129,3	120,7	131,2
łaski	6,7	14,3	11,6	115,7	125,7	130,4
łęczycki	23,0	16,9	22,4	104,9	103,1	106,9
łowicki	18,4	17,4	12,2	124,1	144,9	124,3
łódzki wschodni	7,0	12,8	8,2	129,6	123,3	129,6
opoczyński	11,8	8,0	12,4	110,8	133,0	127,0
pabianicki	11,1	11,2	5,6	98,6	100,0	112,1
pajęczański	17,1	8,9	17,1	100,0	133,3	108,6
piotrkowski	17,4	14,8	25,0	126,8	137,0	121,9
poddębicki	10,5	13,1	4,8	124,6	150,0	138,7
radomszczański	8,5	6,8	5,6	126,1	118,7	122,0
rawski	13,8	7,3	10,0	128,7	147,6	115,7
sieradzki	17,3	17,6	19,8	118,5	123,5	120,9
skierniewicki	27,5	13,8	18,5	160,8	113,8	115,4
tomaszowski	8,7	13,5	13,0	127,9	128,4	138,9
wieluński	19,6	30,0	24,4	105,9	102,0	86,7
wieruszowski	9,5	4,8	19,4	135,7	150,0	125,0
zduńskowolski	9,1	18,1	12,3	133,8	152,8	127,7
zgierski	10,0	12,3	9,6	136,4	123,7	122,8

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

TABL. 1.8. ŚCIEŻKI ROWEROWE
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	ogółem			na 10 tys. km ²		
	w kilometrach					
WOJEWÓDZTWO	287,4	375,0	471,9	157,7	205,8	259,0
Miasta na prawach powiatu:						
Łódź	72,8	76,4	88,0	2484,6	2607,5	3003,4
Piotrków Trybunalski	9,6	19,7	20,9	1432,8	2940,3	3119,4
Skierniewice	14,1	16,9	19,3	4272,7	4828,6	5514,3
Powiat bełchatowski	88,4	94,6	97,8	913,2	977,3	1010,3
Gmina miejska:						
Bełchatów	21,5	21,5	24,0	6142,9	6142,9	6857,1
Gmina miejsko-wiejska:						
Zelów	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Bełchatów	7,5	9,5	10,9	416,7	527,8	605,6
Drużbice	-	-	-	-	-	-
Kleszczów	49,0	55,1	56,7	3920,0	4408,0	4536,0
Kluki	5,0	5,0	2,7	420,2	420,2	226,9
Rusiec	-	-	-	-	-	-
Szczerców	5,4	3,5	3,5	418,6	271,3	271,3
Powiat brzeziński	-	-	-	-	-	-
Gmina miejska:						
Brzeziny	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Brzeziny	-	-	-	-	-	-
Dmosin	-	-	-	-	-	-
Jeźów	-	-	-	-	-	-
Rogów	-	-	-	-	-	-
Powiat kutnowski	15,9	17,4	17,5	179,3	196,2	197,3
Gmina miejska:						
Kutno	15,0	15,0	15,0	4411,8	4411,8	4411,8
Gminy miejsko-wiejskie:						
Krośniewice	0,9	0,9	0,9	94,7	94,7	94,7
Żychlin	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Bedlno	-	-	-	-	-	-
Dąbrowice	-	-	-	-	-	-
Krzyżanów	-	-	-	-	-	-
Kutno	-	1,5	1,6	-	123,0	131,1
Łanięta	-	-	-	-	-	-
Nowe Ostrowy	-	-	-	-	-	-
Oporów	-	-	-	-	-	-
Strzelce	-	-	-	-	-	-

TABL. 1.8. ŚCIEŻKI ROWEROWE (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	ogółem			na 10 tys. km ²		
	w kilometrach					
Powiat łaski	9,3	9,3	9,5	150,5	150,5	153,7
Gmina miejsko-wiejska:						
Łask	0,8	0,8	0,8	55,2	55,2	55,2
Gminy wiejskie:						
Buczek	-	-	-	-	-	-
Sędziejowice	-	-	-	-	-	-
Widawa	8,5	8,5	8,7	474,9	474,9	486,0
Wodzierady	-	-	-	-	-	-
Powiat łęczycki	-	-	1,4	-	-	18,1
Gmina miejska:						
Łęczyca	-	-	1,4	-	-	1555,6
Gminy wiejskie:						
Daszyna	-	-	-	-	-	-
Góra Świętej Małgorzaty	-	-	-	-	-	-
Grabów	-	-	-	-	-	-
Łęczyca	-	-	-	-	-	-
Piątek	-	-	-	-	-	-
Świnice Warckie	-	-	-	-	-	-
Witonia	-	-	-	-	-	-
Powiat łowicki	-	2,6	4,9	-	26,3	49,6
Gmina miejska:						
Łowicz	-	2,6	4,9	-	1130,4	2130,4
Gminy wiejskie:						
Bielawy	-	-	-	-	-	-
Chąsno	-	-	-	-	-	-
Domaniewice	-	-	-	-	-	-
Kiernozia	-	-	-	-	-	-
Kocierzew Południowy	-	-	-	-	-	-
Łowicz	-	-	-	-	-	-
Łyszkowice	-	-	-	-	-	-
Nieborów	-	-	-	-	-	-
Zduny	-	-	-	-	-	-
Powiat łódzki wschodni	6,1	14,4	20,8	122,0	288,0	416,0
Gminy miejsko-wiejskie:						
Koluszki	-	-	-	-	-	-
Rzgów	-	2,8	8,4	-	424,2	1272,7
Tuszyn	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Andrespol	6,1	6,1	7,2	2652,2	2652,2	3130,4
Brójce	-	5,5	5,2	-	785,7	742,9
Nowosolna	-	-	-	-	-	-

TABL. 1.8. ŚCIEŻKI ROWEROWE (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	ogółem			na 10 tys. km ²		
	w kilometrach					
Powiat opoczyński	7,0	8,8	10,0	67,3	84,6	96,2
Gminy miejsko-wiejskie:						
Drzewica	-	1,0	2,2	-	84,7	186,4
Opoczno	5,9	6,7	6,7	308,9	350,8	350,8
Gminy wiejskie:						
Białaczów	-	-	-	-	-	-
Mniszków	-	-	-	-	-	-
Paradyż	-	-	-	-	-	-
Poświętne	-	-	-	-	-	-
Sławno	1,1	1,1	1,1	85,3	85,3	85,3
Żarnów	-	-	-	-	-	-
Powiat pabianicki	4,2	10,4	8,4	85,4	211,4	170,7
Gminy miejskie:						
Konstantynów Łódzki	3,4	6,4	2,6	1259,3	2370,4	963,0
Pabianice	0,8	2,3	2,3	242,4	697,0	697,0
Gminy wiejskie:						
Dłutów	-	-	-	-	-	-
Dobroń	-	-	-	-	-	-
Ksawerów	-	1,7	2,0	-	1214,3	1428,6
Lutomiersk	-	-	1,5	-	-	111,9
Pabianice	-	-	-	-	-	-
Powiat pajęczański	13,1	10,5	10,5	162,9	130,6	130,6
Gminy miejsko-wiejskie:						
Działoszyn	-	-	-	-	-	-
Pajęczno	1,3	1,3	1,3	114,0	114,0	114,0
Gminy wiejskie:						
Kielczygłów	3,7	3,7	3,7	425,3	425,3	425,3
Nowa Brzeźnica	-	-	-	-	-	-
Rząśnia	8,1	5,5	5,5	941,9	639,5	639,5
Siemkowice	-	-	-	-	-	-
Strzelce Wielkie	-	-	-	-	-	-
Sulmierzyce	-	-	-	-	-	-
Powiat piotrkowski	-	1,0	9,1	-	7,0	63,7
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sulejów	-	-	4,5	-	-	239,4
Wolbórz	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Aleksandrów	-	-	-	-	-	-
Czarnocin	-	-	2,7	-	-	375,0
Gorzkowice	-	-	-	-	-	-
Grabica	-	-	-	-	-	-
Łęki Szlacheckie	-	-	-	-	-	-
Moszczenica	-	-	0,9	-	-	81,1
Ręczno	-	-	-	-	-	-
Rozprza	-	-	-	-	-	-
Wola Krzysztoporska	-	1,0	1,0	-	58,5	58,5

TABL. 1.8. ŚCIEŻKI ROWEROWE (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	ogółem			na 10 tys. km ²		
	w kilometrach					
Powiat poddębicki	2,4	10,4	23,8	27,2	118,0	270,1
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice	-	-	6,1	-	-	271,1
Uniejów	2,4	2,4	2,4	186,0	186,0	186,0
Gminy wiejskie:						
Dalików	-	-	-	-	-	-
Pęczniew	-	-	-	-	-	-
Wartkowice	-	8,0	15,3	-	571,4	1092,9
Zadzim	-	-	-	-	-	-
Powiat radomszczański	3,4	3,8	9,0	23,6	26,3	62,4
Gmina miejska:						
Radomsko	3,4	3,8	7,6	666,7	745,1	1490,2
Gminy miejsko-wiejskie:						
Kamieński	-	-	-	-	-	-
Przedbórz	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Dobryczyce	-	-	-	-	-	-
Gidle	-	-	1,4	-	-	120,7
Gomunice	-	-	-	-	-	-
Kobiele Wielkie	-	-	-	-	-	-
Kodrąb	-	-	-	-	-	-
Lgota Wielka	-	-	-	-	-	-
Ładzice	-	-	-	-	-	-
Masłowice	-	-	-	-	-	-
Radomsko	-	-	-	-	-	-
Wielgomłyny	-	-	-	-	-	-
Żytno	-	-	-	-	-	-
Powiat rawski	-	-	1,9	-	-	29,4
Gmina miejska:						
Rawa Mazowiecka	-	-	1,4	-	-	1000,0
Gmina miejsko-wiejska:						
Biała Rawska	-	-	0,5	-	-	24,0
Gminy wiejskie:						
Cielądz	-	-	-	-	-	-
Rawa Mazowiecka	-	-	-	-	-	-
Regnów	-	-	-	-	-	-
Sadkowice	-	-	-	-	-	-

TABL. 1.8. ŚCIEŻKI ROWEROWE (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	ogółem			na 10 tys. km ²		
	w kilometrach					
Powiat sieradzki	1,7	5,7	13,0	11,4	38,2	87,2
Gmina miejska:						
Sieradz	1,7	1,7	8,3	333,3	333,3	1627,5
Gminy miejsko-wiejskie:						
Błaszki	-	-	-	-	-	-
Warta	-	4,0	2,3	-	157,5	90,6
Złoczew.....	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Brąszewice	-	-	-	-	-	-
Brzeźnio	-	-	2,2	-	-	170,5
Burzenin	-	-	-	-	-	-
Goszczanów	-	-	0,2	-	-	16,4
Klonowa	-	-	-	-	-	-
Sieradz	-	-	-	-	-	-
Wróblew	-	-	-	-	-	-
Powiat skierniewicki	2,8	5,1	6,7	37,1	67,7	89,0
Gminy wiejskie:						
Bolimów	-	-	-	-	-	-
Głuchów	-	-	-	-	-	-
Godzianów	-	-	-	-	-	-
Kowiesy	-	-	-	-	-	-
Lipce Reymontowskie	-	-	-	-	-	-
Maków	2,8	2,8	4,5	337,3	345,7	555,6
Nowy Kawęczyn	-	-	-	-	-	-
Skierniewice	-	2,3	2,2	-	175,6	167,9
Słupia	-	-	-	-	-	-
Powiat tomaszowski	-	10,5	30,1	-	102,4	293,7
Gmina miejska:						
Tomaszów Mazowiecki	-	2,9	24,3	-	690,5	5785,7
Gminy wiejskie:						
Będków	-	-	-	-	-	-
Budziszewice	-	-	-	-	-	-
Czerniewice	-	-	-	-	-	-
Inowlódz	-	-	-	-	-	-
Lubochnia	-	-	-	-	-	-
Rokiciny	-	-	0,3	-	-	33,0
Rzeczyca	-	-	-	-	-	-
Tomaszów Mazowiecki	-	-	-	-	-	-
Ujazd	-	7,6	5,5	-	783,5	567,0
Żelechlinek	-	-	-	-	-	-

TABL. 1.8. ŚCIEŻKI ROWEROWE (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	ogółem			na 10 tys. km ²		
	w kilometrach					
Powiat wieluński	-	8,4	5,1	-	90,7	55,1
Gmina miejsko-wiejska:						
Wieluń	-	7,1	2,9	-	542,0	221,4
Gminy wiejskie:						
Biała	-	-	-	-	-	-
Czarnożyły	-	-	0,7	-	-	100,0
Konopnica	-	-	-	-	-	-
Mokrsko	-	1,3	1,5	-	166,7	192,3
Osjaków	-	-	-	-	-	-
Ostrówek	-	-	-	-	-	-
Pątnów	-	-	-	-	-	-
Skomlin	-	-	-	-	-	-
Wierzchlas	-	-	-	-	-	-
Powiat wierzuszowski	1,0	11,2	14,7	17,3	194,1	254,8
Gmina miejsko-wiejska:						
Wierzuszów	-	7,5	9,2	-	773,2	948,5
Gminy wiejskie:						
Bolesławiec	-	-	-	-	-	-
Czastary	-	2,0	1,2	-	317,5	190,5
Galewice	-	-	1,3	-	-	95,6
Lututów	-	-	0,4	-	-	52,6
Łubnice	1,0	1,7	1,7	163,9	278,7	278,7
Sokolniki	-	-	0,9	-	-	112,5
Powiat zduńskowolski.....	29,6	31,9	34,9	802,2	864,5	945,8
Gmina miejska:						
Zduńska Wola	11,7	14,0	14,6	4680,0	5600,0	5840,0
Gmina miejsko-wiejska:						
Szadek	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:						
Zapolice	-	-	7,5	-	-	925,9
Zduńska Wola	17,9	17,9	12,8	1612,6	1612,6	1153,2
Powiat zgierski	6,0	6,0	14,6	70,2	70,2	170,8
Gminy miejskie:						
Głowno	2,4	2,4	2,4	1200,0	1200,0	1200,0
Ozorków	0,9	0,9	0,9	600,0	600,0	600,0
Zgierz	1,5	1,5	2,0	357,1	357,1	476,2
Gminy miejsko-wiejskie:						
Aleksandrów Łódzki	1,2	1,2	1,2	103,4	103,4	103,4
Stryków	-	-	5,8	-	-	367,1
Gminy wiejskie:						
Głowno	-	-	-	-	-	-
Ozorków	-	-	-	-	-	-
Parzęczew	-	-	-	-	-	-
Zgierz	-	-	2,3	-	-	115,6

2. OCHRONA ŚRODOWISKA, ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM I ENERGETYKA

Realizacja celu szczegółowego II osi priorytetowej wychodziła naprzeciw koncepcji zrównoważonego rozwoju. W rezultacie, postęp gospodarczy województwa łódzkiego miał odbywać się z poszanowaniem przyrody i dbałością o bezpieczeństwo energetyczne. Jednak poza respektowaniem zasad ochrony zasobów naturalnych, niezbędna stała się racjonalna gospodarka tymi zasobami. Niezadowalająca jakość dostarczanej wody, jak również niewystarczająca długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wymagały racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej. Realizacji tego celu miały służyć między innymi działania ukierunkowane na rozwój sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych.

TABL. 2.1. **GOSPODARKA WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNA**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sieć wodociągowa w km	21030,0	21256,1	21483,3	21750,1	21991,8	22198,8	22415,8
w miastach	3722,8	3836,8	3882,7	3915,1	3991,8	4075,8	4158,0
na wsi	17307,2	17419,3	17600,6	17835,0	18000,0	18123,0	18257,8
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	89,2	89,4	89,5	89,6	89,7	89,9	89,9
w miastach	94,3	94,3	94,3	94,3	94,4	94,5	94,5
na wsi	80,0	80,5	80,9	81,2	81,5	81,8	82,0
Sieć kanalizacyjna w km	4082,5	4329,8	4480,1	4774,1	5182,5	5592,1	5971,1
w miastach	2733,1	2833,7	2909,0	3008,3	3216,3	3333,2	3441,7
na wsi	1349,4	1496,1	1571,1	1765,8	1966,2	2258,9	2529,4
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	58,1	58,4	58,6	58,8	59,8	60,4	60,9
w miastach	83,2	83,3	83,5	83,6	84,2	84,7	85,1
na wsi	12,5	13,4	14,1	15,0	16,8	17,9	19,0
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w ciągu roku w dam ³	99380	98707	93838	88105	87337	85697	83895
w miastach	95072	93820	88702	82885	81903	80221	77444
na wsi	4308	4887	5135	5220	5434	5476	6451

W latach 2007-2013 długość sieci wodociągowej (czynnej sieci rozdzielczej) w województwie wzrosła o 6,6% (tj. o 1,4 tys. km) i osiągnęła w 2013 r. długość 22,4 tys. km. W tym samym okresie sieć wodociągowa w całym kraju zwiększyła się o 11,9%, osiągając długość 287,7 tys. km. W analizowanych latach, w wyniku inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, na obszarach wiejskich województwa łódzkiego długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 950,6 km, co stanowiło 68,6% infrastruktury nowo powstałej w całym województwie. Liczba połączeń wodociągowych (tzw. przyłączy) prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w województwie łódzkim wyniosła 382,1 tys. szt. i była o 9,2% (tj. o 32,2 tys.) większa niż w 2007 r. W analizowanym okresie liczba przyłączy na wsi zwiększyła się o 9,5% i w 2013 r. wyniosła 256,9 tys.

W roku 2013, w porównaniu z rokiem 2007, najwyższy wzrost długości sieci wodociągowej zaobserwowano w powiatach: zgierskim (o 13,9% do 1,5 tys. km), radomszczańskim (o 11,7% do 1,4 tys. km) i bełchatowskim (o 11,1% do 1,2 tys. km). Z kolei najniższy przyrost miał miejsce w powiatach: kutnowskim (o 0,9% do 1,3 tys. km) i łowickim (o 3,1% do 1,1 tys. km). Jedynie w powiecie opoczyńskim sieć wodociągowa uległa nieznacznemu skróceniu – o 0,5% – i wynosiła 0,9 tys. km.

W latach 2007-2013 w województwie łódzkim odnotowano wzrost długości sieci kanalizacyjnej o 46,3%, co oznacza wydłużenie o 1,9 tys. km (z czego na wsi przyrost sieci wyniósł 1,2 tys. km). Miało to przełożenie na liczbę nowych przyłączy kanalizacyjnych, których od 2007 r. przybyło 38,2 tys. (39,4%), w tym 18,8 tys. na obszarach wiejskich. W rezultacie, w 2013 r. liczba połączeń kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zakwaterowania w województwie łódzkim wyniosła 135,2 tys., z czego na wsi – 47,3 tys.

Zaobserwowany w analizowanych latach wzrost długości sieci kanalizacyjnej miał miejsce na terenie wszystkich powiatów województwa łódzkiego. Najwyższy przyrost długości – prawie trzykrotny – zaobserwowano w powiecie sieradzkim, w którym długość sieci w 2013 r. wyniosła 335,4 km. Znacząco wzrosła także długość sieci kanalizacyjnej w powiatach: piotrkowskim (o 127,5% do 302,1 km) i brzezińskim (o 96,8% do 36,6 km).

W 2013 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej na terenie województwa łódzkiego wyniósł 89,9% i był jedynie o 0,7 p. proc. większy niż w 2007 r. Wśród powiatów, największy dostęp do wodociągu w roku 2013 odnotowano w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie 96,5% ludności korzystało z sieci wodociągowej (wobec 96,3% w 2007 r.), zaś w powiecie rawskim, jako jedynym, udział ludności korzystającej z kanalizacji nie

przekroczył 80,0%. Analiza dostępu mieszkańców do wodociągów w poszczególnych gminach wskazuje na duże zróżnicowanie terytorialne. W 2013 r. najwyższym udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej charakteryzowały się gminy miejskie: Łęczyca – 98,5% (wobec 98,4% w 2007 r.) i Bełchatów – 98,4% (wobec 98,3% w 2007 r.) oraz gmina wiejska Wielgomłyny – 98,4% (wobec 98,4% w 2007 r.). W 46 gminach województwa dostępu do sieci wodociągowej nie miało ponad 20% mieszkańców. Najniższy udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej zanotowano w gminach wiejskich: Kowiesy – 34,9% (wobec 22,2% w 2007 r.) oraz Sadkowice – 51,9% (wobec 47,1% w 2007 r.).

Znacznie gorzej przedstawia się sytuacja w dostępie do kanalizacji. W 2013 r. odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na terenie województwa osiągnął wartość 60,9%, co oznacza wzrost o 2,8 p. proc. w odniesieniu do 2007 r. Dane o liczbie ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w poszczególnych gminach odzwierciedlają niekorzystny obraz województwa. W 2013 r. jedynie w 15 gminach odsetek ludności mającej dostęp do kanalizacji przekroczył 80%. Najwyższymi wartościami charakteryzowały się gminy miejskie: Bełchatów – 94,3% (wobec 93,2% w 2007 r.), Brzeziny – 93,6% (wobec 89,4% w 2007 r.) oraz Łęczyca – 91,8% (wobec 91,3% w 2007 r.). Aż w 143 (ze 177 gmin województwa), mniej niż połowa ludności korzystała z sieci kanalizacyjnej, z czego w 21 gminach wiejskich mieszkańcy nie mieli w ogóle dostępu do kanalizacji.

W 2013 r. przeciętne zużycie wody z wodociągów przez mieszkańca województwa łódzkiego wyniosło 34,7 m³ i ukształtowało się na poziomie zbliżonym do odnotowanego w roku 2007. W przekroju powiatów, w latach 2007-2013, spadek przeciętnego zużycia wody na 1 mieszkańca odnotowano w siedmiu powiatach, przy czym największy miał miejsce w Łodzi (o 3,2 m³), Piotrkowie Trybunalskim (o 3,1 m³) i w powiecie zgierskim (o 1,4 m³). Z kolei najwyższy wzrost tego wskaźnika zaobserwowano w powiatach: poddębickim (o 7,4 m³) i skierniewickim (o 7,1 m³).

W celu porządkowania gospodarki wodno-ściekowej niezbędny stał się również rozwój systemów zbierania i oczyszczania ścieków. Działalność ta ukierunkowana miała być między innymi na usuwanie zanieczyszczeń ze ścieków, w stopniu umożliwiającym dalsze wykorzystanie wody. Z tego względu, poza rozbudową sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, duże znaczenie przypisywano projektom związanym z oddaniem do eksploatacji nowych oczyszczalni ścieków, w tym przydomowych oczyszczalni ścieków. Niezbędna była również modernizacja istniejących systemów, obejmująca likwidację nadwyżek przepustowości oraz rozbudowę obiektów przeciążonych, a także wyłączenie z eksploatacji obiektów przestarzałych i nieefektywnych.

Na koniec 2013 r., na terenie województwa łódzkiego działało 200 komunalnych oraz 65 przemysłowych oczyszczalni ścieków. Liczba oczyszczalni wzrosła w okresie 2007-2013 o 47 (o 21,6%), z czego liczba obiektów komunalnych uległa zwiększeniu o 61 (o 43,9%), zaś przemysłowych zmniejszyła się o 14 (o 17,7%). Łączna wielkość (przepustowość) czynnych oczyszczalni komunalnych według projektu wyniosła w 2013 r. 611 dam³ na dobę. Mimo wzrostu liczby oczyszczalni komunalnych, łączna ich przepustowość zmniejszyła się o 17,4%.

TABL. 2.2. **SIEĆ WODNO-ŚCIEKOWA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych i komunalnych:							
liczba	218	220	233	240	231	249	265
przepustowość w m ³ na dobę	816135	639815	675525	714698	660698	663417	665642
W tym komunalnych:							
liczba	139	144	159	160	166	180	200
przepustowość w m ³ na dobę	739730	568860	602410	606043	606888	608426	610944
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich	64,7	65,8	65,9	66,0	67,3	67,0	68,0
W tym z podwyższonym usuwaniem biogenów:							
liczba	40	43	42	43	42	44	42
przepustowość w m ³ na dobę	225047	531964	560992	562183	560548	564238	559578
Przydomowe urządzenia do gromadzenia nieczystości ciekłych:							
Zbiorniki bezodpływowe	190629	197573	196073	196539	187490	176359
Oczyszczalnie przydomowe	4537	5525	7184	8428	11579	15011
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi:							
ogółem w dam ³	129220	123793	128548	130678	127041	120181	111938
w tym oczyszczane	119725	114733	125082	130030	126475	117952	107864
na 1 mieszkańca	50,6	48,6	50,6	51,4	50,1	47,6	44,5
na 1 km ² powierzchni	7,1	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,1

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wśród ogólnej liczby ludności w województwie łódzkim wzrósł z 64,7% w 2007 r. do 68,0% w 2013 r. Najwyższe wartości wskaźników odnotowano w miastach na prawach powiatu, przy czym w Piotrkowie Trybunalskim 100% mieszkańców korzystało z oczyszczalni (wobec 95,6% w 2007 r.), w Skierniewicach – 99,7% (wobec 97,1% w 2007 r.), zaś w Łodzi – 98,3% (wobec 96,6% w 2007 r.). Najmniejszym udziałem charakteryzował się powiat skierniewicki, w którym w 2013 r. z oczyszczalni korzystało jedynie 13,5% ludności.

Na obszarach o niewystarczająco rozwiniętej infrastrukturze kanalizacyjnej, część mieszkańców korzysta z przydomowych systemów do odprowadzania ścieków. Należą do nich zbiorniki bezodpływowe (szamba) i przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2013 r. w województwie łódzkim funkcjonowało 191,4 tys. takich urządzeń, z czego 7,8% stanowiły przydomowe oczyszczalnie ścieków. W latach 2008-2013 zaobserwowano systematyczny spadek liczby zbiorników bezodpływowych (o 7,5%), przy jednoczesnym zwiększaniu się liczby przydomowych oczyszczalni ścieków (o 230,9%).

Na niezadowalającą jakość wód powierzchniowych w województwie łódzkim wpływ miały przede wszystkim ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane bezpośrednio do wód lub ziemi. W latach 2007-2013 ilość tych ścieków zmalała o 13,4%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2013 r. wskaźnik ten wyniósł 44,5 dam³ i był o 6,1 p. proc. mniejszy w odniesieniu do poziomu z 2007 r. Natomiast udział ścieków oczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia, w analizowanych latach wzrósł o 3,7 p. proc. i ukształtował się na poziomie 96,4%.

W celu zmniejszenia występującego w województwie łódzkim deficytu wody, konieczne stają się również działania na rzecz zmniejszania wodochłonności przemysłu. W latach 2007-2013 zużycie wody na potrzeby przemysłu zmniejszyło się o 8,0%, przy czym pobór wód powierzchniowych wzrósł o 6,3%, zaś podziemnych o 23,2%.

TABL. 2.3. **GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W PRZEMYŚLE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	dam ³						
Zużycie wody na potrzeby przemysłu	94920	96305	95969	106615	118229	113562	102539
Pobór wód powierzchniowych ...	79893	79873	80771	90020	100098	96798	84923
Pobór wód podziemnych	13683	15202	14278	15709	16890	16149	16864

Działania w ramach II osi priorytetowej, poza gospodarowaniem wodą i ściekami, ukierunkowane zostały również na usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi oraz odpadami powstającymi w sektorze gospodarczym. Duży nacisk położono na zorganizowanie wydajnego systemu selektywnej zbiórki odpadów, segregacji odpadów, zwiększenie stopnia odzysku, a także unieszkodliwianie w procesach innych niż składowanie.

W 2013 r. w wyniku zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹ zmienił się system gospodarki odpadami. W rezultacie gminy przejęły obowiązki odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, zaś właściciele nieruchomości zostali zobowiązani do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych powstałych na terenie swojej nieruchomości. W wyniku tych zmian wszyscy mieszkańcy województwa łódzkiego zostali objęci zbiórką odpadów komunalnych, podczas gdy jeszcze w 2009 r. odsetek ten wynosił 70,0%.

TABL. 2.4. **GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku w tonach.....	695617,8	626212,0	633480,6	665204,0	633396,1	621214,0	575752,7
W tym odpady komunalne zebrane selektywnie	36664,1	46286,9	55558,4	56324,2	63032,6	71047,7	74502,5
w tym:							
papier i tektura	8139,3	7723,1	8057,5	8360,5	7942,8	10927,0	11610,3
szkło	8263,5	10059,0	12183,4	13097,6	15164,1	17709,4	22268,1
tworzywa sztuczne	3413,2	4807,7	5866,8	5532,5	5493,2	7892,1	12773,8
metale	374,0	438,6	1139,1	1016,7	667,4	652,4	1151,7
odzież i tekstylia	2110,8	2894,1	2679,6	2321,7	2239,7	2242,8	2157,1
niebezpieczne	21,4	8,3	5,7	6,1	17,6	23,0	17,2
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	34,2	69,3	110,5	1410,9	1181,0	1209,9	1784,5
wielkogabarytowe	3696,8	4712,8	6379,3	6156,7	6558,2	5439,0	8050,6
biodegradowalne	10610,9	15574,0	19136,5	18421,5	23768,6	24952,1	14455,9
Czynne składowiska odpadów ^a	47	43	38	32	27	24	23
Powierzchnia w ha	203,7	191,4	174,2	154,9	136,3	112,6	113,6

^a Na których unieszkodliwiane są odpady komunalne.

¹ Ustawa z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Dz. U. z 2013 r., poz. 228, z późniejszymi zmianami.

W 2013 r. w województwie łódzkim zebranych zostało 575,8 tys. ton odpadów komunalnych, z czego 12,9% stanowiły odpady zebrane selektywnie. W 2013 r. ilość zebranych odpadów komunalnych spadła o 17,2% w odniesieniu do 2007 r. W tym samym okresie, ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie zwiększyła się ponad 2-krotnie, a ich udział w relacji do ogółu odpadów komunalnych wzrósł o 7,6 p. proc., osiągając poziom 12,9%.

Struktura odpadów komunalnych zebranych selektywnie uległa zmianie w ostatnim czasie. W latach 2007-2012 frakcją o największym udziale były odpady biodegradowalne (35,1% w 2012 r. wobec 28,9% w 2007 r.). Z kolei w 2013 r. największą część wśród odpadów z selektywnej zbiórki stanowiło szkło (29,9%), w dalszej kolejności były to odpady biodegradowalne (19,4%), tworzywa sztuczne (17,1%) oraz papier i tektura (15,6%).

Największa zmiana w ilości odzyskiwanych odpadów nastąpiła w przypadku zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, których w 2013 r. zebrano 1784,5 ton (tj. ponad 50 razy więcej niż w 2007 r.), przy czym udział tej frakcji w odpadach zebranych selektywnie jest niewielki (w 2013 r. – 2,4%). W porównaniu z 2007 r. znacząco zwiększyła się także ilość odzyskanych tworzyw sztucznych – o 274,2% oraz metali – o 207,9%.

W 2013 r., spośród odpadów komunalnych zebranych w województwie łódzkim, 8,6% przeznaczono do odzysku w procesie recyklingu (49,7 tys. ton), 11,4% – w procesie kompostowania lub fermentacji (65,5 tys. ton), zaś 7,8% – w procesie przekształcania termicznego z odzyskiem energii. Poprzez składowanie, które stanowiło podstawowy sposób postępowania z zebranymi odpadami, unieszkodliwiono 72,2% ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych (415,8 tys. ton).

TABL. 2.5. ODPADY WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE), Z WYŁĄCZENIEM ODPADÓW KOMUNALNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
O G Ó Ł E M w tys. ton.....	3895,2	3857,4	5983,9	6173,4	7916,3	8107,9	9107,5
w tym:							
poddane odzyskowi	1029,3	1235,1	1163,3	904,9	1316,6	1324,1	1674,4
unieszkodliwione	2827,9	2547,6	4708,0	5170,2	6449,1	6682,3	7369,9
Składowane w ilości odpadów							
wytworzonych w %	71,1	65,3	78,2	82,5	80,5	81,4	80,5
Poddane odzyskowi w ilości							
odpadów wytworzonych w %	26,4	32,0	19,4	14,7	16,6	16,3	18,4

Wspieranie, w ramach założeń II osi priorytetowej, działań podejmowanych na rzecz ochrony przyrody, ma przyczyniać się do zachowania posiadanych w województwie wartości przyrodniczych. W celu rozwijania różnorodności biologicznej, niezbędne jest promowanie obszarów prawnie chronionych, m.in. parków narodowych czy rezerwatów przyrody, jak również sieci obszarów Natura 2000, która została stworzona w celu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty Europejskiej.

W końcu grudnia 2013 r. powierzchnia obszarów przyrody prawnie chronionych wynosiła 357,8 tys. ha, co stanowiło 19,6% powierzchni województwa łódzkiego. W skali całego kraju obszary te stanowiły 32,5%. Powierzchnia parków narodowych, zajmujących najwyższą pozycję spośród form prawnie chronionych, wyniosła w województwie 68,3 ha (wobec 72,4 ha w 2007 r.). Natomiast obszar objęty europejską siecią Natura 2000 zajmował w 2013 r. 93,9 tys. ha i był o 33,5% większy niż w 2007 r.

TABL. 2.6. OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obszary Natura 2000							
Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):							
powierzchnia w ha	28587,0	38154,2	38154,2	38154,2	38156,8	40259,4	40236,7
w % powierzchni ogólnej	1,6	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2
Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO):							
powierzchnia w ha	41763,0	41724,8	53602,1	53602,1	53588,4	53683,3	53688,8
w % powierzchni ogółem	2,3	2,3	2,9	2,9	2,9	3,0	2,9
Obszary prawnie chronione ^a:							
powierzchnia ogółem w ha	342633,8	342640,1	342985,2	359245,4	359546,4	359708,6	357794,1
w tym:							
parki narodowe	72,4	72,4	72,4	68,3	68,3	68,3	68,3
rezerваты przyrody	7427,5	7427,1	7427,1	7440,1	7440,1	7440,1	7418,8
parki krajobrazowe	97945,2	97945,2	97945,2	98268,3	98268,3	98268,3	98268,3
W % powierzchni ogółem	18,8	18,8	18,8	19,7	19,7	19,7	19,6

^a Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych; bez obszarów sieci Natura 2000.

Warunki do zachowania potencjału dużej liczby gatunków i ich zasobów genetycznych zapewnić może odpowiednio duża powierzchnia lasów. W latach 2007-2013 powierzchnia gruntów leśnych w województwie łódzkim zwiększyła się o 1,5% i w końcu 2013 r. wyniosła 394,8 tys. ha, z czego 98,1% stanowiły lasy. Stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej województwa wzrósł w analizowanych latach o 0,4 p. proc. i osiągnął poziom 21,3%. W przypadku całego kraju w 2013 r. wskaźnik lesistości ukształtował się na poziomie 29,4%.

W przekroju terytorialnym uwidacznia się duże zróżnicowanie pod względem udziału powierzchni lasów w ogólnej powierzchni poszczególnych powiatów województwa. Siedem powiatów cechowało się w 2013 r. lesistością powyżej 25%, przy czym największą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie tomaszowskim – 31,1% (wobec 30,8% w 2007 r.). Z kolei najmniejszy udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni zaobserwowano w mieście na prawach powiatu Skierniewicach, gdzie wskaźnik lesistości wyniósł 4,5% (wobec 2,9% w 2007 r.) oraz w powiecie kutnowskim – 4,9% (wobec 4,8% w 2007 r.).

W powiązaniu z działaniami dotyczącymi ochrony środowiska, realizowane są przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałanie powstawaniu zagrożeń środowiskowych. Jeden z obszarów tych interwencji został ukierunkowany na zmniejszanie niebezpieczeństw związanych z powodzią oraz suszami. W końcu grudnia 2013 r. liczba obiektów małej retencji wodnej wyniosła w województwie 672, z czego 7 stanowiły sztuczne zbiorniki wodne, a 665 – budowle piętrzące.

TABL. 2.7. WYBRANE EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI GOSPODARKI WODNEJ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	-	-	-	-	1,6	-	1,3
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	3,5	9,4	1,3	-	0,5	10,3	-
Zbiorniki wodne:							
obiekty	1	-	-	-	1	-	2
pojemność całkowita w m ³	41290	-	-	-	21740	-	1397323

^a Oddane w roku sprawozdawczym.

Poprawa jakości powietrza stanowi kolejny obszar działań służący realizacji celów II osi priorytetowej. Przedsięwzięcia związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji CO₂, są kierowane w pierwszej kolejności do zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska. Jednak na jakość powietrza mają wpływ nie tylko zanieczyszczenia emitowane ze źródeł energetycznych i technologicznych, ale również indywidualne paleniska w budynkach mieszkalnych i małych zakładach.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wynosiła 108 (wobec 88 w 2007 r.), z czego 81 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, zaś 12 – w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych. W latach 2007-2013, w zakresie emisji zanieczyszczeń z tych zakładów odnotowano wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych o 26,3%. Jednocześnie, w tym samym okresie, emisja zanieczyszczeń pyłowych na terenie województwa uległa zmniejszeniu o 59,4%. Udział zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w ogólnej ilości wytworzonych zanieczyszczeń wzrósł o 21,1 p. proc. w przypadku zanieczyszczeń gazowych (do poziomu 75,6%), zaś w przypadku pyłowych – o 0,1 p. proc. (do poziomu 99,9%).

TABL. 2.8. **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Emisja zanieczyszczeń w t/r:							
Gazowych	34018320	36284730	34500316	35704615	39937712	40843590	42960764
w tym CO ₂	33837516	36140302	34364760	35538324	39768849	40681016	42814141
Pyłowych	7789	6833	4644	4217	3925	3451	3161
na 1 km ² powierzchni	0,43	0,38	0,25	0,23	0,22	0,19	0,17
Polska=100	8,21	8,90	7,53	6,75	6,83	6,59	6,38
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane ^a w % zanieczyszczeń wytworzonych:							
Gazowe	54,5	62,5	62,4	64,5	68,2	71,4	75,6
Pyłowe	99,8	99,8	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9

^a W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń.

Realizacja przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza powiązana jest z obszarem wsparcia dotyczącym dywersyfikacji źródeł energii. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie zużycia paliwa w województwie przyczynia się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń. W rezultacie pomocą zostały objęte inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii, związane zarówno z jednostkami wytwórczymi energii elektrycznej, jak i energii cieplnej.

TABL. 2.9. **ENERGIA ELEKTRYCZNA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Produkcja energii elektrycznej ogółem w GWh.....	28419,8	30841,6	29408,8	29519,6	33006,2	34968,5	37214,8
W tym z odnawialnych nośników energii	94,7	141,0	224,2	429,8	603,0	1165,1	953,0
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w %	0,3	0,5	0,8	1,5	1,8	3,3	2,6
Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii w %	1,0	1,4	2,2	3,9	5,1	10,6	8,1

W dążeniu do zapewnienia efektywnego systemu energetycznego nie można pominąć działań dotyczących poprawy infrastruktury energetycznej, a co za tym idzie, budowy oraz modernizacji sieci dystrybucji energii elektrycznej. Działania te pozwalają na sprawniejsze wykorzystanie instalacji, a w rezultacie na poprawę warunków zasilania energią elektryczną w województwie oraz na ograniczenie uciążliwości dla środowiska. Dodatkowo, realizowane są przedsięwzięcia związane z poprawą infrastruktury ciepłowniczej. Dotyczy to również stosowania technologii skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła.

W 2013 r. moc zainstalowana w elektrowniach działających na terenie województwa łódzkiego wyniosła 6164,0 MW i była o 21,9% większa niż w roku 2007. Z kolei moc osiągalna ukształtowała się na poziomie 6241,2 MW, który w odniesieniu do 2007 r. wzrósł o 23,7%. Jednocześnie udział mocy osiągalnej w elektrowniach z obszaru województwa, w łącznej wartości mocy osiągalnej w elektrowniach działających na terenie całego kraju zwiększył się w latach 2007-2013 o 1,8 p. proc. i wyniósł 16,2%. W latach 2007-2013 zanotowano wzrost całkowitego zużycia energii elektrycznej w województwie łódzkim o 23,8% (do 11793 GWh), podczas gdy w skali całego kraju zużycie to wzrosło o 7,3% (do 149789 GWh).

TABL. 2.10. **ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW W GOSPODARSTWACH
DOMOWYCH (w ciągu roku) NA 1 MIESZKAŃCA w m³**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	34,6	35,8	34,5	34,0	34,5	35,4	34,7
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	42,9	43,9	42,5	41,7	41,1	40,4	39,7
Piotrków Trybunalski	34,6	34,8	32,8	32,8	32,9	31,8	31,5
Skierniewice	33,2	39,2	34,7	34,9	34,8	35,1	35,7
Powiaty:							
bełchatowski	32,5	32,8	31,5	31,1	30,6	35,8	33,7
brzeziński	35,3	35,9	33,4	35,5	35,1	34,6	34,2
kutnowski	31,2	33,6	31,1	30,3	30,7	31,6	30,8
łaski	25,3	27,7	26,4	27,4	20,5	28,5	28,0
łęczycki	30,3	33,8	32,8	32,7	35,0	34,7	35,1
łowicki	41,4	45,1	42,5	44,0	45,1	50,0	46,0
łódzki wschodni	34,5	36,7	33,8	32,0	33,3	35,5	34,2
opoczyński	22,8	22,6	22,4	21,7	22,5	23,3	23,9
pabianicki	31,3	32,1	31,3	30,9	31,7	31,8	31,5
pajęczański	29,4	31,4	30,5	29,7	29,5	31,6	31,2
piotrkowski	29,6	32,1	29,7	28,5	28,9	30,1	29,8
poddębicki	28,4	31,7	32,3	33,8	35,9	36,3	35,8
radomszczański	29,2	30,3	30,2	29,6	29,8	30,9	31,3
rawski	28,4	28,0	27,6	29,0	31,1	33,5	33,2
sieradzki	28,8	29,6	29,3	28,3	29,6	30,4	29,9
skierniewicki	28,2	30,4	29,2	32,3	32,6	36,8	35,3
tomaszowski	30,9	31,6	31,0	30,6	37,8	38,4	37,5
wieluński	28,5	29,5	28,7	28,5	28,9	30,5	30,7
wieruszowski	32,2	32,0	31,7	31,5	34,7	34,4	31,1
zduńskowolski	27,3	27,9	28,0	27,6	28,0	27,8	27,7
zgierski	35,6	36,4	34,2	32,8	33,4	35,0	34,2

TABL. 2.11. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	64,7	65,8	66,0	66,0	67,3	67,0	68,0
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	96,6	96,6	97,6	98,7	99,3	98,1	98,3
Piotrków Trybunalski	95,6	96,0	96,4	97,6	99,3	99,5	100,0
Skierniewice	97,1	98,6	99,0	96,2	100,0	99,9	99,7
Powiaty:							
bełchatowski	65,5	65,6	64,6	64,7	65,4	66,1	64,6
brzeziński	40,2	40,2	38,2	37,9	41,8	43,9	44,5
kutnowski	58,7	58,6	58,8	59,2	60,8	61,8	62,9
łaski	42,2	42,7	42,9	42,9	46,2	45,8	47,1
łęczycki	32,8	36,8	36,5	37,1	37,4	38,1	39,2
łowicki	24,4	36,6	38,0	36,7	39,5	37,8	38,6
łódzki wschodni	37,2	39,6	42,2	39,8	32,3	33,6	36,3
opoczyński	47,5	51,1	49,8	49,3	51,7	56,7	59,4
pabianicki	61,0	62,7	65,5	65,1	66,7	68,1	67,4
pajęczański	34,2	35,4	35,4	36,5	37,5	38,8	45,1
piotrkowski	23,2	24,7	25,6	26,1	28,3	27,4	32,4
poddębicki	29,2	29,2	28,1	27,6	28,8	30,9	31,1
radomszczański	47,8	49,0	49,6	49,9	51,4	52,2	54,5
rawski	42,1	42,4	43,9	44,3	45,6	47,3	47,5
sieradzki	42,8	42,9	42,3	43,0	47,8	50,4	54,0
skierniewicki	-	4,1	8,8	9,1	10,3	13,1	13,5
tomaszowski	64,4	65,6	60,3	63,0	65,0	48,1	49,4
wieluński	42,4	43,1	42,9	44,6	46,5	48,1	50,0
wieruszowski	37,7	40,4	44,6	47,9	55,8	58,8	62,3
zduńskowolski	64,7	66,1	66,9	66,4	67,6	68,2	69,8
zgierski	70,4	70,0	67,7	64,0	64,6	68,8	68,7

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.12. UDZIAŁ ŚCIEKÓW^a PRZEMYSŁOWYCH I KOMUNALNYCH
OCZYSZCZANYCH W ŚCIEKACH WYMAGAJĄCYCH
OCZYSZCZANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	92,65	92,68	97,30	99,50	99,55	98,15	96,36
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	99,93	99,10	99,86	99,89	99,93	99,93	99,93
Piotrków Trybunalski	98,12	99,03	98,91	99,15	99,85	99,81	99,86
Skierniewice	97,43	96,35	98,36	100,00	100,00	100,00	100,00
Powiaty:							
bełchatowski	99,99	99,57	99,69	100,00	100,00	100,00	100,00
brzeziński	96,27	75,53	97,20	100,00	99,68	99,66	99,63
kutnowski	93,82	95,34	95,65	100,00	99,83	98,59	100,00
łaski	98,43	95,17	94,79	99,42	99,65	99,66	99,54
łęczycki	63,01	73,19	99,05	100,00	100,00	100,00	100,00
łowicki	75,41	90,51	96,28	99,62	100,00	100,00	99,92
łódzki wschodni	99,09	81,85	92,70	99,91	100,00	100,00	100,00
opoczyński	56,96	88,44	89,01	84,93	85,81	98,23	98,33
pabianicki	40,22	40,08	82,67	99,26	99,58	99,57	99,55
pajęczański	99,81	99,36	95,28	100,00	99,36	36,54	22,00
piotrkowski	99,79	94,79	98,65	100,00	99,02	100,00	100,00
poddębicki	90,79	95,79	94,60	97,75	100,00	100,00	100,00
radomszczański	96,99	95,83	96,68	100,00	100,00	100,00	100,00
rawski	92,02	93,54	97,07	100,00	100,00	100,00	100,00
sieradzki	98,85	96,56	97,25	100,00	100,00	100,00	100,00
skierniewicki	32,54	46,61	88,79	100,00	100,00	100,00	100,00
tomaszowski	92,56	92,88	91,36	94,90	94,69	95,19	95,01
wieluński	99,88	98,15	97,90	100,00	100,00	100,00	100,00
wieruszowski	95,20	90,09	94,37	96,27	95,98	96,28	96,63
zduńskowolski	97,60	97,89	98,21	100,00	100,00	100,00	99,87
zgierski	96,36	94,97	96,50	99,55	99,98	99,98	99,98

^a Odprowadzane do wód lub ziemi.

TABL. 2.13. UDZIAŁ ODPADÓW ^a SKŁADOWANYCH W ILOŚCI ODPADÓW WYTWORZONYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	71,1	65,3	78,2	82,5	80,5	81,4	80,5
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	19,5	18,5	13,4	4,0	2,2	5,2	1,9
Piotrków Trybunalski	27,8	25,3	15,7	51,4	31,7	22,9	0,7
Skierniewice	-	-	-	-	-	-	-
Powiaty:							
bełchatowski	94,6	90,0	99,1	98,9	96,3	94,1	95,3
brzeziński	-	-	-	-	-	-	-
kutnowski	29,5	13,3	-	0,3	-	-	-
łaski	-	-	-	-	-	-	-
łęczycki	-	-	-	-	-	-	-
łowicki	4,3	4,4	2,7	5,0	5,5	1,7	2,6
łódzki wschodni	78,8	55,4	-	-	-	-	-
opoczyński	-	-	-	-	-	-	-
pabianicki	-	0,7	0,6	1,4	0,9	-	-
pajęczański	-	-	-	-	-	-	-
piotrkowski	-	1,3	1,2	0,8	4,4	-	-
poddębicki	-	-	-	-	-	-	-
radomszczański	27,9	10,6	-	1,1	1,3	1,3	1,1
rawski	40,0	5,6	-	-	-	-	-
sieradzki	3,7	3,8	2,7	2,9	2,0	1,1	2,3
skierniewicki	3,3	-	1,1	-	-	-	-
tomaszowski	28,4	22,7	20,6	23,4	15,3	16,5	10,6
wieluński	-	-	-	-	-	-	-
wieruszowski	1,6	1,8	0,4	-	-	-	-
zduńskowolski	10,1	1,4	5,3	1,5	1,1	1,2	1,7
zgierski	11,7	22,3	23,9	23,1	4,9	18,6	15,0

^a Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych).

TABL. 2.14. UDZIAŁ ODPADÓW ^a PODDANYCH ODZYSKOWI W ILOŚCI ODPADÓW WYTWORZONYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	26,4	32,0	19,4	14,7	16,6	16,3	18,4
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	76,6	79,6	85,3	88,6	85,0	78,8	89,9
Piotrków Trybunalski	70,9	69,5	68,1	44,4	56,5	61,2	95,3
Skierniewice	91,8	90,8	93,3	92,8	100,0	100,0	100,0
Powiaty:							
bełchatowski	5,3	9,1	0,9	1,1	3,6	5,9	4,7
brzeziński	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
kutnowski	70,2	83,3	71,8	84,9	98,5	99,4	97,6
łaski	-	100,0	100,0	57,1	29,0	35,7	77,3
łęczycki	-	60,0	83,3	90,5	90,5	94,4	100,0
łowicki	58,8	63,7	79,6	68,0	90,3	96,2	95,3
łódzki wschodni	21,2	35,1	100,0	87,5	98,7	94,4	99,6
opoczyński	92,8	91,8	94,7	93,8	93,8	91,4	97,0
pabianicki	100,0	99,3	99,4	75,6	99,1	95,3	100,0
pajęczański	85,2	90,0	97,5	100,0	100,0	100,0	100,0
piotrkowski	98,7	68,8	94,6	99,2	95,6	100,0	100,0
poddębicki	91,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
radomszczański	71,7	89,4	100,0	84,5	84,8	82,3	98,9
rawski	60,0	94,4	94,3	10,1	21,1	13,1	94,2
sieradzki	93,5	95,5	95,9	94,1	98,0	93,6	95,9
skierniewicki	30,8	31,6	45,7	38,6	70,7	80,9	64,8
tomaszowski	39,1	63,7	44,6	33,6	31,4	47,2	62,6
wieluński	100,0	93,3	91,8	84,3	100,0	100,0	100,0
wieruszowski	94,8	96,2	99,0	100,0	84,4	93,6	98,2
zduńskowolski	89,9	91,0	91,0	94,9	93,1	82,8	91,7
zgierski	83,8	47,6	55,7	54,5	94,3	80,9	84,4

^a Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych).

TABL. 2.15. UDZIAŁ OBSZARÓW^a PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI OGÓLEM

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	18,8	18,8	18,8	19,7	19,7	19,7	19,6
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	5,8	5,8	6,8	9,4	9,4	9,4	9,4
Piotrków Trybunalski	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8
Skierniewice	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Powiaty:							
bełchatowski	23,7	23,7	23,8	27,8	27,8	28,0	28,0
brzeziński	54,7	54,7	54,7	54,6	54,6	54,6	54,6
kutnowski	5,2	5,2	5,2	5,3	5,3	5,3	5,3
łaski	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,8
łęczycki	13,9	13,9	13,9	10,9	10,9	10,9	10,9
łowicki	22,0	22,0	22,0	20,5	20,5	20,5	20,5
łódzki wschodni	11,0	11,0	11,0	10,7	10,7	10,7	10,7
opoczyński	14,4	14,4	14,4	20,1	20,1	20,1	20,1
pabianicki	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
pajęczański	5,4	5,4	5,4	5,4	5,8	5,8	5,8
piotrkowski	9,8	9,8	9,8	12,9	12,9	12,9	12,9
poddębicki	24,1	24,1	24,2	24,2	24,2	24,2	24,2
radomszczański	13,6	13,6	13,6	13,8	13,8	13,8	19,4
rawski	20,5	20,5	20,5	26,1	26,1	26,1	26,1
sieradzki	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6
skierniewicki	23,7	23,7	23,7	25,1	25,1	25,2	25,2
tomaszowski	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4
wieluński	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8
wieruszowski	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6	39,6
zduńskowolski	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
zgierski	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	14,4

^a Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych; bez obszarów sieci Natura 2000.

TABL. 2.16. ZANIECZYSZCZENIA PYŁOWE ZATRZYMANE LUB
ZNEUTRALIZOWANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI
ZANIECZYSZCZEŃ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	w tonach						
WOJEWÓDZTWO	3188816	2888843	3019948	3351613	4094337	3743065	4503533
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	235213	210412	187407	190460	169806	162476	144574
Piotrków Trybunalski	1680	1491	1294	1307	2814	2321	1762
Skierniewice	1682	1761	2853	1075	1245	1127	1796
Powiaty:							
bełchatowski	2650462	2610791	2772259	3093791	3853873	3503211	4278527
brzeziński	148	55	23	25	25	103	101
kutnowski	1641	1825	1127	945	754	3307	3642
łaski	-	7	5	6	5	7	29
łęczycki	10	10	2	-	-	-	-
łowicki	11	57	57	75	177	134	123
łódzki wschodni	243	1061	63	132	214	191	133
opoczyński	3268	4090	2165	3515	3562	1951	2306
pabianicki	2912	2221	2632	2723	2323	2370	1655
pajęczański	213	147	132	78	71	109	132
piotrkowski	212232	372	548	536	309	301	320
poddębicki	-	-	-	-	-	-	-
radomszczański	3908	2855	2294	2646	2533	3676	2007
rawski	52	14	-	-	-	-	-
sieradzki	988	1501	1288	1458	1474	771	1127
skierniewicki	-	-	-	-	-	-	-
tomaszowski	10998	5665	2688	4360	6855	7982	8559
wieluński	1108	1616	1899	1860	1381	943	786
wieruszowski	55766	35520	33209	37087	37077	40886	47394
zduńskowolski	1398	1696	1343	1390	1321	1466	1420
zgierski	4883	5676	6660	8144	8518	9733	7140

^a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza.

TABL. 2.17. UDZIAŁ ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH ZATRZYMANÝCH LUB ZNEUTRALIZOWANYCH W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ ^a W ZANIECZYSZCZENIACH WYTWORZONYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	99,8	99,8	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	99,7	99,8	99,8	99,8	99,8	99,9	99,8
Piotrków Trybunalski	87,9	87,9	86,4	88,8	95,0	94,0	91,5
Skierniewice	95,5	93,8	97,2	93,8	93,5	92,8	95,9
Powiaty:							
bełchatowski	99,8	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0
brzeziński	93,7	84,6	85,2	78,1	80,6	94,5	91,0
kutnowski	90,7	90,2	85,6	84,6	83,0	96,3	96,8
łaski	-	30,4	31,3	28,6	29,4	30,4	30,9
łęczycki	83,3	83,3	50,0	-	-	-	-
łowicki	17,2	50,4	49,1	52,1	72,5	74,0	74,5
łódzki wschodni	87,4	97,1	90,0	83,0	96,0	95,5	96,4
opoczyński	92,8	88,9	87,9	92,2	93,5	90,9	90,4
pabianicki	94,3	94,2	94,2	92,4	95,9	96,7	95,7
pajęczański	23,7	28,6	37,2	32,9	22,6	32,8	43,3
piotrkowski	100,0	98,7	99,6	99,4	98,7	98,0	97,6
poddębicki	-	-	-	-	-	-	-
radomszczański	96,1	96,3	96,2	95,7	96,6	98,0	96,8
rawski	89,7	87,5	-	-	-	-	-
sieradzki	95,0	89,8	89,7	89,8	89,7	88,1	88,7
skierniewicki	-	-	-	-	-	-	-
tomaszowski	97,9	96,9	96,4	95,8	97,4	97,9	98,1
wieluński	94,0	91,9	92,7	92,4	92,3	91,7	91,0
wieruszowski	99,1	99,6	98,8	99,4	99,4	99,5	99,6
zduńskowolski	94,0	93,9	93,9	94,2	94,0	94,3	94,7
zgierski	95,6	97,6	97,6	98,6	98,8	98,6	98,9

^a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza.

TABL. 2.18. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	89,2	89,4	89,5	89,6	89,7	89,9	89,9
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	94,6	94,6	94,6	94,6	94,7	94,7	94,8
Piotrków Trybunalski	96,3	96,3	96,4	96,4	96,4	96,4	96,5
Skierniewice	92,3	92,5	92,6	92,6	92,9	92,9	92,9
Powiat bełchatowski	88,3	88,6	88,7	88,9	89,1	89,2	89,4
Gmina miejska:							
Bełchatów	98,3	98,3	98,3	98,3	98,3	98,4	98,4
Gmina miejsko-wiejska:							
Zelów	51,1	52,1	53,0	53,4	54,8	55,8	56,6
Gminy wiejskie:							
Bełchatów	94,1	94,6	94,6	95,2	95,2	95,3	95,4
Drużbice	80,4	80,6	81,0	81,2	81,5	81,2	81,2
Kleszczów	94,2	94,2	94,3	94,5	94,7	94,7	95,0
Kluki	88,2	88,5	89,5	89,7	89,7	89,8	89,8
Rusiec	78,6	78,9	78,9	79,1	79,1	77,9	78,2
Szczerców	83,4	83,7	83,7	83,7	83,9	84,2	84,5
Powiat brzeziński	88,3	88,7	88,8	89,0	89,2	89,4	89,4
Gmina miejska:							
Brzeziny	95,1	95,1	95,2	95,3	95,4	95,5	95,4
Gminy wiejskie:							
Brzeziny	82,5	84,3	84,3	84,5	85,4	85,5	85,7
Dmosin	82,8	82,8	82,8	83,2	83,2	83,4	83,5
Jeźów	84,5	84,6	84,8	85,0	85,1	85,7	85,7
Rogów	85,6	85,8	86,0	86,1	86,1	86,2	86,2
Powiat kutnowski	88,9	89,0	89,3	89,4	89,4	89,5	89,6
Gmina miejska:							
Kutno	94,6	94,6	94,7	94,7	94,8	94,8	94,9
Gminy miejsko-wiejskie:							
Krośniewice	91,4	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	91,7
Żychlin	89,9	90,2	90,2	90,3	90,3	90,4	90,5
Gminy wiejskie:							
Bedlno	79,4	79,6	79,7	79,8	79,8	79,1	79,2
Dąbrowice	84,0	84,3	84,3	84,3	84,5	84,8	84,8
Krzyżanów	80,2	80,3	80,4	80,5	80,6	80,6	80,8
Kutno	80,5	80,6	82,4	82,7	82,7	82,8	83,0
Łanięta	66,1	66,1	69,6	69,6	70,1	70,2	70,4
Nowe Ostrowy	85,9	85,9	85,9	85,8	85,9	85,8	86,2
Oporów	77,0	77,1	77,1	77,9	77,9	78,0	77,8
Strzelce	84,6	84,7	84,7	84,7	85,0	85,0	85,1

^a Ludność korzystająca z sieci wodociągowej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.18. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat łaski	79,5	79,8	80,0	80,3	80,6	80,9	81,1
Gmina miejsko-wiejska:							
Łask	87,3	87,4	87,5	87,6	87,6	87,9	88,0
Gminy wiejskie:							
Buczek	68,5	69,0	69,3	69,4	69,9	70,1	70,3
Sędziejowice	74,6	75,1	75,4	75,8	76,3	76,3	76,3
Widawa	65,1	65,3	65,3	65,7	67,4	67,6	68,7
Wodzierady	72,4	73,3	74,9	75,5	75,5	75,8	75,8
Powiat łączycki	82,0	82,3	82,5	82,5	83,0	83,1	83,0
Gmina miejska:							
Łęczycza	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,5
Gminy wiejskie:							
Daszyna	68,1	68,4	68,6	68,7	69,5	69,6	69,8
Góra Świętej Małgorzaty	59,4	59,9	60,2	60,4	61,0	62,2	60,9
Grabów	82,8	82,9	82,9	82,9	85,3	85,3	85,4
Łęczycza	83,0	83,5	84,2	84,2	84,2	84,3	84,6
Piątek	66,8	67,3	67,5	67,8	68,0	68,2	67,6
Świnice Warckie	77,9	78,0	78,2	78,4	78,6	78,7	78,4
Witonia	85,6	85,6	85,6	85,6	85,7	85,7	85,7
Powiat łowicki	88,7	89,0	89,1	89,2	89,3	89,4	89,5
Gmina miejska:							
Łowicz	94,7	94,7	94,7	94,8	95,0	95,1	95,2
Gminy wiejskie:							
Bielawy	72,9	73,9	74,0	74,1	74,3	74,5	74,6
Chąšno	85,6	85,7	85,8	85,8	85,8	85,8	85,7
Domaniewice	87,5	87,7	87,7	87,8	87,8	87,9	88,0
Kiernozia	86,1	86,1	86,2	86,2	86,3	85,9	85,9
Kocierzew Południowy	85,9	88,7	88,7	88,7	88,7	88,8	89,2
Łowicz	83,8	84,8	85,0	85,2	85,4	85,6	85,7
Łyszkowice	86,7	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0	87,2
Nieborów	86,3	86,5	86,6	86,7	86,9	87,0	87,1
Zduny	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2	92,2
Powiat łódzki wschodni	86,3	87,5	87,6	87,7	87,9	88,1	88,2
Gminy miejsko-wiejskie:							
Koluszki	87,8	87,8	87,9	87,9	87,9	88,1	88,3
Rzgów	87,8	88,6	89,0	89,0	89,1	89,2	89,4
Tuszyn	73,3	78,3	78,3	78,5	78,7	78,9	79,1
Gminy wiejskie:							
Andrespol	90,6	90,6	90,6	90,7	90,9	91,3	91,4
Brójce	90,2	90,2	90,4	90,7	90,8	91,0	91,1
Nowosolna	93,5	96,8	96,8	96,8	96,8	96,9	96,9

a Ludność korzystająca z sieci wodociągowej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.18. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat opoczyński	82,2	82,4	82,7	82,8	83,0	83,2	83,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Drzewica	83,7	84,0	84,1	84,3	84,7	84,8	84,7
Opoczno	85,2	85,5	85,7	85,9	86,0	86,2	86,4
Gminy wiejskie:							
Białaczów	82,2	82,2	82,2	82,2	82,2	82,4	82,0
Mniszków	81,3	81,5	81,9	81,9	82,2	82,5	82,7
Paradyż	85,7	85,9	86,1	86,2	86,4	86,4	86,6
Poświętne	87,4	87,5	87,6	87,8	87,8	87,8	87,7
Sławno	76,1	76,6	77,3	77,8	78,5	79,0	79,0
Żarnów	64,3	64,6	64,6	64,8	64,8	64,3	66,8
Powiat pabianicki	87,0	87,1	87,2	87,3	87,4	87,1	87,3
Gminy miejskie:							
Konstantynów Łódzki	89,0	89,0	89,0	89,0	89,2	89,5	89,6
Pabianice	92,9	92,9	92,9	92,9	93,0	92,3	92,4
Gminy wiejskie:							
Dłutów	75,7	75,7	76,4	76,8	77,0	71,7	71,7
Dobroń	80,0	80,2	80,2	80,2	80,3	80,6	80,8
Ksawerów	49,1	51,6	51,8	53,7	55,2	56,3	58,0
Lutomiersk	81,9	81,9	82,0	82,2	82,3	84,5	84,6
Pabianice	81,0	81,0	81,4	81,8	81,8	82,2	84,4
Powiat pajęczański	88,5	88,7	88,8	89,1	89,3	89,3	89,3
Gminy miejsko-wiejskie:							
Działoszyn	93,5	93,4	93,4	93,6	93,6	93,6	93,4
Pajęczno	95,6	95,7	95,8	95,8	95,8	95,6	95,7
Gminy wiejskie:							
Kielczygłów	77,4	77,4	77,8	77,8	77,8	77,9	78,0
Nowa Brzeźnica	73,0	73,0	73,2	74,1	74,6	74,6	75,1
Rząśnia	93,7	93,8	93,8	93,9	94,0	94,1	94,1
Siemkowice	69,4	71,1	71,6	71,9	73,7	73,8	73,2
Strzelce Wielkie	91,3	91,3	91,3	91,8	91,8	91,5	91,6
Sulmierzyce	95,6	95,6	95,6	95,7	95,7	95,7	95,7
Powiat piotrkowski	84,0	84,3	85,1	85,2	85,4	85,8	85,8
Gminy miejsko-wiejskie:							
Sulejów	80,4	80,4	80,9	81,2	81,4	82,2	82,3
Wolbórz	84,8	85,1	85,7	85,9	86,2	86,3	85,8
Gminy wiejskie:							
Aleksandrów	76,8	76,8	87,9	88,3	88,3	88,3	88,4
Czarnocin	94,1	94,2	94,2	94,2	94,3	94,0	94,1
Gorzkowice	87,5	87,5	87,5	87,6	88,0	87,8	87,5
Grabica	74,5	75,3	75,7	76,1	76,4	76,8	76,1
Łęki Szlacheckie	70,4	70,3	70,5	70,5	70,9	73,8	74,5
Moszczenica	88,7	88,8	88,9	89,0	89,1	89,2	89,2
Ręczno	80,1	80,3	80,7	80,7	80,7	82,0	82,1
Rozprza	86,6	87,4	87,4	87,4	87,7	87,9	88,1
Wola Krzysztoporska	88,0	88,2	88,4	88,5	88,5	88,9	89,1

a Ludność korzystająca z sieci wodociągowej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.18. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat poddębicki	80,0	80,2	80,6	80,8	82,0	81,6	81,8
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice	82,8	83,1	83,4	83,3	85,2	83,4	83,5
Uniejów	85,8	85,9	86,7	87,0	87,0	87,6	87,7
Gminy wiejskie:							
Dalików	72,4	72,7	73,0	73,0	73,1	74,1	74,7
Pęczniew	73,3	73,6	73,9	74,1	79,2	79,3	79,3
Wartkowice	73,5	74,1	74,5	74,9	74,9	75,3	75,7
Zadzim	81,1	81,3	81,3	81,8	82,4	82,8	82,4
Powiat radomszczański	87,1	87,7	88,1	88,3	88,8	89,0	89,0
Gmina miejska:							
Radomsko	96,2	96,2	96,2	96,3	96,3	96,3	96,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Kamieński	96,2	96,3	96,3	96,3	96,3	96,3	96,3
Przedbórz	81,6	81,7	81,8	81,9	86,4	86,7	86,8
Gminy wiejskie:							
Dobryczyce	94,5	94,6	94,7	94,7	94,7	94,6	94,6
Gidle	38,7	45,4	49,1	51,2	51,5	54,2	54,4
Gomunice	92,0	92,0	92,1	92,2	92,3	92,3	92,2
Kobiele Wielkie	79,3	79,6	79,9	80,1	80,4	80,6	80,6
Kodrąb	82,2	82,2	82,9	83,1	83,5	83,6	83,5
Lgota Wielka	94,8	94,8	94,8	94,9	95,0	95,0	94,8
Ładzice	86,5	89,3	89,4	89,5	89,4	89,2	89,2
Masłowice	60,5	61,6	61,6	62,9	63,4	64,9	64,5
Radomsko	88,0	88,3	88,6	88,6	88,6	88,3	88,4
Wielgomłynny	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4
Żytno	66,0	66,4	67,9	68,0	69,1	69,4	69,1
Powiat rawski	72,3	72,6	72,8	73,2	73,3	73,4	74,2
Gmina miejska:							
Rawa Mazowiecka	91,1	91,3	91,4	91,5	91,6	91,7	91,6
Gmina miejsko-wiejska:							
Biała Rawska	52,4	52,9	52,8	53,1	53,2	53,6	55,2
Gminy wiejskie:							
Cielądz	72,3	72,7	72,7	72,7	72,7	72,7	72,7
Rawa Mazowiecka	74,5	74,9	75,4	76,0	76,1	76,3	76,5
Regnów	84,7	86,1	86,2	86,2	86,3	86,3	86,3
Sadkowice	47,1	47,3	47,4	49,0	49,1	48,1	51,9

^a Ludność korzystająca z sieci wodociągowej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.18. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat sieradzki	84,4	84,7	84,8	85,2	85,4	85,5	85,5
Gmina miejska:							
Sieradz	95,4	95,5	95,6	95,7	95,7	95,9	95,9
Gminy miejsko-wiejskie:							
Błaszki	75,6	75,9	76,2	76,7	77,0	77,2	76,8
Warta	72,9	73,5	73,5	75,4	76,2	76,2	76,6
Złoczew	88,9	89,0	89,0	89,0	89,0	89,0	88,8
Gminy wiejskie:							
Brąszewice	74,0	74,7	75,0	75,1	75,5	75,1	75,7
Brzeźnio	80,7	81,0	81,3	81,4	81,6	82,0	82,2
Burzenin	76,8	77,8	78,1	78,1	78,1	78,3	77,7
Goszczanów	81,9	81,9	81,9	81,9	81,9	82,0	82,0
Klonowa	74,0	74,1	74,2	76,7	76,9	77,0	77,1
Sieradz	79,3	79,7	79,7	80,1	80,4	80,5	80,6
Wróblew	79,4	80,6	81,0	81,2	81,4	81,5	81,7
Powiat skierniewicki	78,4	79,3	79,7	80,1	80,3	80,9	80,4
Gminy wiejskie:							
Bolimów	84,5	84,5	86,6	86,6	86,7	86,7	86,9
Głuchów	86,5	86,6	86,6	86,6	86,6	86,6	86,7
Godzianów	84,7	84,8	85,2	85,4	85,4	85,6	85,8
Kowiesy	22,2	22,8	23,4	27,6	27,7	34,8	34,9
Lipce Reymontowskie	87,8	87,9	88,1	88,1	88,1	88,1	88,2
Maków	85,5	86,3	86,5	86,5	86,5	86,5	86,8
Nowy Kawęczyn	77,5	79,1	79,3	79,4	79,7	80,2	80,4
Skierniewice	75,0	77,8	78,0	78,3	79,1	79,2	76,1
Słupia	90,2	90,3	90,3	90,4	90,5	90,6	90,6
Powiat tomaszowski	85,9	86,1	86,3	86,5	86,8	87,1	86,9
Gmina miejska:							
Tomaszów Mazowiecki	90,7	90,8	90,9	91,1	91,3	91,4	91,0
Gminy wiejskie:							
Będków	87,3	87,3	87,4	87,5	87,5	87,5	86,8
Budziszewice	83,8	84,2	84,4	84,7	85,0	85,1	85,0
Czerniewice	73,2	73,7	74,2	74,8	75,4	75,9	75,3
Inowlódz	89,8	89,8	89,8	90,1	90,5	90,6	90,6
Lubochnia	72,6	73,2	73,9	73,9	73,9	75,6	75,7
Rokiciny	89,1	89,4	89,5	89,6	90,2	90,2	89,7
Rzeczyca	73,8	73,9	74,0	74,1	74,3	74,5	75,1
Tomaszów Mazowiecki	82,6	83,6	83,6	84,2	84,5	84,9	85,0
Ujazd	79,9	80,0	80,1	80,2	80,9	81,8	81,9
Żelechlinek	72,7	73,5	74,0	74,4	74,9	75,5	76,0

a Ludność korzystająca z sieci wodociągowej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.18. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat wieluński	91,2	91,2	91,3	91,4	91,5	91,6	91,5
Gmina miejsko-wiejska:							
Wieluń	95,2	95,3	95,3	95,3	95,4	95,7	95,7
Gminy wiejskie:							
Biała	87,2	87,4	87,5	87,6	87,6	87,7	87,8
Czarnożyły	94,8	94,8	94,8	94,8	94,8	94,9	95,0
Konopnica	86,3	86,5	86,6	86,7	86,8	86,9	86,9
Mokrsko	87,0	87,2	87,3	87,5	87,7	87,8	87,8
Osjaków	80,3	80,4	80,4	80,4	80,4	80,6	80,6
Ostrówek	82,0	82,1	82,3	82,4	82,5	82,6	82,7
Pątnów	90,4	90,4	90,5	90,5	90,8	90,6	90,9
Skomlin	89,3	89,3	89,3	89,4	89,4	89,4	89,3
Wierzchlas	94,2	94,3	94,3	94,5	94,5	94,7	93,6
Powiat wierzuszowski	89,9	90,2	90,3	90,5	90,6	90,7	90,6
Gmina miejsko-wiejska:							
Wierzuszów	96,0	96,1	96,2	96,3	96,4	96,4	96,2
Gminy wiejskie:							
Bolesławiec	85,6	85,6	85,6	85,9	86,5	86,0	86,3
Czastary	79,0	79,4	79,8	79,8	80,0	80,4	80,6
Galewice	89,3	89,5	89,7	89,9	90,0	90,0	90,1
Lututów	82,0	82,3	82,5	82,9	83,0	83,3	83,0
Łubnice	93,1	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5
Sokolniki	91,0	91,1	91,2	91,3	91,4	91,5	91,5
Powiat zduńskowolski	92,9	93,0	93,2	93,4	93,5	93,5	93,6
Gmina miejska:							
Zduńska Wola	96,2	96,2	96,2	96,3	96,3	96,3	96,4
Gmina miejsko-wiejska:							
Szadek	85,5	85,7	85,9	86,3	86,7	86,7	86,9
Gminy wiejskie:							
Zapolice	79,0	80,0	80,5	81,1	81,5	82,4	82,7
Zduńska Wola	90,3	90,6	91,8	92,1	92,1	92,1	92,3
Powiat zgierski	90,3	90,3	90,3	90,4	90,5	91,1	91,3
Gminy miejskie:							
Głowno	86,6	86,7	86,9	86,9	87,0	87,1	87,3
Ozorków	93,9	93,9	93,9	93,9	93,9	94,0	93,9
Zgierz	95,2	95,2	95,2	95,2	95,2	95,5	96,1
Gminy miejsko-wiejskie:							
Aleksandrów Łódzki	90,6	90,4	90,4	90,5	90,8	93,5	93,7
Stryków	82,9	83,1	83,1	83,5	83,6	83,3	83,4
Gminy wiejskie:							
Głowno	82,5	82,8	82,8	82,9	82,9	82,9	83,0
Ozorków	87,0	87,0	87,1	87,3	87,6	88,8	89,0
Parzęczew	90,1	90,1	90,1	90,3	90,4	90,9	91,1
Zgierz	76,8	76,8	77,0	77,3	77,4	77,5	77,6

a Ludność korzystająca z sieci wodociągowej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.19. ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	58,1	58,4	58,6	58,8	59,8	60,4	60,9
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	85,0	85,1	85,2	85,3	86,0	86,3	86,8
Piotrków Trybunalski	88,5	88,5	88,7	88,7	88,9	89,0	89,2
Skierniewice	85,7	86,0	86,4	87,0	88,0	88,1	88,2
Powiat bełchatowski	61,6	62,0	62,1	62,8	63,0	63,2	63,5
Gmina miejska:							
Bełchatów	93,2	93,2	93,3	93,3	93,4	93,7	94,3
Gmina miejsko-wiejska:							
Zelów	28,9	28,7	29,5	29,7	30,1	30,3	30,7
Gminy wiejskie:							
Bełchatów	8,1	11,4	11,4	20,9	20,9	20,9	20,3
Drużbice	4,8	4,9	4,9	4,9	7,0	7,0	7,7
Kleszczów	73,8	74,3	74,5	74,5	75,5	75,9	76,6
Kluki	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Rusiec	10,1	10,5	10,5	10,5	10,7	11,2	10,7
Szczerców	38,4	40,3	42,1	43,1	44,9	47,2	49,0
Powiat brzeziński	37,5	38,3	38,3	38,9	40,6	42,2	42,6
Gmina miejska:							
Brzeziny	89,4	90,1	90,1	90,8	93,7	93,7	93,6
Gminy wiejskie:							
Brzeziny	-	-	-	0,2	0,4	0,2	0,2
Dmosin	2,1	-	-	-	3,2	4,4	6,2
Jeżów	2,1	9,4	9,4	9,4	10,3	22,2	24,2
Rogów	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	5,7	5,7
Powiat kutnowski	54,2	54,8	54,9	55,1	56,1	56,4	56,9
Gmina miejska:							
Kutno	89,8	90,1	90,3	90,5	90,8	90,8	91,0
Gminy miejsko-wiejskie:							
Krośniewice	40,1	40,2	40,0	40,3	41,8	42,3	42,3
Żychlin	58,6	61,3	61,1	61,5	63,6	63,9	63,8
Gminy wiejskie:							
Bedlno	1,1	-	-	-	-	-	-
Dąbrowice	0,6	-	-	-	-	-	-
Krzyżanów	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
Kutno	5,3	8,2	8,4	8,5	8,7	10,8	14,0
Łanięta	18,4	18,5	18,5	20,1	33,3	33,3	33,3
Nowe Ostrowy	15,2	15,2	15,2	18,9	23,0	22,1	27,1
Oporów	0,6	-	-	-	-	-	-
Strzelce	11,8	12,8	13,0	13,0	13,2	12,7	12,6

^a Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.19. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ^a (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat łaski	36,3	36,9	37,3	38,6	41,2	42,1	41,9
Gmina miejsko-wiejska:							
Łask	53,1	53,6	54,1	55,1	57,7	58,9	58,9
Gminy wiejskie:							
Buczek	15,0	18,1	18,1	22,3	29,8	31,7	32,0
Sędziejowice	19,4	19,7	20,0	22,9	26,0	26,3	25,4
Widawa	16,8	17,0	17,0	17,2	17,5	17,7	17,8
Wodzierady	-	-	-	-	-	-	-
Powiat łęczycki	34,2	34,3	34,5	34,3	35,8	36,1	36,0
Gmina miejska:							
Łęczyca	91,3	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	91,8
Gminy wiejskie:							
Daszyna	10,1	10,1	10,8	10,9	11,6	11,6	12,0
Góra Świętej Małgorzaty	12,4	12,4	12,4	12,4	27,3	27,4	26,6
Grabów	13,3	13,3	14,4	14,4	14,4	16,8	16,8
Łęczyca	0,4	-	-	-	-	-	-
Piątek	24,8	25,7	25,7	26,5	27,5	27,5	27,5
Świnice Warckie	14,0	14,0	14,0	14,1	14,2	14,2	12,8
Witonia	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Powiat łowicki	34,2	35,0	35,2	35,9	37,7	38,1	39,1
Gmina miejska:							
Łowicz	85,8	86,2	86,4	87,6	89,4	89,8	90,0
Gminy wiejskie:							
Bielawy	2,4	2,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Chąšno	-	-	-	-	-	-	3,2
Domaniewice	5,9	5,9	5,9	5,9	22,2	22,2	22,2
Kiernozia	-	-	-	0,3	0,8	6,9	16,3
Kocierzew Południowy	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Łowicz	11,9	20,1	20,2	20,2	22,3	22,9	24,0
Łyszkowice	13,3	13,6	13,7	13,7	14,0	14,1	17,6
Nieborów	0,5	-	-	-	-	-	-
Zduny	0,1	-	-	-	-	-	-
Powiat łódzki wschodni	25,3	25,6	26,6	27,6	29,4	30,2	32,1
Gminy miejsko-wiejskie:							
Koluszki	37,8	38,4	38,8	38,8	39,2	39,8	41,1
Rzgów	35,5	36,6	37,8	39,9	43,2	41,5	41,9
Tuszyn	25,9	26,2	26,3	26,8	27,9	28,4	29,5
Gminy wiejskie:							
Andrespol	11,8	12,2	15,9	19,4	25,5	29,7	36,1
Brójce	1,5	-	-	-	-	-	-
Nowosolna	2,5	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8

^a Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.19. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ^a (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat opoczyński	41,8	42,9	43,0	42,9	45,5	48,2	50,2
Gminy miejsko-wiejskie:							
Drzewica	62,0	64,3	64,6	65,4	66,4	66,7	66,5
Opoczno	62,2	62,2	62,3	62,1	62,1	62,1	62,1
Gminy wiejskie:							
Białaczów	16,5	27,0	27,0	27,0	31,2	35,1	36,4
Mniszków	23,1	23,1	23,1	23,2	26,6	26,6	26,7
Paradyż	8,1	8,3	8,6	8,9	9,3	10,3	27,2
Poświętne	9,7	9,8	9,8	9,9	10,0	9,3	10,1
Sławno	-	-	-	-	4,9	41,1	49,8
Żarnów	17,9	17,9	17,9	17,9	37,0	22,5	22,9
Powiat pabianicki	61,2	61,3	61,4	61,5	61,7	61,7	62,2
Gminy miejskie:							
Konstantynów Łódzki	69,4	69,5	69,5	69,5	69,5	70,8	72,3
Pabianice	80,5	80,6	80,7	80,7	80,7	80,5	81,0
Gminy wiejskie:							
Dłutów	25,1	25,2	25,4	25,7	26,5	26,6	25,8
Dobroń	19,3	21,0	22,2	22,6	24,2	24,5	25,1
Ksawerów	25,0	28,8	30,5	33,6	38,6	39,7	39,9
Lutomiersk	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pabianice	2,0	2,5	3,1	3,6	4,2	4,4	10,2
Powiat pajęczański	31,0	34,8	35,0	35,6	36,1	36,2	37,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Działoszyn	61,4	65,9	65,9	66,4	66,5	66,5	69,6
Pajęczno	48,7	51,3	51,8	51,8	52,5	52,6	53,0
Gminy wiejskie:							
Kielczygłów	-	-	-	-	-	-	-
Nowa Brzeźnica	0,3	-	-	-	-	-	-
Rząśnia	21,0	42,6	42,6	42,6	42,6	42,6	42,2
Siemkowice	-	-	-	-	-	-	-
Strzelce Wielkie	6,6	6,6	6,6	8,6	10,6	10,6	10,2
Sulmierzyce	32,7	34,9	34,9	36,0	37,2	37,4	42,4
Powiat piotrkowski	21,1	21,5	22,4	22,7	24,2	24,8	27,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Sulejów	22,7	22,6	22,9	22,9	22,9	23,1	24,6
Wolbórz	36,2	37,5	40,8	38,3	39,1	40,7	53,3
Gminy wiejskie:							
Aleksandrów	-	-	-	-	-	-	-
Czarnocin	23,5	25,1	25,8	28,6	32,0	32,8	36,7
Gorzkowice	20,3	20,3	22,1	22,8	24,2	25,7	26,5
Grabica	0,5	0,5	0,5	0,5	2,9	4,0	3,7
Łęki Szlacheckie	-	-	-	-	-	-	-
Moszczenica	38,4	39,2	39,8	41,6	45,8	46,7	46,9
Ręczno	13,4	13,4	16,0	16,7	17,4	15,9	16,5
Rozprza	19,7	19,9	21,6	21,5	23,8	24,1	22,7
Wola Krzysztoporska	19,3	19,3	19,3	19,4	20,0	20,6	29,5

^a Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.19. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ^a (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat poddębicki	26,9	26,9	27,1	27,0	27,6	29,2	28,8
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice	47,7	47,6	47,6	47,2	48,4	47,9	47,6
Uniejów	34,9	35,2	35,2	35,8	36,1	40,8	41,1
Gminy wiejskie:							
Dalików	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Pęczniew	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9	5,3
Wartkowice	7,1	7,0	8,5	8,5	8,5	14,6	14,7
Zadzim	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	7,3
Powiat radomszczański	43,4	44,3	44,8	45,3	46,6	47,3	47,6
Gmina miejska:							
Radomsko	77,9	78,3	78,4	78,5	79,0	79,3	80,1
Gminy miejsko-wiejskie:							
Kamieński	43,3	48,2	48,2	48,4	48,5	53,3	54,6
Przedbórz	28,7	28,0	28,2	28,4	29,1	29,0	28,9
Gminy wiejskie:							
Dobryczyce	17,3	20,5	22,6	23,8	26,6	27,6	28,1
Gidle	21,3	21,6	21,6	21,8	22,1	22,1	22,9
Gomunice	24,5	25,5	25,6	26,7	30,9	31,1	30,2
Kobiele Wielkie	4,7	4,8	5,3	5,9	6,7	7,7	8,0
Kodrąb	10,1	11,8	12,5	18,0	23,9	23,9	23,5
Lgota Wielka	43,0	44,3	44,9	45,1	46,7	47,3	44,2
Ładzice	18,5	18,5	19,3	20,5	22,0	22,9	23,7
Masłowice	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Radomsko	10,2	14,2	17,5	20,1	25,2	26,3	27,1
Wielgomłynny	3,9	5,4	5,7	6,3	7,0	10,6	11,7
Żytno	8,4	8,4	9,8	9,8	11,7	11,8	11,4
Powiat rawski	39,0	38,4	38,6	38,8	39,1	39,1	39,2
Gmina miejska:							
Rawa Mazowiecka	83,7	84,0	84,3	84,4	84,7	84,8	84,5
Gmina miejsko-wiejska:							
Biała Rawska	26,2	22,7	22,4	23,0	23,2	23,4	23,0
Gminy wiejskie:							
Cielądz	16,9	16,9	16,9	16,9	17,0	17,0	17,0
Rawa Mazowiecka	5,2	5,4	5,5	5,5	5,6	5,1	6,1
Regnów	-	-	-	-	-	-	-
Sadkowice	5,3	7,3	7,3	7,4	8,1	7,7	9,0

^a Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.19. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ^a (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat sieradzki	37,5	37,5	37,8	38,3	39,8	41,6	42,6
Gmina miejska:							
Sieradz	82,6	82,7	83,4	83,5	85,2	86,3	89,0
Gminy miejsko-wiejskie:							
Błaszki	15,2	15,2	15,3	16,2	16,1	16,1	14,8
Warta	19,3	19,6	19,6	19,7	20,1	20,1	20,1
Złoczew	27,8	26,4	26,5	26,6	26,5	26,5	25,8
Gminy wiejskie:							
Braszewice	-	-	-	-	-	-	5,0
Brzeźnio	6,4	6,4	6,4	6,4	6,5	6,5	6,3
Burzenin	14,0	14,0	14,3	14,4	14,4	14,5	12,9
Goszczanów	5,6	5,8	5,8	10,0	14,2	15,2	15,2
Klonowa	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Sieradz	3,2	3,2	3,8	4,0	12,3	28,0	30,7
Wróblew	5,1	5,1	5,1	5,8	7,0	7,8	7,5
Powiat skierniewicki	7,5	6,9	8,3	8,5	9,4	10,6	10,5
Gminy wiejskie:							
Bolimów	19,6	19,6	19,8	20,0	24,7	30,5	31,5
Głuchów	18,3	19,4	22,8	22,8	22,9	22,9	22,9
Godzianów	15,8	-	-	-	-	-	-
Kowiesy	-	-	-	-	-	-	-
Lipce Reymontowskie	13,8	17,7	27,9	27,9	27,9	28,0	26,8
Maków	-	-	-	-	-	-	-
Nowy Kawęczyn	1,7	1,7	1,7	5,1	8,4	8,4	8,4
Skierniewice	-	-	-	-	-	-	-
Słupia	0,3	-	-	-	-	8,4	8,6
Powiat tomaszowski	49,6	49,9	50,3	51,8	53,7	54,0	54,2
Gmina miejska:							
Tomaszów Mazowiecki	77,0	77,1	77,9	78,3	79,5	79,8	78,9
Gminy wiejskie:							
Będków	7,7	7,7	7,8	9,9	13,6	14,8	15,4
Budziszewice	0,2	-	-	-	-	-	4,5
Czerniewice	20,0	20,7	21,7	24,2	27,5	28,1	28,0
Inowlódz	10,2	13,6	13,9	13,9	13,9	14,0	14,3
Lubochnia	23,3	24,3	24,3	39,4	53,5	54,8	54,8
Rokiciny	24,4	24,9	25,7	25,6	25,6	27,5	30,0
Rzeczyca	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	5,0
Tomaszów Mazowiecki	5,8	6,2	6,3	6,4	6,5	6,7	9,2
Ujazd	39,7	40,1	40,5	40,9	41,8	41,4	41,7
Zelechlinek	8,2	8,2	8,2	12,1	15,9	17,7	21,9

^a Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.19. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ^a (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat wieluński	38,2	38,8	39,3	41,0	43,3	44,0	44,1
Gmina miejsko-wiejska:							
Wieluń	75,8	75,8	75,9	77,9	80,2	81,0	80,7
Gminy wiejskie:							
Biała	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Czarnożyły	37,5	37,5	44,3	44,5	46,9	50,3	52,5
Konopnica	12,9	13,6	14,1	15,5	17,7	17,8	16,7
Mokrsko	8,0	14,9	15,8	21,0	26,8	27,7	29,9
Osjaków	22,7	23,2	23,2	23,2	23,3	23,5	23,9
Ostrówek	7,8	8,5	8,8	8,8	9,4	9,4	9,9
Pątnów	-	-	-	-	-	-	-
Skomlin	27,1	27,1	27,1	34,5	41,1	41,0	40,8
Wierzchlas	-	-	-	-	4,2	5,3	5,4
Powiat wierzuszowski	35,0	38,3	40,8	43,9	46,4	46,9	47,2
Gmina miejsko-wiejska:							
Wierzuszów	63,5	63,8	68,3	68,7	69,9	71,0	70,1
Gminy wiejskie:							
Bolesławiec	22,5	24,9	34,9	60,6	78,6	77,2	78,3
Czastary	16,1	17,7	18,1	20,9	24,7	25,6	25,9
Galewice	0,0	18,6	18,6	18,7	19,2	19,6	25,2
Lututów	20,2	20,3	20,4	20,4	20,4	20,8	18,2
Łubnice	65,1	65,1	65,3	65,3	65,4	65,4	65,4
Sokolniki	11,6	11,6	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7
Powiat zduńskowolski	68,2	68,4	69,8	70,1	70,6	70,6	71,2
Gmina miejska:							
Zduńska Wola	90,8	91,0	91,0	91,0	91,1	91,2	91,4
Gmina miejsko-wiejska:							
Szadek	24,8	25,1	25,8	26,0	26,5	27,3	27,4
Gminy wiejskie:							
Zapolice	17,3	18,3	18,8	22,1	26,5	25,8	26,5
Zduńska Wola	30,0	30,0	38,1	39,0	40,1	39,8	43,2
Powiat zgierski	57,4	57,4	57,4	57,3	57,4	59,1	60,8
Gminy miejskie:							
Głowno	64,1	64,3	65,0	65,1	65,4	66,1	67,0
Ozorków	70,1	70,2	70,3	70,3	70,5	71,6	73,8
Zgierz	74,9	74,9	74,9	75,0	75,0	79,4	81,6
Gminy miejsko-wiejskie:							
Aleksandrów Łódzki	63,7	63,3	63,1	62,2	62,1	61,8	64,4
Stryków	38,4	39,1	39,2	39,8	40,1	40,6	42,8
Gminy wiejskie:							
Głowno	1,3	-	-	-	-	-	-
Ozorków	16,0	16,0	16,0	18,4	20,7	20,7	20,7
Parzęczew	37,1	37,2	37,3	37,3	37,3	38,9	38,9
Zgierz	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	3,4

^a Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 2.20. LESISTOŚĆ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	20,9	21,0	21,0	21,1	21,1	21,2	21,3
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	9,6	9,6	9,6	9,5	9,5	9,4	9,4
Piotrków Trybunalski	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5	20,5
Skierniewice	2,9	2,9	2,8	2,9	3,8	4,5	4,5
Powiat bełchatowski	29,7	29,7	28,3	28,5	28,5	28,5	28,7
Gmina miejska:							
Bełchatów	15,7	15,6	16,3	16,2	16,2	16,2	16,7
Gmina miejsko-wiejska:							
Zelów	26,1	26,2	25,7	26,0	26,0	26,1	26,4
Gminy wiejskie:							
Bełchatów	35,6	35,7	36,5	37,0	37,0	36,9	36,8
Drużbice	17,0	16,9	19,8	19,9	19,9	19,8	20,3
Kleszczów	23,1	23,3	22,3	22,5	22,5	22,6	23,0
Kluki	59,0	58,8	47,4	47,7	47,7	47,7	47,6
Rusiec	18,0	17,8	16,9	17,1	17,1	17,0	17,0
Szczerców	29,7	29,7	28,0	28,1	28,1	28,1	27,9
Powiat brzeziński	13,6	13,5	13,7	13,8	13,7	13,8	13,8
Gmina miejska:							
Brzeziny	4,9	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,6
Gminy wiejskie:							
Brzeziny	21,5	21,5	21,5	21,6	21,6	21,6	21,6
Dmosin	7,0	6,8	6,8	7,0	7,3	7,3	7,3
Jeżów	6,5	6,5	6,4	6,5	6,2	6,4	6,4
Rogów	20,9	20,7	21,8	21,8	21,4	21,3	21,3
Powiat kutnowski	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,9	4,9
Gmina miejska:							
Kutno	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,7	2,7
Gminy miejsko-wiejskie:							
Krośniewice	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2
Żychlin	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Gminy wiejskie:							
Bedlno	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Dąbrowice	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Krzyżanów	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Kutno	6,0	6,0	6,0	6,0	6,1	6,2	6,2
Łanięta	6,3	6,3	6,4	6,5	6,4	6,5	6,5
Nowe Ostrowy	17,6	17,6	17,6	17,8	17,8	17,9	17,9
Oporów	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,5	5,5
Strzelce	9,1	9,1	9,1	9,0	9,1	9,2	9,2

TABL. 2.20. LESISTOŚĆ (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat łaski	21,2	21,2	21,2	21,3	21,3	21,3	21,3
Gmina miejsko-wiejska:							
Łask	17,7	17,8	17,9	17,9	18,0	18,0	18,0
Gminy wiejskie:							
Buczek	21,1	21,0	21,0	21,0	21,0	20,9	20,9
Sędziejowice	27,9	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2
Widawa	22,1	22,0	22,1	22,2	22,2	22,2	22,2
Wodzierady	15,7	15,3	15,3	15,3	15,3	15,4	15,4
Powiat łęczycki	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,6	5,6
Gmina miejska:							
Łęczyca	-	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie:							
Daszyna	2,1	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3
Góra Świętej Małgorzaty	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Grabów	7,4	7,4	7,5	7,5	7,6	7,6	7,7
Łęczyca	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1	6,2	6,2
Piątek	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
Świnice Warckie	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
Witonia	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Powiat łowicki	10,0	10,0	10,0	10,0	10,1	10,1	10,1
Gmina miejska:							
Łowicz	5,9	5,9	5,9	6,1	6,1	6,4	6,4
Gminy wiejskie:							
Bielawy	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,1	15,1
Chąšno	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Domaniewice	14,9	14,9	14,9	14,8	14,9	15,0	15,0
Kiernozia	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
Kocierzew Południowy	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Łowicz	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,2
Łyszkowice	19,3	19,3	19,1	19,2	19,3	19,3	19,6
Nieborów	18,3	18,3	18,3	18,5	18,5	18,6	18,6
Zduny	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3
Powiat łódzki wschodni	24,3	24,3	24,3	24,3	24,1	24,1	24,0
Gminy miejsko-wiejskie:							
Koluszki	40,8	40,8	40,8	40,8	40,8	40,8	40,8
Rzgów	4,6	4,6	4,6	4,6	4,0	3,9	3,9
Tuszyn	23,8	23,8	23,8	23,8	23,6	23,6	23,6
Gminy wiejskie:							
Andrespol	25,6	25,6	25,6	25,7	25,7	25,7	25,2
Brójce	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	6,2
Nowosolna	23,2	23,2	23,1	23,1	23,0	23,1	23,0

TABL. 2.20. LESISTOŚĆ (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat opoczyński	30,2	30,1	30,2	30,6	30,6	30,6	30,7
Gminy miejsko-wiejskie:							
Drzewica	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5
Opoczno	20,4	20,4	20,4	20,5	20,5	20,5	20,5
Gminy wiejskie:							
Białaczów	40,3	40,3	40,4	40,4	40,5	40,6	40,6
Mniszków	32,6	32,7	32,8	33,7	33,7	33,8	33,9
Paradyż	15,2	15,2	15,3	15,5	15,6	15,6	15,6
Poświętne	57,2	57,2	57,2	57,2	57,2	57,3	57,4
Sławno	18,4	17,8	17,9	18,7	18,7	18,7	18,8
Żarnów	23,9	23,6	24,1	24,8	24,9	24,7	25,2
Powiat pabianicki	26,2	26,2	26,3	26,4	26,4	26,3	26,3
Gminy miejskie:							
Konstantynów Łódzki	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,1
Pabianice	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Gminy wiejskie:							
Dłutów	37,3	37,0	37,3	37,4	37,4	37,4	37,4
Dobroń	41,5	41,5	41,6	41,8	41,8	41,3	41,3
Ksawerów	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Lutomiersk	22,6	22,8	22,8	22,8	22,9	22,9	23,0
Pabianice	18,2	18,2	18,2	18,3	18,2	18,3	18,3
Powiat pajęczański	24,2	23,9	24,1	25,3	24,6	26,6	26,5
Gminy miejsko-wiejskie:							
Działoszyn	27,6	27,6	27,8	28,6	28,9	29,0	29,0
Pajęczno	27,3	27,4	27,5	30,8	30,8	30,8	30,8
Gminy wiejskie:							
Kielczygłów	17,9	18,0	18,7	22,0	21,9	21,9	21,9
Nowa Brzeźnica	41,2	41,4	41,4	39,9	35,5	47,2	47,2
Rząśnia	11,2	8,7	9,1	10,1	10,1	10,1	10,2
Siemkowice	28,6	28,6	28,5	31,4	31,4	31,5	31,5
Strzelce Wielkie	9,1	9,1	9,1	11,4	11,4	11,4	11,4
Sulmierzyce	16,6	16,0	15,6	13,9	13,8	13,7	13,3
Powiat piotrkowski	23,8	23,9	23,8	23,8	23,9	23,9	24,2
Gminy miejsko-wiejskie:							
Sulejów	42,2	42,2	41,1	41,1	41,1	41,1	42,6
Wolbórz	27,3	27,4	27,4	27,4	27,4	27,5	27,4
Gminy wiejskie:							
Aleksandrów	33,0	33,2	33,2	33,3	33,7	33,7	33,7
Czarnocin	7,0	6,9	7,0	7,0	6,9	6,9	6,9
Gorzkowice	15,2	15,2	15,4	15,4	15,5	15,6	15,7
Grabica	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8	9,8
Łęki Szlacheckie	28,5	28,6	28,9	28,9	29,2	29,2	29,4
Moszczenica	12,0	12,0	11,9	11,9	11,9	11,9	12,0
Ręczno	38,4	38,4	38,5	38,6	38,8	38,8	38,9
Rozprza	26,2	26,4	26,3	26,2	26,5	26,6	26,7
Wola Krzysztoporska	10,2	10,3	10,5	10,6	10,7	10,5	10,9

TABL. 2.20. LESISTOŚĆ (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat poddębicki	15,9	15,9	16,0	16,0	16,0	16,1	16,3
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice	24,2	24,3	24,3	24,4	24,4	24,4	24,4
Uniejów	9,2	9,2	9,1	9,2	9,1	9,1	10,6
Gminy wiejskie:							
Dalików	13,2	13,2	13,4	13,1	13,1	13,1	13,1
Pęczniew	14,7	14,8	14,9	14,8	14,8	14,8	14,9
Wartkowice	11,3	11,3	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4
Zadzim	16,5	16,5	16,7	17,1	17,1	17,5	17,5
Powiat radomszczański	30,1	30,2	30,3	30,3	30,4	30,4	30,6
Gmina miejska:							
Radomsko	3,1	3,2	3,2	3,0	3,0	3,0	3,0
Gminy miejsko-wiejskie:							
Kamieński	36,1	36,3	36,4	36,4	36,5	36,6	36,7
Przedbórz	53,9	54,0	53,9	53,9	54,0	54,1	54,2
Gminy wiejskie:							
Dobryczyce	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	17,5
Gidle	33,9	34,1	34,1	34,1	34,1	34,2	34,2
Gomunice	33,3	33,4	33,5	33,5	33,5	33,5	33,6
Kobiełe Wielkie	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	31,0	31,0
Kodrąb	17,7	17,7	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8
Lgota Wielka	7,3	7,4	7,7	7,7	7,8	7,8	7,8
Ładzice	18,3	18,3	18,2	18,8	18,7	18,7	18,7
Masłowice	16,3	16,3	16,3	16,3	16,4	16,4	18,1
Radomsko	41,5	41,6	41,6	41,6	41,6	41,6	41,6
Wielgomłynny	21,4	21,7	21,7	21,8	21,8	21,8	21,8
Żytno	38,5	38,6	39,0	39,1	39,2	39,3	39,2
Powiat rawski	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	12,6	12,6
Gmina miejska:							
Rawa Mazowiecka	2,2	2,2	3,0	3,0	3,0	3,7	3,8
Gmina miejsko-wiejska:							
Biała Rawska	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,5	10,6
Gminy wiejskie:							
Cielądz	18,7	18,7	18,7	18,7	18,9	19,3	19,3
Rawa Mazowiecka	18,4	18,4	18,3	18,4	18,4	18,6	18,5
Regnów	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
Sadkowice	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	6,0	6,0

TABL. 2.20. LESISTOŚĆ (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat sieradzki	19,1	19,4	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6
Gmina miejska:							
Sieradz	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Gminy miejsko-wiejskie:							
Błaszki	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Warta	18,5	19,4	19,7	19,7	19,7	19,7	19,7
Złoczew	24,6	25,5	26,1	26,1	26,1	26,1	26,1
Gminy wiejskie:							
Brąszewice	35,7	35,7	35,7	35,7	35,8	35,8	35,8
Brzeźnio	25,0	25,0	25,2	25,2	25,2	25,1	25,1
Burzenin	23,4	24,1	25,2	25,2	25,2	25,2	25,3
Goszczanów	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
Klonowa	33,3	33,3	33,2	33,2	33,3	33,3	33,3
Sieradz	21,4	21,4	21,4	21,4	21,4	21,4	21,4
Wróblew	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
Powiat skierniewicki	21,1	21,6	21,5	21,5	21,6	21,8	21,9
Gminy wiejskie:							
Bolimów	33,5	33,5	33,5	33,2	33,5	33,8	34,0
Głuchów	13,3	13,4	13,1	13,1	13,1	13,1	13,2
Godzianów	6,7	6,9	6,9	6,9	6,6	6,9	7,1
Kowiesy	22,8	23,0	23,1	23,1	22,8	23,2	23,3
Lipce Reymontowskie	17,3	17,7	17,2	17,3	17,3	17,3	17,3
Maków	25,8	27,1	27,1	27,1	27,1	27,5	27,6
Nowy Kawęczyn	17,2	17,5	17,7	17,8	17,9	17,9	18,1
Skierniewice	28,2	29,1	29,1	29,2	29,5	29,6	29,6
Słupia	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	3,1	3,1
Powiat tomaszowski	30,8	30,8	31,0	31,0	31,0	31,0	31,1
Gmina miejska:							
Tomaszów Mazowiecki	11,2	11,2	11,7	11,7	11,7	11,8	12,1
Gminy wiejskie:							
Będków	7,8	7,8	8,0	8,0	8,0	8,0	8,2
Budziszewice	8,2	8,2	8,3	8,3	8,3	8,4	8,4
Czerniewice	28,7	28,7	28,8	28,9	28,8	29,1	29,1
Inowlódz	58,2	58,2	58,3	58,3	58,1	58,2	58,3
Lubochnia	53,4	53,4	53,3	53,3	53,4	53,4	53,5
Rokiciny	14,3	14,3	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4
Rzeczyca	17,2	17,2	17,4	17,5	17,5	17,6	17,7
Tomaszów Mazowiecki	43,6	43,7	44,0	43,9	43,8	43,7	43,6
Ujazd	32,7	32,7	33,0	33,1	33,1	33,4	33,4
Żelechlinek	12,5	12,5	12,6	12,6	12,6	12,9	13,0

TABL. 2.20. LESISTOŚĆ (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat wieluński	24,0	24,1	24,2	24,3	24,4	24,5	24,5
Gmina miejsko-wiejska:							
Wieluń	14,0	14,0	14,0	14,0	14,1	14,3	14,3
Gminy wiejskie:							
Biała	3,5	3,5	3,5	3,5	3,6	3,6	3,6
Czarnożyły	18,3	18,3	18,3	18,3	18,3	18,3	18,3
Konopnica	25,0	25,1	25,3	25,7	25,9	26,0	26,0
Mokrsko	18,3	18,3	18,4	18,4	18,4	18,7	18,7
Osjaków	36,2	36,2	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3
Ostrówek	25,5	25,5	26,3	26,4	26,7	26,7	26,7
Pątnów	34,0	34,1	34,3	34,3	34,3	34,4	34,4
Skomlin	14,5	14,8	14,9	14,9	14,9	14,9	14,9
Wierzchlas	37,1	37,4	37,4	37,7	37,7	37,8	37,8
Powiat wierzuszowski	25,8	25,9	25,9	25,9	25,9	25,9	25,8
Gmina miejsko-wiejska:							
Wierzuszów	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5	23,4	23,3
Gminy wiejskie:							
Bolesławiec	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3
Czastary	22,0	22,1	22,1	22,1	22,2	22,2	22,2
Galewice	43,8	43,8	43,9	43,9	44,0	44,0	44,0
Lututów	11,6	11,7	11,6	11,6	11,6	11,3	11,3
Łubnice	10,9	10,9	10,9	10,9	10,9	11,0	11,0
Sokolniki	30,6	30,6	30,7	30,8	30,8	30,8	30,6
Powiat zduńskowolski	21,4	22,4	22,4	22,4	22,4	22,4	22,3
Gmina miejska:							
Zduńska Wola	4,5	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9	4,9
Gmina miejsko-wiejska:							
Szadek	22,0	22,6	22,6	22,6	22,6	22,7	22,7
Gminy wiejskie:							
Zapolice	17,7	17,7	17,6	17,5	17,6	17,5	17,5
Zduńska Wola	26,9	29,4	29,4	29,4	29,4	29,4	29,2
Powiat zgierski	18,5	18,4	18,4	18,4	18,4	18,3	18,6
Gminy miejskie:							
Głowno	28,0	28,0	28,1	28,0	28,1	28,1	28,2
Ozorków	6,8	6,8	6,8	6,9	6,7	6,7	6,7
Zgierz	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9	16,9
Gminy miejsko-wiejskie:							
Aleksandrów Łódzki	25,0	24,9	24,9	24,8	24,9	24,8	24,9
Stryków	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2
Gminy wiejskie:							
Głowno	11,2	11,2	11,2	11,3	11,2	11,2	11,2
Ozorków	11,4	11,1	11,1	11,1	11,0	11,0	10,9
Parzęczew	16,4	16,4	16,4	16,3	16,1	16,1	16,1
Zgierz	29,1	29,1	29,1	29,0	28,9	28,9	30,0

3. GOSPODARKA, INNOWACYJNOŚĆ, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Głównym celem interwencji III osi priorytetowej jest dążenie do rozwoju przedsiębiorczości oraz budowa gospodarki opartej na wiedzy.

O poziomie przedsiębiorczości mieszkańców województwa świadczyć może liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2013 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 21,6 tys. nowych podmiotów gospodarczych (o 19,7% więcej niż w 2007 r.). W Polsce, w tym czasie, liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw wzrosła o 23,9%. W 2013 r. najwięcej nowych podmiotów powstało w Łodzi – 8,2 tys., tj. 37,7% wszystkich nowo powstałych jednostek w województwie.

W 2013 r. w województwie łódzkim zarejestrowano 86 nowych podmiotów na każde 10 tys. ludności, tj. o 15 jednostek więcej niż w 2007 r. W tym czasie omawiany wskaźnik dla kraju zwiększył się o 18 jednostek, do poziomu 95 na 10 tys. ludności.

W 2013 r. najwięcej nowych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności zarejestrowano w stolicy województwa (114 jednostek). Wartości tego wskaźnika powyżej średniej w województwie odnotowano również w powiatach: pabianickim (100), łódzkim wschodnim (97) oraz w Piotrkowie Trybunalskim (95). W Skierniewicach oraz powiecie zgierskim wskaźnik zrównał się z wartością średnią dla całego województwa (86). Najniższe wartości wskaźnika wystąpiły w powiatach: skierniewickim (43), łęczyckim (55), pączęzańskim (57) oraz piotrkowskim (59). Wśród gmin, najwyższą wartością charakteryzowały się: Rzgów (149), Ksawerów (130), Brzeziny (117), Rawa Mazowiecka (111), Aleksandrów Łódzki (105) i Tuszyn (103). Najmniej nowych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zarejestrowano w gminach: Łanięta (16), Sadkowice (18), Strzelce Wielkie (23), Jeżów (26), Żarnów (26), Krzyżanów (28) i Żyto (28).

W latach 2007-2013 najwyższy wzrost wskaźnika nastąpił w gminach wiejskich: Ksawerów (o 50 jednostek), Ładzice (o 48), Dłutów (o 46), Będków (o 44), Lgota Wielka (o 44), Mokrsko (o 44), Dąbrowice (o 41), Kleszczów (o 39) oraz gminie miejsko-wiejskiej Rzgów (o 49). Największy spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców na przestrzeni ostatnich siedmiu lat wystąpił w gminach: Inowłódz (spadek o 29 jednostek), Jeżów (o 29), Rzeczyca (o 28), Skomlin (o 21), Zduny (o 20), Grabów (o 19), Rząśnia (o 19), Czarnocin (o 18), Lipce Reymontowskie (o 15) oraz w gminie miejskiej Łęczyca (o 20).

III oś priorytetowa zakładała wspieranie inwestycji modernizacyjnych i rozwojowych w przedsiębiorstwach. W 2013 r. przedsiębiorstwa, zatrudniające więcej niż 9 osób, z terenu

województwa łódzkiego przeznaczyły na nakłady inwestycyjne ogółem 8351,2 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 12,6% mniej niż w 2007 r. Natomiast przeciętnie w Polsce w tym okresie odnotowano wzrost poniesionych nakładów o 11,6%. Do głównych źródeł finansowania nakładów w przedsiębiorstwach należały środki własne oraz kredyty i pożyczki krajowe, w mniejszym stopniu środki budżetowe oraz środki bezpośrednio z zagranicy.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wielkość nakładów w województwie w 2013 r. wyniosła 3317 zł (w 2007 r. – 3730 zł, spadek o 11,1%), przy średniej wartości dla kraju 3453 zł (w 2007 r. – 3126 zł, wzrost o 10,5%). Analizując wartości tego wskaźnika dla poszczególnych powiatów można zaobserwować duże przestrzenne zróżnicowanie.

W 2013 r. najwyższe wartości nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w powiatach: bełchatowskim - 18958 zł (wzrost o 8,1% w stosunku do 2007 r.), poddębickim – 6776 zł (wzrost o 678,0%), a także kutnowskim - 5257 zł (wzrost o 113,7%). Najniższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w przedsiębiorstwach działających na terenie powiatów: łaskiego – 544 zł (spadek o 35,2% w stosunku do 2007 r.), piotrkowskiego – 850 zł (wzrost o 22,1%) oraz brzezińskiego – 890 zł (wzrost o 119,1%).

W RPO WŁ szczególny akcent położono na wsparcie dla podmiotów gospodarczych z sektora usług, których działalność charakteryzuje się najwyższą wartością dodaną, gdyż przyczyniają się do zmiany tradycyjnej struktury gospodarczej województwa, redukcji bezrobocia, a także decydują o przewadze konkurencyjnej województwa na tle kraju.

W ostatnich siedmiu latach udział pracujących w usługach w województwie łódzkim systematycznie wzrastał. W 2007 r. odsetek ten wynosił 44,0%, natomiast w 2013 r. ukształtował się na poziomie 48,2%. W Polsce w tym samym okresie nastąpił wzrost udziału osób pracujących w usługach w liczbie pracujących ogółem o 2,1 p. proc. (z 49,5% do 51,6%).

W 2013 r. największy odsetek osób pracujących w usługach odnotowano w miastach na prawach powiatu: Łodzi (73,5%), Piotrkowie Trybunalskim (63,8%) i Skierniewicach (59,3%). Najmniejszy udział odnotowano w powiatach: skierniewickim (17,4%), poddębickim (22,1%) oraz wieruszowskim (23,0%).

Na przestrzeni lat 2007-2013 w niemal wszystkich powiatach odnotowano wzrost udziału osób pracujących w usługach wśród ogółu pracujących. Największy wzrost wystąpił w powiecie pabianickim (o 7,4 p. proc.), rawskim (o 6,4 p. proc.), bełchatowskim (o 6,2 p. proc.), zgierskim (o 6,1 p. proc.), radomszczańskim (o 5,0 p. proc.). Jedynie

w powiecie zduńskowolskim nastąpił spadek odsetka osób pracujących w usługach o 2,7 p. proc.

Jednym z głównych założeń III osi priorytetowej było wspieranie działalności badawczo-rozwojowej (B+R) i innowacyjnej w przedsiębiorstwach oraz jednostkach naukowych, a także zorganizowanie powiązań między sferą nauki i sferą biznesu.

Udział osób zatrudnionych w działalności B+R w ogóle pracujących w latach 2007-2013 na terenie województwa łódzkiego kształtował się na zbliżonym poziomie. W 2007 r. wyniósł 0,63%, najwyższą wartość osiągnął w 2012 r. (0,74%), a w 2013 r. – 0,65%. Dla Polski udział ten wyniósł 0,78% w 2007 r., natomiast w 2013 r. – 0,93%.

TABL. 3.1. **DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA (B+R) I INNOWACYJNA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Udział osób zatrudnionych w B+R w liczbie pracujących ogółem	0,63	0,54	0,58	0,61	0,64	0,74	0,65
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	145,9	166,4	193,6	217,2	228,0	301,7	268,9
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R ^a w relacji do PKB (ceny bieżące) (w %)	0,51	0,54	0,60	0,63	0,61	0,77	.
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle w ogólnej liczbie przedsiębiorstw ^b	31,61	32,96	32,68	29,82	31,00	33,11	37,44
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku w przedsiębiorstwach przemysłowych ^b w przychodach netto ze sprzedaży ogółem	1,90	3,60	2,88	1,68	1,46	1,67	1,40
Udział przedsiębiorstw ^b , które posiadały środki automatyzacji procesów produkcyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	39,94	39,89	42,88	48,49	52,34	52,95	52,22

^a Bez amortyzacji środków trwałych. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

W ciągu ostatnich siedmiu lat w województwie łódzkim odnotowano wyraźny wzrost nakładów na działalność B+R. W 2013 r. wyniosły one 677,0 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 81,6% więcej niż w 2007 r. Przeciętnie w kraju odnotowano w tym okresie wzrost nakładów o 116,2%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2013 r. nakłady na B+R w województwie łódzkim wyniosły 269 zł wobec 146 zł w 2007 r., natomiast w Polsce ukształtowały się na poziomie 375 zł w 2013 r. oraz 175 zł w 2007 r.

Poprawiła się relacja nakładów na działalność badawczo-rozwojową w stosunku do produktu krajowego brutto. W województwie łódzkim w 2012 r. wyniosła ona 0,77%, podczas gdy w 2007 r. było to 0,51%. Przeciętnie w Polsce relacja ta wyniosła odpowiednio 0,89% w 2012 r. i 0,57% w 2007 r.

Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle w ogólnej liczbie przedsiębiorstw działających na terenie województwa łódzkiego w 2013 r. wyniósł 37,4%, tj. o 0,9 p. proc. więcej niż średnia wartość dla Polski. W stosunku do 2007 r. nastąpił wzrost tego wskaźnika na terenie województwa o 5,8 p. proc.

W przedsiębiorstwach przemysłowych w 2013 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku w przychodach netto ze sprzedaży ogółem ukształtował się na poziomie 1,4% (przy średniej dla kraju 4,0%). Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat najwyższy udział odnotowano w 2008 r. – 3,6%.

Ponad połowa (52,2%) przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 49 pracujących, posiadała w 2013 r. środki automatyzacji procesów produkcyjnych, tj. o 12,3 p. proc. więcej niż przed siedmioma laty. Wśród środków automatyzacji przeważały komputery do sterowania i regulacji procesami technologicznymi, linie produkcyjne sterowane komputerem oraz linie produkcyjne automatyczne.

Według danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących krajowych zgłoszeń wynalazków, w latach 2007-2013 w województwie łódzkim wzrosła liczba zgłoszonych wynalazków ponad 2-krotnie (ze 153 w 2007 r. do 311 w 2013 r.) oraz udzielonych patentów o 62,6% (ze 107 w 2007 r. do 174 w 2013 r.). W tym samym okresie dla Polski odnotowano również wzrost tych wartości, przy czym był on mniejszy i wyniósł odpowiednio 77,1% oraz 48,5%.

W 2007 r. udział wynalazków zgłoszonych w województwie łódzkim w liczbie zgłoszeń wynalazków krajowych ogółem wyniósł 6,4%, natomiast w 2013 r. ukształtował się na poziomie 7,3% (wzrost o 0,9 p. proc.). W stosunku do 2007 r. udział patentów udzielonych

w łódzkim w liczbie udzielonych patentów na wynalazki krajowe ogółem zwiększył się o 0,6 p. proc. (wzrost z 6,8% w 2007 r. do 7,4% w 2013 r.).

TABL. 3.2. WYNALAZKI KRAJOWE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Udział zgłoszeń wynalazków w liczbie zgłoszeń wynalazków krajowych ogółem.....	6,4	6,3	6,1	6,6	7,3	7,5	7,3
Udział patentów udzielonych w liczbie udzielonych patentów na wynalazki krajowe ogółem	6,8	6,8	7,5	6,8	6,9	6,4	7,4

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

W ramach tej osi priorytetowej realizowane były również przedsięwzięcia z zakresu turystyki, mające na celu podniesienie konkurencyjności gospodarki województwa w szczególności w sferze usług. Wsparciem objęto projekty nakierowane na poprawę atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu, głównie z zakresu: hotelarstwa, turystyki kongresowej, gastronomii i rekreacji.

Według stanu na koniec lipca 2013 r. w województwie łódzkim działalność usługowo-turystyczną prowadziło 357 obiektów bazy noclegowej turystyki, co oznacza, że od końca lipca 2007 r. przybyło 138 obiektów (w Polsce ich liczba zwiększyła się o 3057). Bazę turystyczną tworzyło 211 obiektów hotelowych oraz 146 innych obiektów noclegowych, z których 44 to pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne.

Obiekty turystyczne są nierównomiernie rozmieszczone na terenie województwa. W 2013 r. najwięcej obiektów zlokalizowanych było w Łodzi (18,8%) oraz powiatach: tomaszowskim (8,4%), zgierskim (7,3%), piotrkowskim (6,7%), wieluńskim (6,2%). W ciągu ostatnich siedmiu lat najwięcej obiektów przybyło w Łodzi (wzrost o 34 obiekty), a także w powiatach: pabianickim (o 10), poddębickim (o 10), kutnowskim (o 9) piotrkowskim (o 7), zduńskowolskim (o 7) i zgierskim (o 7).

Miarą efektywności świadczonych usług noclegowych jest liczba korzystających z noclegów oraz liczba udzielonych noclegów. W województwie łódzkim rozbudowie bazy noclegowej towarzyszył wzrost obu tych mierników.

Turyści odwiedzający województwo łódzkie w 2013 r. mieli do dyspozycji 23,5 tys. miejsc noclegowych, a ich liczba zwiększyła się o 46,3% w porównaniu z 2007 r. (w kraju

o 16,7%). W 2013 r. w województwie łódzkim udzielono 2035,6 tys. noclegów, tj. o 18,4% więcej niż w 2007 r., podczas gdy przeciętnie w Polsce odnotowano wzrost ich liczby o 14,6%.

W 2013 r. największą liczbą miejsc noclegowych dysponowano w Łodzi – 7,3 tys., powiecie tomaszowskim – 2,0 tys. oraz powiecie piotrkowskim – 1,8 tys. W latach 2007-2013 największy przyrost bezwzględnej liczby miejsc odnotowano w Łodzi (wzrost o 3,5 tys. miejsc) oraz powiecie rawskim (wzrost o 1,2 tys.).

Coraz więcej turystów korzysta z noclegów oferowanych przez obiekty turystyczne zlokalizowane na terenie województwa łódzkiego. W 2013 r. zakwaterowanie w nich znalazło 1126,1 tys. turystów, tj. o 38,0% więcej niż w 2007 r. W tym czasie przeciętnie w Polsce odnotowano wzrost liczby turystów korzystających z noclegów o 23,5%.

TABL. 3.3. **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI ^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obiekty noclegowe							
(stan w dniu 31 VII)	219	216	241	289	296	373	357
obiekty hotelowe	118	123	139	182	189	211	211
inne obiekty noclegowe.....	101	93	102	107	107	162	146
Miejsca noclegowe							
(stan w dniu 31 VII)	16099	16301	18094	19981	20245	23237	23549
w obiektach hotelowych	8188	8811	9885	12043	12534	13985	15169
w innych obiektach noclegowych.....	7911	7490	8209	7938	7711	9252	8380
Turyści korzystający z noclegów	816077	891886	923682	993675	1048186	1129924	1126141
w tym turyści zagraniczni	121933	115359	115503	113670	126630	155397	148488
w obiektach hotelowych	111453	105864	105344	104428	119635	143067	137589
w innych obiektach noclegowych.....	10480	9495	10159	9242	6995	12330	10899
Udzielone noclegi	1718950	1864377	1941237	1959656	1980927	2137220	2035643
w tym turystom zagranicznym	258765	262595	291293	271843	267350	323135	301942
w obiektach hotelowych	228911	224712	253502	245051	227762	258051	242834
w innych obiektach noclegowych.....	29854	37883	37791	26792	39588	65084	59108

^a Od 2012 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, łącznie z kwaterami agroturystycznymi i pokojami gościnnymi.

W 2013 r. 442,9 tys. turystów korzystało z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie Łodzi (tj. 39,3% spośród ogółu turystów korzystających z noclegów na terenie województwa), w powiecie rawskim – 98,1 tys. turystów (tj. 8,7% ogółu turystów), natomiast w powiecie tomaszowskim – 95,4 tys. (8,5%).

W ruchu turystycznym w województwie łódzkim przeważa turystyka krajowa. W 2013 r. prawie co ósma osoba korzystająca z noclegu pochodziła z zagranicy, natomiast w kraju obcokrajowcy stanowili 22,4% ogółu turystów zagranicznych odwiedzających Polskę. Udział turystów zagranicznych wśród wszystkich osób korzystających z noclegów na terenie województwa łódzkiego w 2013 r. w stosunku do 2007 r. zmniejszył się o 1,8 p. proc.

W ostatnim badanym roku ponad 53% turystycznych obiektów noclegowych, zlokalizowanych w województwie, posiadało salę lub sale konferencyjne na terenie swojego obiektu. Łącznie do dyspozycji pozostawało 543 sal konferencyjnych mieszczących ponad 35,0 tys. osób.

TABL. 3.4. NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a WEDŁUG LOKALIZACJI INWESTYCJI (ceny bieżące) NA 1 MIESZKAŃCA w zł

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	3730	3947	3224	3170	3147	3134	3317
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	6120	4512	3003	2929	3682	3275	3566
Piotrków Trybunalski	2137	2246	1985	1723	1930	2200	2995
Skierniewice	7235	1918	947	934	1758	1166	1236
Powiaty:							
bełchatowski	17540	26716	18097	26551	19434	18792	18958
brzeziński	406	1620	475	310	764	654	890
kutnowski	2460	2425	2037	3102	3918	4779	5257
łaski	839	969	448	765	1280	1072	544
łęczycki	1666	1898	2187	1131	1399	1513	1688
łowicki	1171	1304	1619	2286	1751	1189	2494
łódzki wschodni	2791	4232	1545	1476	2786	2347	1665
opoczyński	1053	1270	785	661	1874	1786	1809
pabianicki	1778	2165	1845	1665	1675	1731	1814
pajęczański	1626	4318	3895	1419	2275	1608	1079
piotrkowski	696	633	696	632	1131	1649	850
poddębicki	871	6286	10841	3469	2878	3719	6776
radomszczański	1191	2915	3594	3025	1584	2185	1380
rawski	1322	1201	1167	1396	1507	1777	3637
sieradzki	1281	1046	1517	1447	1303	1155	2107
skierniewicki	363	4653	1694	1157	2194	2772	2106
tomaszowski	1286	1914	5596	2313	1165	2071	1883
wieluński	2106	2146	1556	1454	1352	1131	931
wieruszowski	1891	778	486	621	1013	1074	1446
zduńskowolski	2384	1997	1767	1329	1925	1927	1666
zgierski	2066	2451	2871	2079	2225	2868	2769

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

TABL. 3.5. **UDZIAŁ OSÓB PRACUJĄCYCH W USŁUGACH W LICZBIE PRACUJĄCYCH OGÓLEM^a**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	44,0	44,1	45,6	47,0	47,4	47,7	48,2
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	69,7	68,8	70,2	71,8	72,9	73,4	73,5
Piotrków Trybunalski	59,5	65,4	64,4	61,9	63,1	62,6	63,8
Skierniewice	57,4	58,5	60,8	60,7	59,2	58,6	59,3
Powiaty:							
bełchatowski	29,7	30,3	34,3	33,0	34,0	35,4	35,9
brzeziński	32,9	33,2	28,7	34,6	34,2	33,9	34,5
kutnowski	35,3	36,3	37,0	36,0	38,6	39,3	39,2
łaski	29,3	30,6	31,7	32,5	32,8	32,4	33,0
łęczycki	25,9	25,3	25,2	29,2	29,0	28,4	28,1
łowicki	25,5	26,7	27,6	29,1	28,8	29,5	28,7
łódzki wschodni	38,6	39,8	42,3	44,8	43,6	42,9	42,2
opoczyński	25,2	24,3	26,7	29,2	28,6	29,0	29,6
pabianicki	37,8	36,9	38,9	41,1	41,4	42,5	45,2
pajęczański	22,6	23,1	23,3	23,9	25,1	24,7	25,0
piotrkowski	25,8	26,2	26,1	27,8	27,1	27,6	28,3
podębicki	21,1	20,1	20,5	22,7	22,4	21,6	22,1
radomszczański	34,2	34,2	36,2	39,8	38,9	39,3	39,2
rawski	25,7	26,5	29,5	30,5	31,1	31,1	32,1
sieradzki	31,9	33,1	33,3	32,0	32,4	32,6	33,2
skierniewicki	13,6	14,1	14,9	13,5	14,4	15,9	17,4
tomaszowski	37,9	36,3	36,1	39,2	39,1	40,3	40,5
wieluński	26,3	26,4	28,7	30,1	30,8	30,4	30,7
wierszowski	20,2	19,6	21,4	23,4	23,6	23,1	23,0
zduńskowolski	41,4	39,6	37,0	36,1	37,0	37,3	38,7
zgierski	39,9	42,2	44,8	44,4	45,3	44,9	46,0

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego; łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Patrz uwagi ogólne pkt. 5.

TABL. 3.6. **TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE** ^a
Stan w dniu 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	219	216	241	289	296	373	357
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	33	37	41	49	51	68	67
Piotrków Trybunalski	6	6	6	12	12	13	11
Skierniewice	3	3	5	4	4	3	2
Powiaty:							
bełchatowski	14	14	17	19	18	20	19
brzeziński	4	4	5	5	5	7	6
kutnowski	7	8	9	13	12	17	16
łaski	4	4	4	5	6	8	8
łęczycki	2	2	2	2	2	4	4
łowicki	9	7	8	10	10	14	12
łódzki wschodni	10	9	9	11	12	16	13
opoczyński	4	4	5	6	6	7	8
pabianicki	6	6	8	12	13	18	16
pajęczański	1	1	1	2	4	5	6
piotrkowski	17	14	17	16	16	22	24
poddębicki	5	5	5	8	8	16	15
radomszczański	10	9	9	10	10	12	12
rawski	3	4	4	6	6	8	7
sieradzki	4	5	6	9	8	9	10
skierniewicki	4	2	1	2	2	2	2
tomaszowski	26	24	26	26	28	33	30
wieluński	17	17	20	17	18	22	22
wieruszowski	6	4	4	6	6	9	9
zduńskowolski	5	6	7	12	12	12	12
zgierski	19	21	22	27	27	28	26

^a Od 2012 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, łącznie z kwaterami agroturystycznymi i pokojami gościnnymi.

TABL. 3.7. **MIEJSCA NOCLEGOWE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH^a**
Stan w dniu 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	16099	16301	18094	19981	20245	23237	23549
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	3829	4142	4812	5016	5343	6544	7294
Piotrków Trybunalski	283	300	277	684	715	817	585
Skierniewice	136	169	282	201	179	96	89
Powiaty:							
bełchatowski	1242	1347	1440	1498	1453	1612	1582
brzeziński	187	177	177	183	157	178	174
kutnowski	174	193	243	306	333	432	434
łaski	191	221	171	200	221	408	395
łęczycki	35	35	37	37	34	74	74
łowicki	493	318	361	451	440	533	606
łódzki wschodni	626	612	609	631	673	716	622
opoczyński	89	95	144	160	164	150	180
pabianicki	319	319	362	554	549	737	628
pajęczański	10	10	10	104	146	157	163
piotrkowski	1577	1094	1609	1582	1501	1820	1836
poddębicki	321	321	392	232	307	468	592
radomszczański	324	395	365	323	333	437	443
rawski	226	551	548	1377	1394	1436	1467
sieradzki	174	271	276	359	296	387	408
skierniewicki	317	135	39	135	135	106	106
tomaszowski	2830	2812	2632	2457	2517	2569	1980
wieluński	908	913	1366	1060	909	1137	1334
wieruszowski	182	139	145	241	241	266	280
zduńskowolski	340	372	406	596	607	543	720
zgierski	1286	1360	1391	1594	1598	1614	1557

^a Od 2012 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, łącznie z kwaterami agroturystycznymi i pokojami gościnnymi.

TABL. 3.8. TURYŚCI KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	816077	891886	923682	993675	1048186	1129924	1126141
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	306398	329433	330572	334130	360240	418960	442862
Piotrków Trybunalski	18603	20130	20246	19182	21555	21714	20696
Skierniewice	8467	9754	12359	8932	8003	#	#
Powiaty:							
bełchatowski	66574	65661	63631	61672	61915	62729	51624
brzeziński	7689	8519	7578	7958	9113	9706	8060
kutnowski	10134	10778	14926	18513	20657	22243	20459
łaski	4672	5296	5680	6691	7289	10253	16160
łęczycki	#	#	#	#	#	7120	5737
łowicki	21863	17243	15409	19616	23571	20553	22024
łódzki wschodni	19755	24489	29814	25535	25187	34644	32346
opoczyński	5820	5485	5099	5890	6707	5669	5698
pabianicki	18229	18519	18394	23126	23943	29684	34905
pajęczański	#	#	#	#	2529	5465	3908
piotrkowski	55187	55708	60574	61177	84187	83301	80552
poddębicki	5818	5175	10846	12321	12659	16258	28407
radomszczański	17709	21699	22224	18634	17405	19483	18555
rawski	10611	34235	57081	101001	105972	97427	98095
sieradzki	11029	16058	14556	17330	19648	22915	24236
skierniewicki	3246	#	#	#	#	#	#
tomaszowski	123731	130341	127320	127022	115747	114414	95376
wieluński	26273	28762	28980	31095	36367	43072	37653
wieruszowski	6264	3703	3405	5962	6045	6419	6370
zduńskowolski	6907	7340	8028	11323	10803	11529	12747
zgierski	55753	63563	60019	67406	61013	57897	52613

^a Od 2012 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych, łącznie z kwaterami agroturystycznymi i pokojami gościnnymi.

TABL. 3.9. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	71	77	88	99	83	86	86
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	89	92	108	123	106	116	114
Piotrków Trybunalski	80	90	102	121	86	87	95
Skierniewice	79	78	92	109	79	90	86
Powiat bełchatowski	51	59	66	82	71	76	70
Gmina miejska:							
Bełchatów	56	67	74	92	79	86	78
Gmina miejsko-wiejska:							
Zelów	56	60	53	86	52	68	65
Gminy wiejskie:							
Bełchatów	35	34	47	63	76	62	59
Drużbice	47	44	69	66	67	57	63
Kleszczów	39	67	83	71	90	68	78
Kłuki	37	37	39	60	53	50	40
Rusiec	35	40	50	52	19	56	52
Szczerców	42	57	64	67	76	69	62
Powiat brzeziński	80	79	92	99	73	76	84
Gmina miejska:							
Brzeziny	102	114	132	136	90	93	117
Gminy wiejskie:							
Brzeziny	78	58	78	91	85	67	79
Dmosin	69	58	69	48	52	61	61
Jeżów	55	31	59	62	23	37	26
Rogów	56	64	54	91	71	86	69
Powiat kutnowski	59	62	74	78	68	63	61
Gmina miejska:							
Kutno	76	76	92	96	79	74	70
Gminy miejsko-wiejskie:							
Krośniewice	49	56	73	79	53	53	53
Żychlin	59	46	62	71	66	63	69
Gminy wiejskie:							
Bedlno	36	36	50	60	81	38	37
Dąbrowice	10	20	54	39	34	30	51
Krzyżanów	29	37	37	58	45	52	28
Kutno	68	71	81	67	66	76	64
Łanięta	15	55	46	31	62	28	16
Nowe Ostrowy	42	50	40	48	59	43	61
Oporów	36	56	60	51	45	53	45
Strzelce	36	44	44	65	44	39	62

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 3.9. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a**
W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat łaski	60	71	69	89	70	68	76
Gmina miejsko-wiejska:							
Łask	75	80	82	106	82	77	87
Gminy wiejskie:							
Buczek	43	72	57	93	72	72	56
Sędziejowice	39	75	47	52	49	60	75
Widawa	39	38	57	62	45	48	49
Wodzierady	55	71	51	75	62	46	70
Powiat łączycycki	54	48	53	60	51	58	55
Gmina miejska:							
Łęczycza	95	77	78	86	70	86	75
Gminy wiejskie:							
Daszyna	26	32	39	48	68	47	47
Góra Świętej Małgorzaty	26	31	44	44	31	40	38
Grabów	56	55	44	44	44	33	37
Łęczycza	35	32	52	59	37	54	55
Piątek	40	25	31	47	46	49	48
Świnice Warckie	34	42	47	61	42	46	54
Witonia	32	35	29	31	40	49	50
Powiat łowicki	52	59	54	70	62	67	63
Gmina miejska:							
Łowicz	75	88	85	105	94	97	86
Gminy wiejskie:							
Bielawy	49	39	20	36	21	51	48
Chąsno	35	35	32	52	49	53	57
Domaniewice	35	54	32	56	41	47	43
Kiernożia	19	31	36	55	67	50	42
Kocierzew Południowy	15	35	37	36	38	57	48
Łowicz	45	37	38	61	46	66	46
Łyszkowice	30	36	44	40	46	47	56
Nieborów	36	57	49	60	46	39	55
Zduny	69	45	28	48	48	47	49
Powiat łódzki wschodni	78	83	111	123	114	99	97
Gminy miejsko-wiejskie:							
Koluszki	66	75	97	100	108	90	76
Rzgów	100	94	138	149	146	116	149
Tuszyn	81	101	111	122	104	96	103
Gminy wiejskie:							
Andrespol	91	81	125	132	119	98	97
Brójce	63	74	102	123	108	106	87
Nowosolna	72	80	101	162	94	109	93

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 3.9. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a**
W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat opoczyński	53	61	62	69	55	55	60
Gminy miejsko-wiejskie:							
Drzewica	38	69	58	79	59	63	55
Opoczno	72	68	76	78	64	70	72
Gminy wiejskie:							
Białaczów	32	61	47	45	41	36	49
Mniszków	52	42	49	67	42	59	55
Paradyż	29	50	47	47	27	41	54
Poświętne	42	73	68	69	48	54	42
Sławno	37	46	48	40	46	20	56
Żarnów	37	49	37	74	51	30	26
Powiat pabianicki	76	82	102	110	91	98	100
Gminy miejskie:							
Konstantynów Łódzki	74	77	105	122	109	111	101
Pabianice	77	84	106	108	89	96	99
Gminy wiejskie:							
Dłutów	50	50	61	82	84	76	96
Dobroń	73	79	86	113	69	101	94
Ksawerów	80	109	137	131	124	113	130
Lutomiersk	67	59	77	87	77	80	86
Pabianice	93	87	92	124	63	103	95
Powiat pajęczański	53	61	61	71	68	62	57
Gminy miejsko-wiejskie:							
Działoszyn	82	78	89	103	83	74	79
Pajęczno	64	90	80	90	97	94	82
Gminy wiejskie:							
Kielczygłów	35	42	35	70	44	55	38
Nowa Brzeźnica	24	39	53	41	46	50	34
Rząśnia	54	50	57	54	58	39	35
Siemkowice	32	26	28	37	41	47	41
Strzelce Wielkie	29	41	39	46	42	42	23
Sulmierzyce	40	49	36	39	65	24	51
Powiat piotrkowski	48	58	60	73	59	56	59
Gminy miejsko-wiejskie:							
Sulejów	56	86	78	112	72	76	79
Wolbórz	34	62	62	66	56	64	54
Gminy wiejskie:							
Aleksandrów	27	38	27	63	63	41	52
Czarnocin	76	44	67	66	71	49	58
Gorzkowice	47	49	43	57	38	62	54
Grabica	36	69	54	43	54	49	49
Łęki Szlacheckie	44	25	58	38	43	41	33
Moszczenica	64	62	68	79	58	51	68
Ręczno	61	47	83	85	63	58	47
Rozprza	41	44	51	62	66	40	45
Wola Krzysztoporska	40	52	56	66	49	56	58

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 3.9. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a**
W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat poddębicki	53	66	70	84	60	68	74
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice	80	83	89	113	87	98	94
Uniejów	48	86	70	76	44	60	75
Gminy wiejskie:							
Dalików	46	54	78	60	57	57	60
Pęczniew	33	42	44	61	36	42	60
Wartkowice	30	48	46	64	41	36	54
Zadzim	21	34	56	63	42	56	51
Powiat radomszczański	56	72	85	92	70	79	78
Gmina miejska:							
Radomsko	71	97	119	120	90	107	100
Gminy miejsko-wiejskie:							
Kamieński	43	53	66	59	42	44	57
Przedbórz	54	59	40	64	47	69	63
Gminy wiejskie:							
Dobryczyce	64	78	106	105	76	76	84
Gidle	49	49	62	71	61	60	63
Gomunice	33	68	72	68	50	65	50
Kobiele Wielkie	54	52	59	105	63	65	80
Kodrąb	60	40	51	65	38	57	68
Łgota Wielka	29	59	65	87	57	48	73
Ładzice	30	51	69	67	84	67	78
Masłowice	32	47	30	51	49	58	38
Radomsko	73	54	87	92	64	100	73
Wielgomłynny	28	56	56	57	64	35	54
Żytno	32	49	38	67	48	30	28
Powiat rawski	63	64	62	82	58	69	66
Gmina miejska:							
Rawa Mazowiecka	99	97	103	146	84	104	111
Gmina miejsko-wiejska:							
Biała Rawska	58	49	42	56	39	46	48
Gminy wiejskie:							
Cielądz	30	60	37	24	29	34	39
Rawa Mazowiecka	50	51	59	55	66	70	46
Regnów	16	16	17	43	27	38	38
Sadkowice	23	32	19	31	33	37	18

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 3.9. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a**
W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat sieradzki	60	65	75	80	73	62	72
Gmina miejska:							
Sieradz	86	93	115	107	104	89	94
Gminy miejsko-wiejskie:							
Błaszki	35	37	46	64	51	33	49
Warta	37	54	62	56	54	46	60
Złoczew	63	53	54	72	52	50	57
Gminy wiejskie:							
Braszewice	47	50	65	65	65	56	74
Brzeźnio	38	44	38	73	67	48	43
Burzenin	53	75	80	73	67	78	72
Goszczanów	38	40	23	42	54	35	39
Klonowa	23	30	46	40	43	20	51
Sieradz	69	57	56	91	55	56	79
Wróblew	47	47	42	44	44	40	69
Powiat skierniewicki	38	48	54	59	43	55	43
Gminy wiejskie:							
Bolimów	30	40	74	73	34	66	54
Głuchów	27	40	44	47	32	44	32
Godzianów	15	45	42	71	42	38	34
Kowiesy	40	50	60	50	57	67	30
Lipce Reymontowskie	54	33	58	57	57	45	39
Maków	32	42	42	62	28	47	38
Nowy Kawęczyn	24	39	36	51	42	48	45
Skierniewice	59	74	67	60	57	70	56
Słupia	53	61	69	59	45	63	48
Powiat tomaszowski	69	77	82	90	77	75	76
Gmina miejska:							
Tomaszów Mazowiecki	79	86	96	104	90	87	80
Gminy wiejskie:							
Będków	37	43	35	52	26	35	81
Budziszewice	55	55	46	88	49	36	84
Czerniewice	70	45	71	56	58	31	72
Inowłódz	86	79	83	84	63	61	57
Lubochnia	41	60	64	57	62	71	64
Rokiciny	54	69	65	64	64	67	71
Rzeczyca	61	57	33	74	64	37	33
Tomaszów Mazowiecki	68	88	92	93	83	76	85
Ujazd	57	78	63	85	66	89	93
Żelechlinek	23	35	38	56	35	41	30

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 3.9. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
W REJESTRZE REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat wieluński	56	66	75	90	72	68	73
Gmina miejsko-wiejska:							
Wieluń	79	88	107	128	92	90	95
Gminy wiejskie:							
Biała	42	56	49	66	61	62	54
Czarnożyły	40	48	46	74	39	42	50
Konopnica	34	60	55	59	44	57	57
Mokrsko	17	41	41	74	50	39	61
Osjaków	63	60	75	85	94	69	73
Ostrówek	21	45	47	52	65	48	42
Pątnów	45	40	49	62	56	70	63
Skomlin	59	56	56	58	50	29	38
Wierzchlas	42	50	60	41	61	50	63
Powiat wieruszowski	56	68	77	78	72	71	71
Gmina miejsko-wiejska:							
Wieruszów	81	105	116	91	88	98	92
Gminy wiejskie:							
Bolesławiec	58	63	85	88	88	37	78
Czastary	32	55	48	45	50	65	46
Galewice	53	44	53	60	61	70	59
Lututów	36	62	54	98	56	75	54
Łubnice	45	41	73	60	63	46	60
Sokolniki	37	39	41	81	65	41	61
Powiat zduńskowolski	80	86	99	106	85	81	81
Gmina miejska:							
Zduńska Wola	88	97	109	115	92	81	83
Gmina miejsko-wiejska:							
Szadek	45	46	85	61	62	58	69
Gminy wiejskie:							
Zapolice	82	80	100	107	80	92	70
Zduńska Wola	69	71	70	103	73	91	87
Powiat zgierski	78	82	100	100	91	85	86
Gminy miejskie:							
Głowno	83	87	113	120	95	91	101
Ozorków	69	80	81	96	78	72	73
Zgierz	84	88	114	102	95	87	86
Gminy miejsko-wiejskie:							
Aleksandrów Łódzki	84	90	100	112	106	104	105
Stryków	74	75	95	75	85	72	78
Gminy wiejskie:							
Głowno	51	49	49	47	41	51	64
Ozorków	41	66	80	82	47	63	51
Parzęczew	53	40	74	64	78	67	62
Zgierz	88	76	94	112	101	98	94

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

4. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Cele IV osi priorytetowej skupione były wokół tworzenia warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców regionu. Istotnym było wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu do nowoczesnych technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych (ICT) oraz poprawa umiejętności posługiwania się narzędziami ICT.

Badanie wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach wykazało, że w 2013 r. w województwie łódzkim 93,3% przedsiębiorstw użytkowało komputery posiadające dostęp do Internetu (o 3,2 p. proc. więcej w stosunku do 2007 r.). Z szerokopasmowego dostępu do Internetu korzystano w 81,4% przedsiębiorstw (wobec 46,9% w 2007 r.). W Polsce wskaźniki te ukształtowały się na zbliżonym poziomie – 93,6% przedsiębiorstw miało dostęp do Internetu, przy czym 82,6% łączyło się z Internetem za pomocą łącza szerokopasmowego (w 2007 r. odpowiednio 91,7% i 53,2%).

W 2013 r. odsetek przedsiębiorstw posiadających stronę internetową (64,6%) zbliżony był do średniej dla kraju (66,0%). Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat wzrósł odpowiednio w województwie o 11,8 p. proc. oraz w kraju o 12,8 p. proc.

Środki w ramach IV osi przeznaczane były również na przedsięwzięcia wspierające rozwój elektronicznej administracji, rozwój usług świadczonych drogą elektroniczną oraz rozwiązania informatyczne przyczyniające się do poprawy jakości życia publicznego.

W latach 2007-2013 można zaobserwować istotny wzrost (o 27,8 p. proc.) odsetka przedsiębiorstw wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną. W 2013 r. wyniósł on 87,0% i był niższy o 1,0 p. proc. niż jego średnia wartość dla Polski.

Dzięki szerokiemu zasięgowi, a także swej elastyczności, handel elektroniczny staje się coraz bardziej istotnym kanałem zakupów i sprzedaży. Coraz więcej przedsiębiorstw, wspomagając bezpośredni kontakt z klientem, uruchamia serwisy internetowe przeznaczone do obsługi handlu elektronicznego. Do składania oraz otrzymywania zamówień przez sieci komputerowe firmy wykorzystują dwa narzędzia: stronę internetową oraz wiadomości typu EDI, przy czym pierwsze z nich stosowane jest zdecydowanie częściej.

Odsetek firm składających zamówienia przez sieci komputerowe w 2013 r. wzrósł w łódzkim w odniesieniu do 2007 r. o 5,7 p. proc. i wyniósł 22,5%. W Polsce w tym czasie nastąpił wzrost tego odsetka z 19,9% do 23,6%, tj. o 3,7 p. proc.

TABL. 4.1. **WYKORZYSTANIE TECHNOLOGII INFORMACYJNO-
-TELEKOMUNIKACYJNYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH
I GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Udział przedsiębiorstw^a wykorzystujących wybrane technologie informacyjno- -telekomunikacyjne w liczbie przedsiębiorstw ogółem:							
posiadające własną stronę internetową ^b	52,8	53,0	56,4	62,9	61,4	63,7	64,6
wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	59,2	55,1	85,8	90,4	91,0	92,8	87,0
prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	4,3	8,8	8,7	10,4	12,1	11,0
Udział gospodarstw domowych w liczbie gospodarstw domowych ogółem wyposażonych^c w:							
komputer z dostępem do Internetu	32,5	40,6	47,0	52,3	54,9	59,2	62,8

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stan w styczniu. ^c Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

Na przestrzeni badanych lat odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia na produkty za pośrednictwem sieci był dwukrotnie mniejszy niż odsetek podmiotów składających zamówienia. W 2013 r. w porównaniu z 2008 r. odsetek przedsiębiorstw dokonujących sprzedaży elektronicznej zwiększył się o 6,7 p. proc. (wzrost z 4,3% do 11,0%). Średnia wartość dla kraju w 2008 r. wyniosła 4,9%, natomiast w 2013 r. ukształtowała się na poziomie 11,7%.

Istotnym celem realizowanym w ramach IV osi priorytetowej była poprawa wykorzystania zaawansowanych technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych przez mieszkańców.

Na przestrzeni lat 2007-2013 niemal dwukrotnie wzrósł odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do Internetu. W 2013 r. 62,8% gospodarstw domowych posiadało komputer z dostępem do Internetu, to o 30,3 p. proc. więcej niż w 2007 r. W Polsce udział ten zwiększył się z 36,6% do 68,8% (tj. o 32,2 p. proc.).

Konieczność rozwijania u uczniów umiejętności informatycznych wpłynęła na poprawę wyposażenia placówek oświatowych w komputery. W analizowanych latach zaobserwować można wzrost liczby komputerów we wszystkich typach szkół, wzrosła również liczba komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów.

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie województwa komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów posiadało 98,0% szkół podstawowych, 87,1% gimnazjów, 86,3% techników, 80,9% liceów ogólnokształcących oraz 37,6% zasadniczych szkół zawodowych. W Polsce wskaźnik ten ukształtował się na nieco niższym poziomie i wyniósł odpowiednio – 94,9%, 81,8%, 75,0%, 78,3% oraz 33,0%. Należy jednak pamiętać, iż szkoły zawodowe, zorganizowane najczęściej w zespoły szkół, posiadają wiele wspólnych pomieszczeń, pracowni oraz elementów wyposażenia, przez co trudno je porównywać ze szkołami, które były w pełni samodzielne organizacyjno-infrastrukturalnie.

Rosnącą dostępność komputerów w szkołach dobrze ilustruje obniżający się wskaźnik liczby uczniów przypadających na jeden komputer.

TABL. 4.2. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Szkoły podstawowe	15	11	11	10	10	10
Gimnazja	17	13	13	12	11	10
Zasadnicze szkoły zawodowe	22	17	19	17	13	11
Technika ^a	8	7	7	6	6	6
Licea ogólnokształcące	12	10	10	10	9	9

^a Od roku szkolnego 2009/2010 wraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W roku szkolnym 2012/2013 w województwie łódzkim na 1 komputer z dostępem do Internetu najwięcej uczniów przypadało w zasadniczych szkołach zawodowych – 11 uczniów, w szkołach podstawowych oraz gimnazjach przypadało średnio po 10 uczniów, w liceach ogólnokształcących – 9 uczniów, najmniej w technikach – 6 uczniów. Największą poprawę tego wskaźnika w stosunku do roku szkolnego 2007/2008 odnotowano w przypadku zasadniczych szkół zawodowych, gdzie liczba uczniów przypadająca na 1 komputer zmalała dwukrotnie (z 22 do 11). W gimnazjach wskaźnik ten zmniejszył się o 7, natomiast w szkołach

podstawowych o 5. Na terenie całego kraju również zaobserwowano pozytywne zmiany w tym okresie. W szkołach zawodowych na 1 komputer przypadało o 8 uczniów mniej, w szkołach podstawowych i gimnazjach o 5 uczniów, w technikumach o 4 uczniów, natomiast w liceach ogólnokształcących o 3 uczniów.

Analiza wskaźników na poziomie gmin wykazuje duże zróżnicowanie przestrzenne. Najmniejszą liczbę uczniów przypadających na 1 komputer podłączony do Internetu w roku szkolnym 2012/2013 odnotowano w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie gmin wiejskich: Ostrówek, Rzaśnia, Nowy Kawęczyn (w każdej z gmin po 3 uczniów), Wodzierady, Łowicz, Mokrsko, Konopnica, Aleksandrów, Brąszewice, Wróblew, Wierzchlas, Strzelce Wielkie (w każdej z gmin po 4 uczniów). Najmniej korzystnie wskaźnik ten kształtował się w gminach wiejskich: Żelechlinek (22 uczniów), Dłutów (19 uczniów), Będków (18 uczniów), Chaśno (17 uczniów), Żarnów (17 uczniów) oraz gminach miejskich: Kutno (20 uczniów), Zduńska Wola (17 uczniów), Radomsko (17 uczniów).

W latach 2007-2012 największa poprawa w dostępie uczniów szkół podstawowych do komputerów podłączonych do Internetu nastąpiła w gminach wiejskich: Oporów (spadek wskaźnika o 176), Gidle (o 45), Poświętne (o 25), Sulmierzyce (o 23), Strzelce (o 21), Zadzim (o 20), a także w gminach miejskich: Ozorków (o 36), Łowicz (o 23) i Pabianice (o 19). Pogorszenie wartości tego wskaźnika nastąpiło na terenie gmin wiejskich: Chaśno (wzrost wskaźnika o 8), Skomlin (o 6), Ładzice (o 3), Ksawerów (o 2), Dłutów (o 2), Daszyna (o 2), Lutomiersk (o 2), Rawa Mazowiecka (o 1) oraz gminy miejsko-wiejskiej Żelów (o 1).

W roku szkolnym 2012/2013 największa liczba uczniów przypadała na 1 komputer podłączony do Internetu w gimnazjach mających swoją siedzibę w gminach wiejskich: Jeźów (34 uczniów), Ksawerów (26 uczniów), Gorzkowice (21 uczniów), Gidle (19 uczniów), Bełchatów (19 uczniów), Żarnów (18 uczniów), Żytno (18 uczniów), Rozprza (18 uczniów), gminie miejsko-wiejskiej Drzewica (26 uczniów), a także w gminach miejskich: Ozorków (22 uczniów), Rawa Mazowiecka (20 uczniów) i Tomaszów Mazowiecki (19 uczniów). Najmniejsze obciążenie odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Krośnice (2 uczniów) oraz gminach wiejskich: Witonia (3 uczniów), Skierniewice (4 uczniów), Dalików (4 uczniów), Nowy Kawęczyn (4 uczniów), Ręczno (4 uczniów), Dłutów (4 uczniów).

Na przestrzeni badanych lat największy spadek liczby gimnazjalistów przypadających na 1 komputer odnotowano w gminach wiejskich: Wola Krzysztoporska (o 35), Radomsko (o 27), Galewice (o 20), Biała (o 17), Widawa (o 16), Mokrsko (o 16), w gminach miejsko-

-wiejskich: Poddębice (o 21), Krośniewice (o 19), Łask (o 17) i gminie miejskiej Pabianice (o 18). Natomiast niekorzystną tendencję odnotowano w gminach wiejskich: Jeżów (wzrost wskaźnika o 24), Ksawerów (o 9), Ozorków (o 4), Brzeźnio (o 4), Drużbice (o 2), Słupia (o 2), w gminie miejsko-wiejskiej Uniejów (o 2) oraz gminie miejskiej Rawa Mazowiecka (o 2).

W ramach IV osi priorytetowej dofinansowanie miały otrzymać również projekty polegające na tworzeniu publicznych punktów dostępu do Internetu, m.in. poprzez rozwój sieci powszechnie dostępnych placówek wyposażonych w stanowiska komputerowe ze stałym łączem internetowym. Zapewnią one bowiem mieszkańcom nieodpłatny dostęp do Internetu oraz dostarczają wiedzę na temat obsługi komputera oraz urządzeń peryferyjnych.

W 2013 r. placówki biblioteczne zlokalizowane na terenie województwa łódzkiego dysponowały 1305 komputerami podłączonymi do Internetu dostępnymi do użytku czytelników. W stosunku do 2008 r. ich liczba wzrosła o 407 sztuk, tj. 45,3%. W tym samym czasie na terenie całego kraju odnotowano wzrost wyposażenia placówek bibliotecznych o 59,4%. W ostatnim analizowanym roku, najwięcej, bo aż 13,5% komputerów przypadało na placówki zlokalizowane na terenie Łodzi, w powiecie sieradzkim skupionych było 7,7%, w powiecie piotrkowskim 5,6%, zgierskim 5,5%, natomiast radomszczańskim i wieluńskim po 5,4%. Najmniejszy udział dotyczył placówek bibliotecznych w Piotrkowie Trybunalskim, Skierniewicach, a także w powiatach: łódzkim wschodnim i zduńskowolskim. W powiatach brzezińskim, rawskim oraz Piotrkowie Trybunalskim na 1 bibliotekę przypadały 4 komputery wyposażone w łącze internetowe dostępne dla czytelników. W powiatach skierniewickim, łowickim, pabianickim, łaskim, sieradzkim oraz w Skierniewicach wskaźnik ten ukształtował się na poziomie równym 3, natomiast w pozostałych powiatach zrównał się z wartością średnią dla całego województwa (2).

W latach 2008-2013 największy wzrost liczby komputerów podłączonych do Internetu dostępnych do użytku czytelników nastąpił w Łodzi (wzrost o 43, tj. o 32,3%) oraz powiatach sieradzkim (o 37, tj. o 58,7%), łaskim (o 28, tj. o 311,1%), opoczyńskim (o 26, tj. o 152,9%), radomszczańskim (o 26, tj. o 59,1%), rawskim (o 25, tj. o 92,6%), kutnowskim (o 23, tj. o 63,9%) i brzezińskim (o 20, tj. o 181,8%). Jedynie w powiecie łączyckim, na przestrzeni ostatnich sześciu lat, odnotowano ich niewielki spadek (o 1, tj. o 2,9%).

TABL. 4.3. **KOMPUTERY PODŁĄCZONE DO INTERNETU W BIBLIOTEKACH
DOSTĘPNE DLA CZYTELNIKÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	898	970	1042	1124	1207	1305
Miasta na prawach powiatu:						
Łódź	133	147	166	185	178	176
Piotrków Trybunalski	8	8	8	7	5	12
Skierniewice	10	10	10	11	12	15
Powiaty:						
bełchatowski	32	37	36	38	43	43
brzeziński	11	11	13	13	26	31
kutnowski	36	44	51	49	55	59
łaski	9	7	18	24	28	37
łęczycki	34	32	32	21	26	33
łowicki	45	39	60	60	60	64
łódzki wschodni	20	22	24	30	25	25
opoczyński	17	24	21	31	44	43
pabianicki	33	30	36	39	44	52
pajęczański	31	34	37	44	42	41
piotrkowski	55	55	57	61	61	73
poddębicki	26	28	29	31	36	44
radomszczański	44	42	49	55	60	70
rawski	27	36	32	32	53	52
sieradzki	63	66	69	81	94	100
skierniewicki	52	52	60	62	64	68
tomaszowski	59	49	53	54	59	59
wieluński	51	61	60	63	62	70
wieruszowski	36	48	40	46	44	41
zduńskowolski	10	10	10	11	13	25
zgierski	56	78	71	76	73	72

TABL. 4.4. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
WOJEWÓDZTWO	15	11	11	10	10	10
Miasta na prawach powiatu:						
Łódź	21	17	16	16	16	15
Piotrków Trybunalski	24	21	20	17	17	14
Skierniewice	21	17	17	16	16	15
Powiat bełchatowski	12	10	10	10	9	8
Gmina miejska:						
Bełchatów	18	15	15	13	11	11
Gmina miejsko-wiejska:						
Zelów	9	9	10	9	9	10
Gminy wiejskie:						
Bełchatów	8	7	7	6	6	5
Drużbice	7	7	7	6	7	7
Kleszczów	11	9	8	7	8	8
Kluki	8	6	6	6	6	6
Rusiec	12	9	6	11	11	7
Szczerców	10	8	8	7	6	5
Powiat brzeziński	13	13	12	11	10	10
Gmina miejska:						
Brzeziny	17	16	16	16	16	16
Gminy wiejskie:						
Brzeziny	14	14	9	14	8	8
Dmosin	10	10	10	10	10	9
Jeżów	12	17	16	7	7	6
Rogów	14	9	9	9	8	9
Powiat kutnowski	19	13	12	11	11	11
Gmina miejska:						
Kutno	28	24	22	18	20	20
Gminy miejsko-wiejskie:						
Krośniewice	17	12	11	10	8	8
Żychlin	12	7	7	6	7	7
Gminy wiejskie:						
Bedlno	9	6	6	5	5	5
Dąbrowice	-	14	13	12	11	10
Krzyżanów	7	6	5	4	5	5
Kutno	18	11	10	9	9	9
Łanięta	17	20	22	20	19	14
Nowe Ostrowy	28	25	24	14	13	11
Oporów	191	180	163	150	-	15
Strzelce	33	30	13	12	13	12

TABL. 4.4. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat łaski	14	9	9	9	9	8
Gmina miejsko-wiejska:						
Łask	20	12	11	11	11	11
Gminy wiejskie:						
Buczek	10	6	6	6	6	6
Sędziejowice	8	8	8	7	8	7
Widawa	13	10	10	10	10	9
Wodzierady	9	6	7	6	5	4
Powiat łęczycki	13	10	10	9	8	8
Gmina miejska:						
Łęczyca	18	17	18	14	14	15
Gminy wiejskie:						
Daszyna	8	10	10	10	10	10
Góra Świętej Małgorzaty	16	16	16	15	15	13
Grabów	17	8	7	6	6	6
Łęczyca	11	7	7	6	6	6
Piątek	12	9	8	8	8	8
Świnice Warckie	8	7	6	6	5	5
Witonia	15	8	14	12	11	11
Powiat łowicki	13	10	9	9	9	8
Gmina miejska:						
Łowicz	37	21	20	19	14	14
Gminy wiejskie:						
Bielawy	8	6	6	7	9	9
Chąsno	9	9	9	9	18	17
Domaniewice	9	9	8	8	8	8
Kiernozia	10	16	9	13	14	10
Kocierzew Południowy	9	6	6	5	6	6
Łowicz	7	5	5	5	5	4
Łyszkowice	18	17	9	8	8	6
Nieborów	9	7	7	7	7	7
Zduny	19	9	8	6	6	5
Powiat łódzki wschodni	14	11	11	11	11	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Koluszki	14	12	13	11	12	12
Rzgów	12	9	10	10	9	9
Tuszyn	17	11	12	11	13	14
Gminy wiejskie:						
Andrespol	16	16	15	16	15	16
Brójce	15	9	8	8	8	8
Nowosolna	7	5	6	6	6	5

TABL. 4.4. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat opoczyński	13	10	9	9	8	8
Gminy miejsko-wiejskie:						
Drzewica	23	10	9	7	7	6
Opoczno	13	14	12	11	9	10
Gminy wiejskie:						
Białaczów	11	8	7	7	7	6
Mniszków	9	9	9	9	8	8
Paradyż	6	6	6	6	6	6
Poświętne	31	6	7	6	6	6
Sławno	9	9	8	8	8	8
Żarnów	23	22	19	18	17	17
Powiat pabianicki	18	15	13	13	12	12
Gminy miejskie:						
Konstantynów Łódzki	22	18	13	13	13	13
Pabianice	32	20	19	17	16	13
Gminy wiejskie:						
Dłutów	17	16	9	10	9	19
Dobroń	8	9	10	9	8	7
Ksawerów	11	11	11	11	11	13
Lutomiersk	8	8	8	8	9	10
Pabianice	8	8	7	7	8	8
Powiat pajęczański	13	8	8	7	7	6
Gminy miejsko-wiejskie:						
Działoszyn	16	9	9	9	9	8
Pajęczno	12	11	11	10	10	11
Gminy wiejskie:						
Kielczygłów	18	9	8	8	8	9
Nowa Brzeźnica	11	7	6	5	5	5
Rząśnia	9	6	6	5	4	3
Siemkowice	10	7	7	6	6	6
Strzelce Wielkie	10	5	5	5	4	4
Sulmierzyce	30	9	8	7	7	7
Powiat piotrkowski	11	9	9	8	8	8
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sulejów	12	9	9	8	9	8
Wolbórz	10	10	11	9	7	7
Gminy wiejskie:						
Aleksandrów	8	5	5	5	4	4
Czarnocin	9	7	7	7	7	7
Gorzkowice	17	19	18	17	15	14
Grabica	9	8	8	7	8	8
Łęki Szlacheckie	22	17	16	15	14	14
Moszczenica	13	7	7	7	7	7
Ręczno	9	8	7	7	7	9
Rozprza	17	11	10	11	10	9
Wola Krzysztoporska	9	8	8	7	9	9

TABL. 4.4. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat poddębicki	11	8	8	7	7	7
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice	15	12	11	9	8	9
Uniejów	9	6	5	5	4	6
Gminy wiejskie:						
Dalików	8	9	9	11	9	8
Pęczniew	15	8	8	6	5	6
Wartkowice	7	5	5	6	6	5
Zadzim	33	13	12	8	8	13
Powiat radomszczański	15	12	12	12	12	11
Gmina miejska:						
Radomsko	21	22	20	18	18	17
Gminy miejsko-wiejskie:						
Kamieński	16	16	16	14	14	14
Przedbórz	24	13	12	11	9	8
Gminy wiejskie:						
Dobryczyce	17	15	14	14	13	12
Gidle	55	18	17	15	13	10
Gomunice	13	10	10	10	10	10
Kobiełe Wielkie	8	7	7	7	6	5
Kodrąb	13	13	13	12	13	13
Łgota Wielka	8	7	6	6	7	6
Ładzice	6	12	7	8	9	9
Masłowice	16	8	7	8	8	12
Radomsko	12	5	6	8	8	7
Wielgomłynny	10	9	9	8	8	8
Żytno	25	12	9	12	11	10
Powiat rawski	13	10	11	10	10	10
Gmina miejska:						
Rawa Mazowiecka	17	14	18	16	16	16
Gmina miejsko-wiejska:						
Biała Rawska	10	7	7	6	7	7
Gminy wiejskie:						
Cielądz	12	10	10	9	8	8
Rawa Mazowiecka	11	12	12	11	10	12
Regnów	11	9	8	9	-	8
Sadkowice	16	10	13	8	7	7

TABL. 4.4. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat sieradzki	12	8	7	7	7	7
Gmina miejska:						
Sieradz	22	18	15	12	12	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Błaszki	10	6	6	6	5	5
Warta	9	5	6	5	5	5
Złoczew	11	7	7	7	6	6
Gminy wiejskie:						
Braszewice	9	5	4	4	4	4
Brzeźnio	10	6	6	6	6	6
Burzenin	14	13	11	7	8	8
Goszczanów	9	5	4	4	4	5
Klonowa	11	11	9	8	8	8
Sieradz	11	11	8	9	8	7
Wróblew	10	7	6	6	5	4
Powiat skierniewicki	8	6	6	5	6	5
Gminy wiejskie:						
Bolimów	9	7	6	5	6	5
Głuchów	8	5	5	5	5	5
Godzianów	20	17	9	7	7	7
Kowiesy	6	8	7	7	7	6
Lipce Reymontowskie	9	7	7	7	6	6
Maków	9	6	6	5	5	6
Nowy Kawęczyn	6	4	3	3	3	3
Skierniewice	7	7	6	6	7	6
Słupia	9	7	6	4	7	7
Powiat tomaszowski	19	14	14	14	13	12
Gmina miejska:						
Tomaszów Mazowiecki	35	21	21	20	17	15
Gminy wiejskie:						
Będków	24	22	20	20	21	18
Budziszewice	12	6	6	7	12	12
Czerniewice	18	11	10	10	11	11
Inowłódz	9	8	8	8	7	6
Lubochnia	13	12	12	12	12	12
Rokiciny	7	5	5	5	4	5
Rzeczyca	9	10	10	9	9	7
Tomaszów Mazowiecki	12	10	10	11	12	12
Ujazd	15	15	15	15	14	14
Zelechlinek	23	21	20	20	20	22

TABL. 4.4. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat wieluński	11	8	7	7	7	7
Gmina miejsko-wiejska:						
Wieluń	19	13	13	12	12	12
Gminy wiejskie:						
Biała	15	7	7	7	7	6
Czarnożyły	8	6	6	5	5	5
Konopnica	5	5	4	5	4	4
Mokrsko	16	11	11	6	6	4
Osjaków	11	9	9	9	9	9
Ostrówek	7	4	4	4	4	3
Pątnów	7	5	5	5	5	6
Skomlin	10	7	7	6	15	16
Wierzchlas	11	8	6	5	4	4
Powiat wierzuszowski	10	7	6	6	6	6
Gmina miejsko-wiejska:						
Wierzuszów	16	12	12	11	11	10
Gminy wiejskie:						
Bolesławiec	12	11	4	4	5	5
Czastary	9	6	6	6	5	6
Galewice	8	6	5	5	5	5
Lututów	5	5	5	5	5	5
Łubnice	6	5	5	6	5	6
Sokolniki	22	6	6	6	5	6
Powiat zduńskowolski	19	14	14	14	13	13
Gmina miejska:						
Zduńska Wola	25	21	20	19	17	17
Gmina miejsko-wiejska:						
Szadek	11	10	9	9	8	7
Gminy wiejskie:						
Zapolice	16	15	15	14	15	12
Zduńska Wola	15	9	8	9	9	9
Powiat zgierski	16	12	11	10	10	10
Gminy miejskie:						
Głowno	12	11	10	12	13	13
Ozorków	45	24	26	13	12	9
Zgierz	19	16	15	14	13	14
Gminy miejsko-wiejskie:						
Aleksandrów Łódzki	15	12	12	12	12	13
Stryków	9	7	6	5	5	5
Gminy wiejskie:						
Głowno	11	6	6	5	5	5
Ozorków	13	6	7	6	8	8
Parzęczew	14	15	14	14	10	10
Zgierz	13	9	9	8	9	9

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W GIMNAZJACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
WOJEWÓDZTWO	17	13	13	12	11	10
Miasta na prawach powiatu:						
Łódź	18	14	14	13	12	12
Piotrków Trybunalski	22	16	16	17	17	15
Skierniewice	22	18	17	11	10	10
Powiat bełchatowski	15	12	11	11	10	10
Gmina miejska:						
Bełchatów	17	13	14	13	13	11
Gmina miejsko-wiejska:						
Zelów	11	10	10	9	8	6
Gminy wiejskie:						
Bełchatów	x	x	x	x	5	19
Drużbice	11	11	9	14	12	13
Kleszczów	13	13	8	8	9	9
Kluki	15	8	8	7	7	7
Rusiec	12	9	9	7	8	7
Szczerców	19	19	11	11	10	15
Powiat brzeziński	16	14	10	9	10	10
Gmina miejska:						
Brzeziny	18	17	16	14	13	13
Gminy wiejskie:						
Brzeziny	17	10	9	8	9	5
Dmosin	19	17	5	4	6	7
Jeżów	10	10	9	9	9	34
Rogów	15	15	14	14	12	11
Powiat kutnowski	16	11	11	9	9	7
Gmina miejska:						
Kutno	21	15	14	13	12	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Krośniewice	21	19	16	4	3	2
Żychlin	9	6	6	8	8	7
Gminy wiejskie:						
Bedlno	18	8	8	8	7	6
Dąbrowice	11	10	8	7	7	7
Krzyżanów	14	19	16	14	12	11
Kutno	15	10	10	9	9	7
Łanięta	13	13	12	12	12	7
Nowe Ostrowy	16	15	15	8	9	7
Oporów	13	12	11	12	11	9
Strzelce	11	6	11	12	10	9

TABL. 4.5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W GIMNAZJACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat łaski	29	19	17	14	15	15
Gmina miejsko-wiejska:						
Łask	34	24	22	20	19	17
Gminy wiejskie:						
Buczek	-	-	-	-	-	-
Sędziejowice	20	10	9	9	9	9
Widawa	33	19	17	8	17	17
Wodzierady	9	7	6	6	6	5
Powiat łęczycki	15	11	11	9	8	7
Gmina miejska:						
Łęczyca	18	18	15	14	13	14
Gminy wiejskie:						
Daszyna	18	7	6	5	5	5
Góra Świętej Małgorzaty	15	15	15	12	12	10
Grabów	23	19	19	19	17	14
Łęczyca	16	12	13	9	6	6
Piątek	11	10	9	8	8	6
Świnice Warckie	22	11	10	9	8	8
Witonia	8	4	4	4	3	3
Powiat łowicki	14	12	12	12	10	9
Gmina miejska:						
Łowicz	16	14	13	13	12	12
Gminy wiejskie:						
Bielawy	18	10	10	9	9	8
Chąsno	10	8	8	8	6	5
Domaniewice	16	14	14	14	14	10
Kiernozia	10	6	6	6	6	5
Kocierzew Południowy	9	9	8	13	8	8
Łowicz	10	10	9	8	8	7
Łyszkowice	24	22	21	19	17	14
Nieborów	16	16	15	15	11	9
Zduny	15	13	15	13	12	9
Powiat łódzki wschodni	13	14	12	11	11	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Koluszki	10	11	10	9	9	11
Rzgów	17	25	21	20	21	16
Tuszyn	13	13	13	9	10	10
Gminy wiejskie:						
Andrespol	24	19	19	17	16	17
Brójce	22	21	21	20	19	8
Nowosolna	10	10	9	10	9	9

TABL. 4.5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W GIMNAZJACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat opoczyński	16	14	12	12	13	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Drzewica	31	33	29	29	28	26
Opoczno	21	13	12	11	18	12
Gminy wiejskie:						
Białaczów	14	13	12	12	10	6
Mniszków	10	10	10	9	9	9
Paradyż	10	12	10	9	8	8
Poświętne	6	12	8	8	8	7
Sławno	9	8	8	8	7	7
Żarnów	32	29	27	24	23	18
Powiat pabianicki	20	14	13	12	10	10
Gminy miejskie:						
Konstantynów Łódzki	18	17	11	11	7	7
Pabianice	31	18	19	15	13	13
Gminy wiejskie:						
Dłutów	13	5	6	5	5	4
Dobroń	16	8	7	7	6	5
Ksawerów	17	17	15	15	15	26
Lutomiersk	8	8	8	8	7	7
Pabianice	14	14	17	16	17	14
Powiat pajęczański	14	11	10	10	9	8
Gminy miejsko-wiejskie:						
Działoszyn	18	13	13	12	12	10
Pajęczno	9	10	8	8	7	9
Gminy wiejskie:						
Kielczygłów	23	11	10	10	10	10
Nowa Brzeźnica	16	16	14	12	10	9
Rząśnia	12	12	11	11	6	6
Siemkowice	9	8	8	8	8	7
Strzelce Wielkie	15	9	9	7	7	8
Sulmierzyce	-	12	13	13	13	11
Powiat piotrkowski	18	15	15	14	13	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sulejów	19	14	15	14	14	13
Wolbórz	19	17	16	15	16	15
Gminy wiejskie:						
Aleksandrów	16	12	12	11	8	8
Czarnocin	21	19	17	15	15	15
Gorzkowice	24	24	24	24	23	21
Grabica	13	13	13	13	12	11
Łęki Szlacheckie	15	12	7	7	5	5
Moszczenica	13	10	10	10	9	9
Ręczno	9	8	8	7	7	4
Rozprza	24	22	22	20	18	18
Wola Krzysztoporska	45	31	31	29	29	10

TABL. 4.5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W GIMNAZJACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat poddębicki	15	11	10	10	8	10
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice	36	35	20	19	18	15
Uniejów	12	7	7	6	6	14
Gminy wiejskie:						
Dalików	5	5	5	4	4	4
Pęczniew	12	12	11	10	7	7
Wartkowice	16	10	10	10	5	8
Zadzim	21	11	10	20	16	14
Powiat radomszczański	19	14	13	13	13	12
Gmina miejska:						
Radomsko	24	15	14	16	16	14
Gminy miejsko-wiejskie:						
Kamieńsk	13	16	9	8	8	8
Przedbórz	20	15	16	16	15	14
Gminy wiejskie:						
Dobryczyce	18	14	14	12	13	13
Gidle	30	29	26	20	20	19
Gomunice	12	12	9	8	13	12
Kobiele Wielkie	7	8	8	9	6	6
Kodrąb	12	11	10	9	9	8
Lgota Wielka	23	11	17	16	14	9
Ładzice	10	6	6	5	8	8
Masłowice	15	9	9	9	9	12
Radomsko	39	-	38	13	12	12
Wielgomłynny	25	15	13	12	12	11
Żytno	24	21	20	20	18	18
Powiat rawski	13	11	10	10	9	9
Gmina miejska:						
Rawa Mazowiecka	18	17	15	15	14	20
Gmina miejsko-wiejska:						
Biała Rawska	10	10	9	9	9	8
Gminy wiejskie:						
Cielądz	19	13	14	12	12	11
Rawa Mazowiecka	12	10	10	9	8	7
Regnów	9	4	4	4	5	6
Sadkowice	11	7	8	6	5	5

TABL. 4.5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W GIMNAZJACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat sieradzki	14	13	12	11	10	9
Gmina miejska:						
Sieradz	16	14	13	12	12	10
Gminy miejsko-wiejskie:						
Błaszki	13	11	8	8	7	7
Warta	13	11	9	7	6	5
Złoczew	23	18	19	18	16	13
Gminy wiejskie:						
Brąszewice	25	17	17	16	15	12
Brzeźnio	13	17	16	15	16	17
Burzenin	13	10	9	8	8	8
Goszczanów	10	18	19	18	17	9
Klonowa	9	9	14	12	12	10
Sieradz	x	x	x	x	x	x
Wróblew	10	10	17	12	11	11
Powiat skierniewicki	12	9	9	9	8	9
Gminy wiejskie:						
Bolimów	16	17	16	16	13	8
Głuchów	19	18	17	16	16	11
Godzianów	14	-	-	-	-	-
Kowiesy	12	4	7	4	4	5
Lipce Reymontowskie	10	7	6	8	8	10
Maków	23	13	12	12	9	17
Nowy Kawęczyn	7	6	5	4	4	4
Skierniewice	11	4	3	4	4	4
Słupia	5	5	8	-	7	7
Powiat tomaszowski	16	12	11	11	13	12
Gmina miejska:						
Tomaszów Mazowiecki	26	14	13	14	19	19
Gminy wiejskie:						
Będków	16	14	14	13	11	11
Budziszewice	8	10	12	12	9	8
Czerniewice	7	7	6	6	6	5
Inowlódz	18	17	16	15	15	14
Lubochnia	20	25	24	16	16	16
Rokiciny	14	8	8	6	6	5
Rzeczyca	10	10	9	9	9	8
Tomaszów Mazowiecki	10	7	8	11	11	10
Ujazd	11	11	11	9	10	9
Żelechlinek	17	14	14	12	12	10

TABL. 4.5. LICZBA UCZNIÓW PRZYPADAJĄCA NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W GIMNAZJACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Powiat wieluński	16	15	14	11	10	10
Gmina miejsko-wiejska:						
Wieluń	17	16	13	13	12	13
Gminy wiejskie:						
Biała	22	23	22	5	5	5
Czarnożyły	11	8	8	8	8	8
Konopnica	10	5	5	5	5	5
Mokrsko	26	24	21	9	10	10
Osjaków	16	15	15	14	7	7
Ostrówek	13	17	16	14	14	7
Pątnów	28	29	-	-	-	-
Skomlin	13	15	14	14	11	10
Wierzchlas	12	10	10	10	7	6
Powiat wierzuszowski	16	14	13	13	11	10
Gmina miejsko-wiejska:						
Wierzuszów	18	17	16	17	17	16
Gminy wiejskie:						
Bolesławiec	16	-	-	-	-	-
Czastary	12	7	6	6	5	5
Galewice	27	11	8	8	8	7
Lututów	16	21	20	19	9	8
Łubnice	16	16	13	14	14	6
Sokolniki	11	11	11	10	9	8
Powiat zduńskowolski	17	12	12	12	12	11
Gmina miejska:						
Zduńska Wola	19	15	14	14	15	12
Gmina miejsko-wiejska:						
Szadek	18	9	10	9	8	7
Gminy wiejskie:						
Zapolice	13	8	7	6	6	6
Zduńska Wola	13	11	10	12	12	11
Powiat zgierski	15	14	13	13	12	10
Gminy miejskie:						
Głowno	31	30	31	23	21	17
Ozorków	29	27	27	25	24	22
Zgierz	23	19	19	20	14	11
Gminy miejsko-wiejskie:						
Aleksandrów Łódzki	7	8	8	7	6	6
Stryków	11	8	8	9	9	8
Gminy wiejskie:						
Głowno	-	5	5	8	9	12
Ozorków	7	12	11	11	12	11
Parzęczew	18	8	8	8	8	7
Zgierz	21	14	13	14	16	14

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców było jednym z priorytetów okresu programowania 2007-2013 w ramach V osi priorytetowej. W okresie tym podjęto działania ukierunkowane na zwiększenie dostępu do usług i technologii umożliwiających szybką, efektywną diagnostykę oraz skuteczne leczenie. Nacisk położono na przedsięwzięcia obejmujące te obszary ochrony zdrowia, w których występuje największy wskaźnik zgonów w województwie z powodu chorób układu krążenia i nowotworów.

TABL. 5.1. SZPITALA OGÓLNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Szpitala ^a (stan w dniu 31 XII) ...	60	58	56	61	62	66	74
Oddziały (stan w dniu 31 XII)	475	489	492	499	510	517	532
w tym:							
kardiologiczne	25	24	26	30	36	35	37
onkologiczne.....	7	7	7	7	8	8	8
Łóżka ^b (stan w dniu 31 XII).....	13200	13672	13624	13533	13407	13134	13428
w tym na oddziałach:							
kardiologicznych	792	784	793	830	861	799	835
onkologicznych.....	280	280	280	280	301	292	281
na 10 tys. ludności	51,6	53,6	53,6	53,2	52,9	52,0	53,4
Leczeni ^c w tys.	533,6	588,1	627,3	643,1	633,2	632,7	665,4
w tym na oddziałach:							
kardiologicznych	37,4	37,7	40,0	44,2	46,6	48,3	52,3
onkologicznych.....	28,9	30,8	29,9	32,4	32,6	31,1	32,1
na 10 tys. ludności ^d	2017,9	2156,3	2310,9	2440,6	2414,5	2419,4	2510,6
na 1 łóżko ^{de}	39,1	40,2	43,1	45,9	45,6	46,5	47,0

^a Bez oddziałów i filii. ^b Od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. ^c Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. ^d Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.
Źródło: Dane Ministerstwa Zdrowia oraz od 2012 r. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

W województwie łódzkim na koniec 2013 r. funkcjonowały 74 szpitale ogólne, tj. o 14 więcej niż w 2007 r. Dysponowały one 532 oddziałami i 13,4 tys. łóżek, z których w ciągu roku skorzystało blisko 630,9 tys. pacjentów.

W porównaniu z 2007 r. liczba łóżek wzrosła o 228, tj. o 1,7%. Wskaźnik liczby łóżek na 10 tys. ludności wyniósł 53,4, tj. o 1,8 więcej niż w 2007 r. W stosunku do 2007 r. zwiększyła się liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności na oddziałach kardiologicznych (z 3,1 w 2007 r. do 3,3 w 2013 r.). Natomiast na oddziałach onkologicznych wskaźnik ten nie zmienił się w stosunku do 2007 r. i wyniósł 1,1 łóżka na 10 tys. ludności.

W szpitalach ogólnych w 2013 r. przyjęto 665,4 tys. pacjentów, tj. o prawie 1/4 więcej niż 7 lat wcześniej. W badanym okresie systematycznie rosła liczba pacjentów na oddziałach kardiologicznych. W porównaniu z 2007 r. liczba leczonych tam osób wzrosła o 39,7%, a na oddziałach onkologicznych zanotowano wzrost o 11,1%. Udział pacjentów leczonych na oddziałach kardiologicznych wyniósł 7,9% ogólnej liczby pacjentów i wzrósł od 2007 r. o 0,9 p. proc., natomiast odsetek pacjentów na oddziałach onkologicznych zmniejszył się w tym czasie z 5,4% do 4,8%. W skali kraju udziały pacjentów na tych dwóch oddziałach były niższe niż w województwie, ale należy zwrócić uwagę na wzrost odsetka leczonych na oddziałach onkologicznych o 0,9 p. proc. w porównaniu z początkiem omawianego okresu.

W 2013 r. wskaźnik osób leczonych w trybie stacjonarnym na 10 tys. ludności wyniósł 2511, a w 2007 r. było to 2018 osób. W Polsce wskaźniki te były niższe i wyniosły w 2013 r. – 2043 osoby leczone na 10 tys. ludności, a w 2007 r. – 1797 osób.

TABL. 5.2. **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1119	1172	1275	1279	1529	1523	1493
na 10 tys. ludności	4	5	5	5	6	6	6
Praktyki lekarskie ^a (stan w dniu 31 XII).....	410	289	276	276	267	222	210
Porady w tys. ^b	20598,8	22232,5	21387,8	20387,6	21122,8	20666,7	21137,8
lekarskie.....	18080,6	19573,2	18951,0	17987,8	18649,0	18435,5	18880,1
w tym specjalistyczne	5796,4	6749,1	6661,0	6233,0	6482,7	6790,0	6912,7
w tym:							
kardiologiczne	245,7	283,8	273,2	279,6	294,6	347,6
onkologiczne	89,7	108,9	88,9	94,9	96,0	103,9
zdrowia psychicznego	279,9	302,3	367,6	336,8	366,4	402,0	395,8
stomatologiczne	2518,1	2659,2	2436,9	2399,8	2473,9	2231,1	2257,7

^a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^b Udzielone w przychodniach i praktykach zawodowych, łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

W 2013 r. w województwie łódzkim udzielono 18,9 mln porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie i praktyki), tj. o 4,4% więcej niż w 2007 r. Spośród udzielonych porad 67,3% stanowiły porady podstawowej opieki zdrowotnej, a 32,7% – porady specjalistyczne, których liczba wzrosła o 19,3% w porównaniu z 2007 r. Dodatkowo 2,3 mln porad udzielili lekarze dentyści. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa łódzkiego liczba porad lekarskich udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej wyniosła 7,5, a stomatologicznych – 0,9 (w 2008 r. było to odpowiednio – 7,1 i 1,0). Na 1 mieszkańca przeciętnie w Polsce udzielono w 2013 r. mniej porad lekarskich niż w województwie łódzkim, ale tyle samo stomatologicznych (odpowiednio 7,1 i 0,9). Spośród porad specjalistycznych, porady udzielone przez lekarzy w poradniach zdrowia psychicznego stanowiły 5,7% (w 2008 r. – 4,5%), 5,0% w poradniach kardiologicznych (w 2008 r. – 3,6%) i 1,5% w onkologicznych (w 2008 r. – 1,3%).

Postępujący proces starzenia się społeczeństwa województwa łódzkiego pociąga za sobą konieczność stworzenia odpowiednich warunków dla rozwoju sektora usług opiekuńczych oraz budowę nowych i rozbudowę istniejących placówek. Dotyczy to szczególnie domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie lub psychicznie chorych.

TABL. 5.3. **POMOC SPOŁECZNA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Publiczne zakłady stacjonarne pomocy społecznej (stan w dniu 31 XII):							
domy i zakłady.....	53	53	53	55	56	55	55
miejsca.....	6126	6072	5815	5964	5960	5850	5753
mieszkańcy.....	6022	6020	5749	5837	5899	5786	5699
Niepubliczne zakłady stacjonarne pomocy społecznej (stan w dniu 31 XII):							
domy i zakłady.....	41	39	40	35	41	44	44
miejsca.....	1720	1727	1659	1428	1597	1977	2098
mieszkańcy.....	1570	1658	1690	1364	1443	1971	1834
Osoby oczekujące na umieszczenie w zakładzie stacjonarnej pomocy społecznej (stan w dniu 31 XII).....	.	32	298	618	436	395	277
Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	632,6	545,4	539,5	544,8	530,4	523,4	521,7

W końcu 2013 r. w województwie łódzkim funkcjonowało 99 stacjonarnych zakładów pomocy społecznej, tj. o 5 więcej niż w 2007 r. Stacjonarne zakłady pomocy społecznej dysponowały łącznie 7,9 tys. miejsc i była to liczba porównywalna z rokiem 2007. Na przestrzeni 7 analizowanych lat nieznacznie wzrósł wskaźnik liczby miejsc na 10 tys. ludności, który wyniósł w 2013 r. – 31,2 wobec 30,7 w 2007 r. Wskaźnik ten dla Polski kształtował się w tym czasie na niższym poziomie niż w województwie łódzkim, a w 2013 r. był niższy od wskaźnika dla województwa o 2,6 pkt.

Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. w domach i zakładach pomocy społecznej przebywało 7,5 tys. mieszkańców, tj. o 59 osób mniej niż w 2007 r. Ponad 3/4 wszystkich pensjonariuszy przebywało w publicznych placówkach pomocy społecznej. Mieszkańcy placówek z terenu województwa łódzkiego stanowili 7,2% mieszkańców domów i zakładów pomocy społecznej w Polsce.

Wśród mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej największy udział stanowili pensjonariusze przebywający w placówkach dla osób przewlekle psychicznie chorych – 28,2%, przewlekle somatycznie chorych – 27,0% oraz w podeszłym wieku – 17,8%. W analizowanym okresie nieznacznie zmieniła się struktura pensjonariuszy. Zauważalny był wzrost udziału osób w podeszłym wieku, zmniejszył się natomiast odsetek osób przewlekle psychicznie i somatycznie chorych. W 2008 r. udział ten wynosił odpowiednio 14,8%, 30,4%, 30,7%.

Najwięcej placówek zlokalizowanych było w Łodzi (25) oraz w powiatach: radomszczańskim (9), kutnowskim i zgierskim (po 7) oraz sieradzkim (6). W Łodzi w placówkach tych przebywała więcej niż 1/3 wszystkich pensjonariuszy w województwie.

W 2013 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 131,4 tys. mieszkańców województwa łódzkiego. W przeliczeniu na 10 tys. ludności wskaźnik ten wyniósł 521,7 osób i była to wartość najniższa ze wszystkich lat w analizowanym okresie. Najwyższy wskaźnik zanotowano w 2007 r. – 632,6 osób na 10 tys. ludności. W Polsce wskaźnik ten w 2013 r. był niższy niż w województwie łódzkim i wyniósł 516,2, natomiast w ciągu 7 lat tylko w roku 2008 i 2009 wskaźniki krajowe przewyższały wartości dla województwa.

W województwie łódzkim w ostatnich latach nasiliło się negatywne zjawisko niewydolności rodzin pod względem opiekuńczym i wychowawczym. Sytuacja ta wymagała stworzenia odpowiednich warunków do rozwoju dziecka w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w nowo budowanych i istniejących placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

TABL. 5.4. **PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
OGÓLEM							
Placówki.....	43	42	46	49	54	53	58
Miejsca.....	1372	1335	1361	1327	1335	1321	1268
Wychowankowie.....	1485	1401	1372	1225	1316	1347	1350
SOCJALIZACYJNE							
Placówki.....	21	21	22	24	24	28	35
Miejsca.....	845	841	844	829	738	892	997
Wychowankowie.....	899	851	855	759	761	900	1084
RODZINNE							
Placówki.....	10	9	12	13	16	15	17
Miejsca.....	77	68	92	99	121	114	128
Wychowankowie.....	77	69	95	102	121	116	125
INTERWENCYJNE							
Placówki.....	2	2	2	2	3	3	3
Miejsca.....	69	54	54	50	75	75	75
Wychowankowie.....	146	113	87	46	45	90	71
ŁĄCZĄCE ZADANIA ^a							
Placówki.....	10	10	10	10	11	7	3
Miejsca.....	381	372	371	349	401	240	68
Wychowankowie.....	363	368	335	318	389	241	70

^a Do 2011 r. placówki wielofunkcyjne.

Na koniec 2013 r. w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej w województwie łódzkim funkcjonowało 58 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 35 placówek socjalizacyjnych, 17 rodzinnych, 3 interwencyjne oraz 3 placówki łączące zadania. Łączna liczba miejsc wynosiła 1268, z czego miejsca w placówkach socjalizacyjnych stanowiły 78,6% ogólnej liczby miejsc. W ostatnim roku analizowanego okresu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 1350 wychowanków, z czego udział dzieci w placówkach socjalizacyjnych przekroczył 80%. W porównaniu z 2007 r. liczba placówek zwiększyła się o 15, jednocześnie zanotowano spadek liczby wychowanków (o 135 dzieci), który spowodowany był zmniejszeniem o ponad połowę liczby wychowanków w placówkach interwencyjnych. W pozostałych placówkach zanotowano wzrost, tj. w socjalizacyjnych o 20,6%, a w rodzinnych o 62,3%. Najwięcej placówek opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych było w Łodzi (23) oraz w powiatach: pabianickim i tomaszowskim (po 5) oraz zgierskim (4).

Jednym z priorytetów osi V w latach 2007-2013 były działania mające na celu wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz dostosowywanie ich do potrzeb rynku pracy.

TABL. 5.5. **INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dzieci w przedszkolach korzystające z zajęć wczesnego wspomagania rozwoju	162	198	297	442	301	366	322
Uczniowie szkół podstawowych korzystający w szkole z zajęć w % uczniów ogółem:							
dydaktyczno-wyrównawczych	22,4	21,7	21,3	22,8	22,6	23,5	23,0
korekcyjno-kompensacyjnych	8,0	7,1	6,4	6,1	5,3	6,0	5,9
logopedycznych	2,9	2,9	3,1	3,4	4,0	5,1	5,8
socjoterapeutycznych	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	1,0	1,2
Osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu w %	3,5	3,1	3,9	4,1	3,4	3,1	3,1
Słuchacze studiów podyplomowych ^{ab}	8686	7266	8643	9336	9845	8483	8208
Uczestnicy studiów doktoranckich ^a	1921	2133	2540	2754	2960	2897	2834

^a Od 2010 roku łącznie z cudzoziemcami. ^b Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz GUS.

W RPO WŁ 2007-2013 założono, że proces kształcenia przebiega wieloetapowo i wsparciem należy objąć inwestycje dotyczące także najniższych szczebli edukacji, tj. edukacji przedszkolnej oraz przedsięwzięcia mające na celu kompleksowe wspomaganie rozwoju dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

W 2013 r. w województwie łódzkim ponad 3/4 dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych było wychowaniem przedszkolnym, podczas gdy w 2007 r. niespełna połowa. Wskaźniki te dla Polski były nieznacznie niższe i wyniosły odpowiednio 74,1% i 47,3%. Najwyższy udział dzieci w tej grupie wieku uczęszczających do przedszkola zanotowano w gminie wiejskiej Wierzchlas (100,6%)¹ i Kleszczów (100%) oraz w gminie miejskiej Rawa Mazowiecka (97,0%). Najmniejszy odsetek był w gminach wiejskich: Łęczycza (27,5%), Brzeziny (28,5%) oraz Poświętne (28,6%).

¹ Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach zlokalizowanych w niektórych gminach przekroczył 100% ze względu na uczęszczanie do tych placówek także dzieci zamieszkałych w sąsiednich gminach.

Od 2007 r. liczba dzieci w przedszkolach, których rozwój wymagał podjęcia działań wczesnego wspomaganie, zwiększyła się dwukrotnie. Największą jednak liczbę zanotowano w 2010 r. (442). Natomiast dla dzieci z trudnościami i deficytami rozwojowymi w wieku szkolnym organizowano różnego rodzaju zajęcia niwelujące braki i wyrównujące szanse edukacyjne. Najwięcej uczniów szkół podstawowych korzystało z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (23,0%) i udział ten nie zmieniał się w analizowanych latach. Wzrósł natomiast odsetek uczniów uczestniczących w zajęciach logopedycznych (z 2,9% w 2007 r. do 5,8 w 2013 r.) oraz socjoterapeutycznych (z 0,4% w 2007 r. do 5,8% w 2013 r.).

W okresie programowania 2007-2013 duży nacisk położono na kontynuację edukacji po podstawowym cyklu nauki oraz na kształcenie przez całe życie. Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu obniżył się jednak o 0,4 p. proc. do poziomu 3,1%. W Polsce w zbiorowości osób w wieku 25-64 lata tę formę aktywności edukacyjnej podjęło 4,3% osób wobec 5,1% w 2007 r. Zmniejszyła się również liczba słuchaczy studiów podyplomowych (spadek o 5,5% w porównaniu z 2007 r.), liczba uczestników studiów doktoranckich zwiększyła się natomiast o 47,5%.

Zapewnienie dzieciom i młodzieży z województwa łódzkiego możliwości podnoszenia sprawności fizycznej w okresie programowania 2007-2013 traktowano priorytetowo. W 2012 r. w województwie działały 862 kluby sportowe i w porównaniu z 2008 r. ich liczba wzrosła o 18, zanotowano natomiast spadek o 5,0% liczby osób ćwiczących. Z przedstawionych danych wynika, że w 2012 r. na 1000 mieszkańców województwa 21 osób ćwiczyło w klubach sportowych, tj. o 1 osobę mniej niż w 2008 r. W Polsce wskaźniki te kształtowały się na nieco wyższym poziomie (24 osoby ćwiczące w 2012 r. i 23 w 2008 r.). Największa liczba klubów sportowych działała w Łodzi (166), a następnie w gminach miejskich: Tomaszów Mazowiecki (26), Bełchatów (23) i Sieradz (20) oraz gminie miejsko-wiejskiej Opoczno (22).

W celu zwiększenia atrakcyjności województwa łódzkiego pod względem kulturowym oraz wzrostu aktywności mieszkańców w sferze kultury, podjęto działania w zakresie budowy i wyposażenia obiektów kultury, podniesienia poziomu oferty kulturalnej oraz poprawy dostępu do dóbr kultury. W 2013 r. w województwie łódzkim domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały łącznie 12,4 tys. imprez, które zgromadziły 2,1 mln uczestników. W porównaniu z 2007 r. liczba imprez zmniejszyła się o 20,3%, ale liczba uczestników wzrosła w tym czasie o 17,4%. W skali kraju zaobserwowano w tym czasie podobną tendencję – liczba imprez zmniejszyła się o 1,9%, a liczba uczestników wzrosła o 13,4 %. W 2013 r. najczęściej organizowane były: prelekcje, spotkania, wykłady (26,0% ogółu imprez), występy zespołów amatorskich (16,1%) oraz imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (9,1%). Przeciętnie jedna impreza w województwie łódzkim zgromadziła 169 uczestników, przeciętnie w kraju było to 185 osób.

W 2013 r. najwięcej imprez organizowanych przez tego typu placówki odbyło się w Łodzi (31,7% ogółu imprez), a także w gminie miejsko-wiejskiej Opoczno (4,9%) oraz w gminach miejskich Zgierz (3,8%) i Radomsko (3,2%). Najwięcej uczestników zgromadziły natomiast imprezy w gminach miejskich: Łódź (33,0% ogólnej liczby uczestników imprez), Skierniewice (4,1%), Radomsko (3,9%) i Zgierz (3,3%).

Działania ukierunkowane na udostępnienie ogółowi społeczeństwa oferty kulturalnej przyczyniły się do zwiększenia stopnia przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych. Coraz więcej instytucji kultury dostosowuje wejścia do budynków, jak również adaptuje je wewnątrz do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

TABL. 5.6. **OBIEKTY PRZYSTOSOWANE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013
GALERIE				
Wejście do budynku.....	27	24	23	23
Udogodnienia wewnątrz budynku	20	20	17	20
MUZEA				
Wejście do budynku.....	9	15	17	19
Udogodnienia wewnątrz budynku	8	11	14	18
KINA				
Wejście do budynku.....	17	19	18	19
Udogodnienia wewnątrz budynku	14	18	18	18
TEATRY				
Wejście do budynku.....	6	8	8	8
Udogodnienia wewnątrz budynku	5	7	8	8
BIBLIOTEKI				
Wejście do budynku.....	126	128	146	153
Udogodnienia wewnątrz budynku	71	75	81	98

W 2013 r. wejściem do budynku przystosowanym dla potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich dysponowało 86,4% kin na terenie województwa łódzkiego. Takie samo udogodnienie posiadało 80,0% teatrów i instytucji muzycznych, 59,0% galerii i salonów sztuki, 40,4% muzeów i oddziałów muzealnych oraz 27,9% bibliotek publicznych (łącznie z filiami). Odpowiednie adaptacje wewnątrz budynku zastosowało 81,8% kin, 80,0% teatrów i instytucji muzycznych, 51,3% galerii i salonów sztuki, 38,3% muzeów i oddziałów muzealnych oraz 17,9% bibliotek publicznych. Ponadto 2,0% placówek bibliotecznych przystosowano dla użytkowników niewidzących lub słabowidzących.

TABL. 5.7. **ZAKŁADY STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ**¹
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – domy i zakłady								
b – miejsca								
c – mieszkańcy								
WOJEWÓDZTWO	a	94	92	93	90	97	99	99
	b	7846	7799	7474	7392	7557	7827	7851
	c	7592	7678	7439	7201	7342	7757	7533
Miasta na prawach powiatu:								
Łódź	a	29	28	27	25	26	26	25
	b	2698	2759	2623	2517	2593	2753	2747
	c	2638	2723	2530	2429	2489	2668	2638
Piotrków Trybunalski	a	2	2	2	1	1	1	2
	b	147	146	146	106	106	106	176
	c	133	144	145	105	106	104	171
Skierniewice	a	-	-	-	-	-	-	-
	b	-	-	-	-	-	-	-
	c	-	-	-	-	-	-	-
Powiaty:								
bełchatowski	a	4	3	3	3	4	4	4
	b	289	235	240	240	296	317	317
	c	289	235	236	235	291	370	294
brzeziński	a	2	2	2	2	2	2	2
	b	190	190	192	192	192	192	192
	c	189	187	192	192	192	192	190
kutnowski	a	7	7	7	7	7	7	7
	b	606	600	579	604	591	592	594
	c	606	584	580	601	587	589	587
łaski	a	1	1	1	1	1	1	2
	b	12	12	12	14	14	14	29
	c	12	12	12	14	14	14	29
łęczycki	a	2	2	2	2	2	2	2
	b	126	126	126	126	124	123	126
	c	124	126	126	125	122	123	126
łowicki	a	2	2	2	2	2	2	2
	b	150	142	141	139	147	147	174
	c	145	139	141	139	143	147	174
łódzki wschodni	a	5	5	5	5	5	5	5
	b	272	279	278	259	253	251	262
	c	251	265	272	257	250	250	261
opoczyński	a	2	2	2	2	2	2	2
	b	157	151	150	170	129	134	154
	c	142	146	134	126	129	134	150

¹ Łącznie z filiami.

TABL. 5.7. ZAKŁADY STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ¹ (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – domy i zakłady								
b – miejsca								
c – mieszkańcy								
Powiaty (dok.):								
pabianicki	a	3	3	4	4	4	5	5
	b	362	351	397	414	404	444	441
	c	361	351	397	406	414	429	424
pajęczański	a	1	1	1	1	1	1	1
	b	38	37	34	34	34	34	34
	c	38	37	36	36	31	34	32
piotrkowski	a	3	3	3	3	4	4	4
	b	228	195	195	197	214	225	225
	c	199	192	195	197	214	225	224
poddębicki	a	1	2	2	3	3	3	2
	b	106	161	166	177	182	155	125
	c	104	162	161	177	161	168	125
radomszczański	a	7	7	7	7	8	9	9
	b	416	405	358	340	360	401	408
	c	390	408	436	340	331	388	374
rawski	a	1	-	1	1	1	1	1
	b	14	-	15	14	14	13	14
	c	7	-	15	12	13	13	14
sieradzki	a	4	4	4	4	5	5	6
	b	516	517	513	513	539	513	539
	c	493	513	509	503	525	502	526
skierniewicki	a	1	1	-	-	-	-	-
	b	25	19	-	-	-	-	-
	c	25	19	-	-	-	-	-
tomaszowski	a	3	3	4	3	4	4	4
	b	356	328	298	301	327	324	327
	c	335	320	298	301	324	325	321
wieluński	a	2	2	2	2	2	2	2
	b	201	205	210	207	195	221	224
	c	201	198	224	193	194	232	194
wierszowski	a	2	2	2	2	2	2	2
	b	156	157	154	153	153	153	153
	c	156	157	154	153	153	153	153
zduńskowolski	a	3	4	3	3	3	3	3
	b	234	279	223	236	244	241	244
	c	218	261	227	236	224	234	225
zgierski	a	7	6	7	7	8	8	7
	b	547	505	424	439	446	474	346
	c	536	499	419	424	435	463	301

¹ Łącznie z filiami.

TABL. 5.8. **PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE WEDŁUG POWIATÓW**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	43	42	42	49	54	53	58
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	18	18	19	22	23	23	23
Piotrków Trybunalski	2	2	2	2	2	2	2
Skierniewice	1	1	1	1	1	1	1
Powiaty:							
bełchatowski	1	2	2	2	2	2	2
brzeziński	-	-	-	-	-	-	-
kutnowski	3	3	3	3	3	3	3
łaski	1	1	1	1	1	1	1
łęczycki	-	-	-	-	1	1	1
łowicki	-	-	-	-	-	-	-
łódzki wschodni	1	1	1	1	1	-	-
opoczyński	-	-	-	-	1	1	1
pabianicki	1	1	1	1	2	2	5
pajęczański	1	1	1	1	1	1	1
piotrkowski	1	1	1	1	1	1	1
poddębicki	-	-	-	-	-	-	-
radomszczański	-	-	-	-	-	-	-
rawski	1	1	1	1	1	1	1
sieradzki	3	3	3	3	3	3	3
skierniewicki	1	1	1	1	1	1	1
tomaszowski	2	2	5	5	5	5	5
wieluński	1	1	1	1	1	1	1
wieruszowski	-	-	-	-	1	1	1
zduńskowolski	1	1	1	1	1	1	1
zgierski	2	2	2	2	2	2	4

TABL. 5.9. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3 – 5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	49,3	54,5	60,8	64,3	70,5	70,9	75,4
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	72,4	76,5	81,1	83,3	86,1	86,3	89,8
Piotrków Trybunalski	56,9	62,8	63,5	66,4	78,1	78,1	80,5
Skierniewice	69,3	74,4	75,3	77,1	85,6	83,8	88,3
Powiat bełchatowski	43,0	50,9	57,0	63,5	69,9	70,4	73,5
Gmina miejska:							
Bełchatów	60,4	64,2	66,4	68,5	76,1	77,2	81,5
Gmina miejsko-wiejska:							
Zelów	28,1	35,5	51,2	58,6	61,0	59,2	65,0
Gminy wiejskie:							
Bełchatów	4,1	27,3	39,6	45,8	49,7	46,8	51,2
Drużbice	0,0	1,5	33,1	41,2	46,3	45,4	49,2
Kleszczów	80,2	79,9	78,8	82,2	91,1	95,7	100,0
Klukki	16,3	29,8	34,3	38,5	53,5	57,0	42,0
Rusiec	39,9	49,7	50,0	74,5	74,2	67,3	66,5
Szczerców	13,2	32,9	32,5	58,6	68,0	75,7	74,9
Powiat brzeziński	33,0	34,7	45,1	46,8	58,4	63,2	64,9
Gmina miejska:							
Brzeziny	48,8	48,4	57,9	61,5	75,2	80,3	78,4
Gminy wiejskie:							
Brzeziny	0,6	2,4	14,5	11,3	10,6	16,6	28,5
Dmosin	31,1	33,0	33,6	39,5	58,3	60,0	52,5
Jeźów	32,5	33,3	39,3	40,7	47,2	52,3	60,7
Rogów	40,0	41,7	64,8	55,7	72,8	77,2	78,2
Powiat kutnowski	31,5	39,0	47,3	51,7	61,2	62,5	65,2
Gmina miejska:							
Kutno	46,1	51,4	62,3	67,0	75,4	76,9	79,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Krośniewice	28,8	27,4	45,5	47,1	68,3	67,5	74,7
Żychlin	51,7	67,2	58,0	55,4	60,1	62,8	63,0
Gminy wiejskie:							
Bedlno	4,1	0,7	39,3	37,4	49,3	45,5	43,3
Dąbrowice	0,0	14,3	19,1	62,1	52,5	49,2	56,5
Krzyżanów	10,4	67,5	49,6	54,1	51,3	58,2	61,5
Kutno	3,3	7,5	10,6	16,0	32,8	39,1	47,6
Łanięta	12,2	15,8	20,8	22,7	28,8	25,3	24,7
Nowe Ostrowy	29,8	31,6	53,1	50,5	64,4	53,7	50,4
Oporów	9,1	5,6	15,7	23,5	25,7	27,4	30,8
Strzelce	6,4	7,3	3,5	11,2	36,3	31,6	33,6

TABL. 5.9. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3 – 5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat łaski	43,2	46,3	49,6	56,3	63,7	63,2	70,7
Gmina miejsko-wiejska:							
Łask	52,4	57,4	57,0	62,4	69,3	71,7	81,4
Gminy wiejskie:							
Buczek	20,4	20,0	36,7	39,6	45,1	40,5	51,4
Sędziejowice	30,4	33,9	47,6	62,8	70,3	69,7	57,6
Widawa	51,4	50,0	42,6	53,9	61,5	58,8	69,9
Wodzierady	11,0	7,5	17,9	12,7	30,3	23,1	49,5
Powiat łączycki	23,1	32,8	40,6	46,8	48,5	57,9	63,2
Gmina miejska:							
Łęczycza	61,0	72,4	75,0	81,9	62,3	84,6	84,7
Gminy wiejskie:							
Daszyna	0,0	1,9	5,9	6,5	39,0	49,6	60,3
Góra Świętej Małgorzaty	5,4	24,2	33,1	28,6	41,0	44,8	56,8
Grabów	1,8	16,7	33,9	44,8	41,1	54,3	66,1
Łęczycza	1,2	3,2	11,6	16,9	33,6	30,5	27,5
Piątek	24,6	32,2	45,6	47,4	56,0	55,4	60,0
Świnice Warckie	17,6	22,1	29,0	47,0	54,1	53,4	58,8
Witonia	8,2	15,9	19,7	26,7	27,4	31,5	52,7
Powiat łowicki	37,4	42,1	56,3	63,3	66,2	68,4	75,0
Gmina miejska:							
Łowicz	62,4	66,2	75,5	82,9	77,8	83,4	90,9
Gminy wiejskie:							
Bielawy	39,3	58,3	64,9	78,9	75,4	79,4	79,0
Chąśno	6,3	0,0	10,3	48,2	57,1	57,6	55,8
Domaniewice	22,1	21,0	44,7	51,4	64,6	63,4	71,3
Kiernozia	30,9	39,6	46,8	40,7	43,1	37,6	53,7
Kocierzew Południowy	12,7	10,7	30,8	47,2	66,9	60,0	82,8
Łowicz	4,9	2,4	23,6	19,3	22,7	28,9	40,6
Łyszkowice	27,2	32,8	41,7	45,5	54,4	54,8	51,4
Nieborów	38,3	48,8	71,5	69,1	79,0	78,5	79,0
Zduny	20,7	25,0	51,7	63,8	68,1	65,7	77,6
Powiat łódzki wschodni	50,5	53,6	57,1	56,1	64,0	65,9	72,0
Gminy miejsko-wiejskie:							
Koluszki	53,4	53,3	55,7	57,4	75,6	71,0	75,2
Rzgów	28,6	36,1	34,3	34,9	33,4	41,9	53,8
Tuszyn	61,9	65,9	69,7	64,7	66,6	72,0	75,4
Gminy wiejskie:							
Andrespol	44,7	50,0	57,5	52,4	55,8	70,4	75,2
Brójce	57,1	59,8	65,1	72,4	76,2	69,7	77,9
Nowosolna	54,9	60,2	65,1	62,3	71,4	63,6	74,3

TABL. 5.9. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3 – 5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat opoczyński	26,3	29,7	35,5	47,1	52,4	53,9	57,8
Gminy miejsko-wiejskie:							
Drzewica	40,0	38,7	46,3	51,5	54,1	56,6	62,6
Opoczno	42,9	47,7	50,4	58,8	58,7	65,5	67,3
Gminy wiejskie:							
Białaczów	3,3	13,0	13,5	21,4	29,6	35,2	43,9
Mniszków	0,0	0,7	34,1	54,1	54,6	51,6	52,2
Paradyż	0,0	1,8	8,3	26,5	35,5	35,0	41,2
Poświętne	2,1	6,6	22,8	15,5	38,9	30,6	28,6
Sławno	0,8	14,3	10,7	48,6	52,2	47,3	52,2
Żarnów	10,2	0,6	11,2	16,2	51,1	30,4	42,9
Powiat pabianicki	59,3	63,6	67,6	69,3	72,0	68,8	74,9
Gminy miejskie:							
Konstantynów Łódzki	47,4	50,7	56,5	60,3	67,1	58,8	68,0
Pabianice	70,1	75,2	77,9	81,9	81,3	78,7	83,6
Gminy wiejskie:							
Dłutów	29,4	46,1	42,2	39,1	48,4	50,7	48,3
Dobroń	35,8	31,9	41,8	38,5	37,7	33,6	52,0
Ksawerów	75,7	62,6	65,1	63,0	67,1	62,0	70,0
Lutomiersk	34,7	46,2	48,8	45,8	52,5	53,9	58,9
Pabianice	43,5	49,7	62,7	64,6	86,2	87,0	87,4
Powiat pajęczański	39,5	44,8	56,2	57,3	65,0	66,5	71,3
Gminy miejsko-wiejskie:							
Działoszyn	53,1	59,6	63,1	65,6	73,6	74,5	77,1
Pajęczno	37,3	52,6	54,2	58,6	64,5	69,3	70,9
Gminy wiejskie:							
Kielczygłów	48,8	54,8	51,2	53,6	65,4	58,1	81,5
Nowa Brzeźnica	50,9	55,5	62,1	57,8	64,6	64,6	81,8
Rząśnia	24,3	0,0	68,3	55,4	67,3	63,7	67,1
Siemkowice	17,1	21,8	30,2	39,8	47,3	55,6	55,1
Strzelce Wielkie	35,0	45,3	53,0	61,9	67,4	68,9	74,8
Sulmierzyce	37,6	39,7	62,6	52,8	57,3	60,0	58,1
Powiat piotrkowski	22,7	25,4	39,5	43,8	56,4	55,4	61,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Sulejów	35,5	33,3	46,9	49,4	66,2	58,4	65,5
Wolbórz	42,6	38,1	53,1	62,9	63,8	65,1	79,1
Gminy wiejskie:							
Aleksandrów	0,0	2,0	12,4	10,0	30,1	34,8	29,9
Czarnocin	40,4	41,3	50,0	45,5	56,6	48,3	50,7
Gorzkowice	17,9	28,3	34,5	39,7	56,0	59,0	60,9
Grabica	1,2	0,6	25,3	29,7	42,7	31,2	38,8
Łęki Szlacheckie	1,0	3,0	4,5	10,9	50,8	54,6	46,1
Moszczenica	21,0	22,0	33,7	40,4	52,6	60,5	74,3
Ręczno	0,0	6,7	40,2	67,9	42,2	49,6	62,8
Rozprza	27,2	27,8	50,1	49,1	60,2	56,9	61,3
Wola Krzysztoporska	18,1	30,1	40,4	47,4	60,0	58,6	62,2

TABL. 5.9. ODSETEK DZIECI W WIEKU 3 – 5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat poddębicki	30,0	37,4	45,1	48,7	55,4	55,1	64,0
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice	42,1	49,2	51,8	55,8	59,6	56,1	64,2
Uniejów	50,0	44,2	51,1	52,3	62,2	67,5	72,1
Gminy wiejskie:							
Dalików	3,3	28,2	46,8	59,8	63,6	69,5	67,1
Pęczniew	18,7	27,2	36,4	41,3	42,0	38,0	71,8
Wartkowice	16,2	28,6	40,4	37,3	52,5	45,8	54,9
Zadzim	16,5	16,0	25,2	29,0	38,1	44,3	52,7
Powiat radomszczański	34,8	41,1	48,3	49,6	60,3	61,2	67,0
Gmina miejska:							
Radomsko	54,4	58,4	67,4	69,4	78,1	74,1	81,1
Gminy miejsko-wiejskie:							
Kamieński	34,8	32,9	48,9	46,2	54,8	59,4	56,4
Przedbórz	32,5	38,5	41,9	43,9	51,1	59,1	61,6
Gminy wiejskie:							
Dobryczyce	26,4	48,1	40,4	38,9	52,6	43,6	58,5
Gidle	50,0	52,7	58,5	49,1	53,6	52,7	57,5
Gomunice	40,4	56,4	41,8	56,1	55,9	66,0	66,3
Kobiele Wielkie	0,7	1,5	23,1	11,7	35,8	56,1	56,9
Kodrąb	8,4	5,7	8,2	0,7	37,2	36,9	50,4
Lgota Wielka	1,6	23,4	21,4	31,8	49,3	50,4	54,3
Ładzice	17,1	24,2	36,1	59,8	57,5	56,0	61,5
Masłowice	21,9	28,7	23,4	30,9	45,5	57,5	62,2
Radomsko	14,2	22,3	42,6	37,7	43,4	45,2	54,6
Wielgomłynny	0,0	3,1	31,3	14,4	33,1	32,1	48,0
Żytno	18,4	28,1	29,4	32,9	56,2	58,8	60,8
Powiat rawski	30,7	37,9	51,7	61,3	65,0	65,2	77,3
Gmina miejska:							
Rawa Mazowiecka	67,8	79,5	87,4	92,8	94,5	92,8	97,0
Gmina miejsko-wiejska:							
Biała Rawska	22,1	33,6	41,2	49,3	57,6	59,3	69,8
Gminy wiejskie:							
Cielądz	0,9	0,9	51,4	55,3	66,1	18,4	52,7
Rawa Mazowiecka	0,0	1,2	11,4	31,5	25,8	49,0	59,1
Regnów	0,0	0,0	12,5	21,7	36,7	39,6	63,3
Sadkowice	13,1	13,7	44,5	48,4	57,1	55,3	80,8

TABL. 5.9. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3 – 5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat sieradzki	41,1	47,8	53,0	54,1	63,3	62,0	65,9
Gmina miejska:							
Sieradz	61,9	65,8	71,3	68,7	77,6	71,0	75,2
Gminy miejsko-wiejskie:							
Błaszki	37,3	39,8	44,0	46,0	56,7	56,8	54,9
Warta	28,2	24,8	36,9	34,7	39,6	46,9	50,9
Złoczew	39,4	43,5	45,9	48,4	55,6	54,1	62,4
Gminy wiejskie:							
Brąszewice	22,6	60,9	41,2	50,0	78,6	81,6	86,7
Brzeźnio	35,2	48,1	56,0	54,4	72,7	77,2	76,7
Burzenin	38,8	41,5	43,1	57,8	60,8	60,6	72,8
Goszczanów	15,5	17,6	34,7	48,4	40,6	50,0	54,6
Klonowa	45,2	61,7	69,8	70,7	72,3	65,0	72,3
Sieradz	15,9	40,4	40,2	41,1	51,1	48,6	52,4
Wróblew	27,7	32,9	38,9	40,1	57,6	57,5	61,2
Powiat skierniewicki	27,6	40,8	51,5	58,0	62,1	69,6	73,2
Gminy wiejskie:							
Bolimów	28,4	26,9	36,4	51,2	56,8	57,1	69,8
Głuchów	21,6	22,1	22,4	22,2	42,4	85,2	90,9
Godzianów	72,0	71,0	93,5	90,1	93,2	90,8	83,7
Kowiesy	0,0	51,4	53,7	59,1	68,7	73,9	65,3
Lipce Reymontowskie	57,6	70,3	69,1	81,7	80,4	77,8	90,4
Maków	30,7	39,9	62,6	68,9	59,7	66,7	71,6
Nowy Kawęczyn	28,4	52,3	48,8	55,8	61,2	61,8	70,3
Skierniewice	19,2	48,4	49,8	56,5	52,6	54,2	55,6
Słupia	0,0	0,0	56,3	65,5	86,5	86,4	82,6
Powiat tomaszowski	44,4	50,5	57,9	59,1	66,4	64,4	69,5
Gmina miejska:							
Tomaszów Mazowiecki	52,9	57,2	64,8	65,1	72,9	71,9	74,1
Gminy wiejskie:							
Będków	49,4	57,1	81,5	84,2	87,8	97,7	85,4
Budziszewice	20,0	52,0	47,6	78,7	76,7	75,3	65,5
Czerniewice	28,7	37,4	42,7	50,0	53,6	48,7	55,7
Inowlódz	11,0	5,3	15,0	11,8	31,8	20,8	43,2
Lubochnia	49,6	49,1	62,9	60,0	64,4	68,9	66,4
Rokiciny	38,2	44,7	60,9	50,6	59,0	42,2	65,4
Rzeczyca	29,4	24,8	40,0	44,4	54,2	53,5	65,6
Tomaszów Mazowiecki	31,9	51,2	54,0	60,0	65,9	70,9	75,1
Ujazd	54,8	55,9	54,7	51,9	58,2	47,7	61,5
Żelechlinek	0,0	24,3	21,9	16,2	44,4	43,6	53,8

TABL. 5.9. **ODSETEK DZIECI W WIEKU 3 – 5 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat wieluński	58,4	63,6	67,0	70,6	75,5	74,7	77,5
Gmina miejsko-wiejska:							
Wieluń	68,3	71,3	72,5	75,2	79,5	79,1	81,7
Gminy wiejskie:							
Biała	59,4	62,3	66,5	66,3	75,9	67,3	73,4
Czarnożyły	45,9	66,9	68,7	81,3	78,6	69,4	72,5
Konopnica	30,8	44,1	34,6	52,6	62,5	58,0	72,5
Mokrsko	61,3	63,8	62,4	62,5	64,4	67,8	71,0
Osjaków	60,6	64,8	65,8	65,5	78,1	74,0	74,9
Ostrówek	25,5	39,4	47,6	46,5	38,0	56,6	52,4
Pątnów	55,6	51,4	63,6	75,1	77,2	75,3	78,2
Skomlin	57,4	66,7	80,0	77,0	85,0	77,9	75,0
Wierzchlas	63,3	66,9	71,3	75,7	88,7	95,0	100,6
Powiat wierzuszowski	47,3	45,4	60,9	61,8	72,3	73,1	77,1
Gmina miejsko-wiejska:							
Wierzuszów	45,6	46,8	58,9	55,2	71,2	74,3	83,8
Gminy wiejskie:							
Bolesławiec	62,7	0,0	71,6	74,6	84,6	83,5	78,7
Czastary	51,5	51,3	67,3	67,5	67,5	75,4	76,5
Galewice	25,6	29,0	52,5	50,5	73,7	68,9	67,3
Lututów	57,8	73,8	66,4	83,0	78,4	73,3	87,1
Łubnice	57,1	55,5	69,1	70,3	65,8	71,4	75,0
Sokolniki	45,3	52,1	50,7	53,9	66,7	66,2	56,2
Powiat zduńskowolski	46,4	51,5	56,6	64,3	70,8	70,0	72,6
Gmina miejska:							
Zduńska Wola	56,9	61,6	62,1	65,7	73,6	71,9	73,2
Gmina miejsko-wiejska:							
Szadek	29,7	36,8	48,5	55,6	51,6	54,7	67,0
Gminy wiejskie:							
Zapolyce	18,5	25,0	38,8	43,4	50,7	47,6	44,8
Zduńska Wola	29,0	32,3	47,2	71,9	78,3	81,0	83,6
Powiat zgierski	48,8	52,4	55,9	60,1	67,9	67,0	70,5
Gminy miejskie:							
Głowno	60,8	58,4	57,6	69,9	77,6	70,3	87,8
Ozorków	75,5	82,4	80,5	77,4	81,9	81,2	91,1
Zgierz	60,5	63,3	67,3	74,9	79,9	77,8	77,4
Gminy miejsko-wiejskie:							
Aleksandrów Łódzki	46,1	50,7	49,9	52,1	62,5	59,6	61,3
Stryków	43,4	45,2	59,7	57,3	66,1	59,8	67,1
Gminy wiejskie:							
Głowno	20,1	24,2	39,0	32,1	41,7	60,6	54,6
Ozorków	16,1	20,0	25,2	25,7	35,2	47,2	36,8
Parzęczew	21,2	21,2	23,9	31,8	53,1	70,9	85,9
Zgierz	5,0	11,2	17,0	21,2	33,3	29,3	34,4

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 5.10. **KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	kluby sportowe			ćwiczący		
WOJEWÓDZTWO	844	794	862	56428	49539	53610
Miasta na prawach powiatu:						
Łódź	151	140	166	13996	11769	13743
Piotrków Trybunalski	22	18	25	1629	1087	1234
Skierniewice	19	20	18	1423	1463	1680
Powiat bełchatowski	37	36	41	2926	3126	2895
Gmina miejska:						
Bełchatów	17	17	23	1649	1745	1556
Gmina miejsko-wiejska:						
Zelów	8	8	8	459	520	508
Gminy wiejskie:						
Bełchatów	-	1	1	-	45	18
Drużbice	3	2	2	191	154	112
Kleszczów	1	1	1	262	320	330
Kluki	1	-	-	25	-	-
Rusiec	3	4	3	108	163	88
Szczerców	4	3	3	232	179	283
Powiat brzeziński	11	9	14	416	250	516
Gmina miejska:						
Brzeziny	3	2	5	119	65	267
Gminy wiejskie:						
Brzeziny	3	3	3	100	70	42
Dmosin	1	-	1	64	-	58
Jeżów	2	2	2	81	60	60
Rogów	2	2	3	52	55	89
Powiat kutnowski	33	28	30	1886	1318	1447
Gmina miejska:						
Kutno	14	12	15	1028	753	863
Gminy miejsko-wiejskie:						
Krośniewice	4	3	2	122	186	146
Żychlin	5	5	3	316	99	86
Gminy wiejskie:						
Bedlno	1	-	1	105	-	80
Dąbrowice	2	2	2	50	64	80
Krzyżanów	2	-	-	49	-	-
Kutno	1	2	3	25	65	68
Łanięta	-	-	-	-	-	-
Nowe Ostrowy	3	3	3	170	136	104
Oporów	-	1	1	-	15	20
Strzelce	1	-	-	21	-	-

^a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

TABL. 5.10. **KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY**^a (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	kluby sportowe			ćwiczący		
Powiat łaski	20	22	24	921	1005	1335
Gmina miejsko-wiejska:						
Łask	13	11	14	586	532	914
Gminy wiejskie:						
Buczek	2	3	3	77	114	101
Sędziejowice	1	2	2	84	128	108
Widawa	3	5	4	135	192	158
Wodzierady	1	1	1	39	39	54
Powiat łączycycki	28	17	20	1024	786	965
Gmina miejska:						
Łęczycza	7	7	7	334	437	402
Gminy wiejskie:						
Daszyna	4	-	-	85	-	-
Góra Świętej Małgorzaty	-	-	1	-	-	29
Grabów	3	2	2	96	83	77
Łęczycza	2	-	-	36	-	-
Piątek	4	3	4	261	128	263
Świnice Warckie	5	4	4	129	113	128
Witonia	3	1	2	83	25	66
Powiat łowicki	42	38	32	1834	1648	1431
Gmina miejska:						
Łowicz	15	14	11	704	575	497
Gminy wiejskie:						
Bielawy	6	4	2	140	156	34
Chąśno	1	1	-	69	65	-
Domaniewice	3	3	2	151	135	121
Kiernożia	1	1	1	63	50	37
Kocierzew Południowy	-	-	3	-	-	141
Łowicz	5	5	6	193	178	243
Łyszkowice	-	-	-	-	-	-
Nieborów	6	7	5	291	366	291
Zduny	5	3	2	223	123	67
Powiat łódzki wschodni	25	24	26	1794	1837	1658
Gminy miejsko-wiejskie:						
Koluszki	6	6	6	388	600	371
Rzgów	2	2	2	234	200	202
Tuszyn	6	7	6	177	266	254
Gminy wiejskie:						
Andrespol	5	5	7	348	328	453
Brójce	1	1	1	281	174	82
Nowosolna	5	3	4	366	269	296

a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

TABL. 5.10. **KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY**^a (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	kluby sportowe			ćwiczący		
Powiat opoczyński	35	28	38	2527	2017	2438
Gminy miejsko-wiejskie:						
Drzewica	3	1	3	121	40	124
Opoczno	24	20	22	1817	1454	1518
Gminy wiejskie:						
Białaczów	1	1	4	29	48	152
Mniszków	1	1	1	67	64	64
Paradyż	1	1	1	84	80	82
Poświętne	-	-	1	-	-	65
Sławno	3	4	5	312	331	373
Żarnów	2	-	1	97	-	60
Powiat pabianicki	30	30	29	2445	2401	2180
Gminy miejskie:						
Konstantynów Łódzki	3	4	4	402	273	295
Pabianice	11	10	14	1173	1126	1188
Gminy wiejskie:						
Dłutów	1	1	1	61	67	82
Dobroń	3	2	2	259	254	146
Ksawerów	4	4	3	151	171	188
Lutomiersk	5	5	2	162	139	74
Pabianice	3	4	3	237	371	207
Powiat pajęczański	14	14	18	1179	1251	1157
Gminy miejsko-wiejskie:						
Działoszyn	4	4	4	595	681	490
Pajęczno	3	4	3	256	301	147
Gminy wiejskie:						
Kielczygłów	-	-	1	-	-	44
Nowa Brzeźnica	-	-	-	-	-	-
Rząśnia	4	3	3	208	92	148
Siemkowice	-	-	4	-	-	153
Strzelce Wielkie	1	1	1	24	47	55
Sulmierzyce	2	2	2	96	130	120
Powiat piotrkowski	29	31	30	2737	2069	2029
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sulejów	2	4	4	131	203	256
Wolbórz	2	2	2	110	92	150
Gminy wiejskie:						
Aleksandrów	1	1	1	55	110	80
Czarnocin	4	4	4	539	413	393
Gorzkowice	2	1	2	208	155	190
Grabica	3	3	3	136	136	116
Łęki Szlacheckie	-	-	-	-	-	-
Moszczenica	6	5	5	668	262	309
Ręczno	-	3	1	-	60	24
Rozprza	3	1	1	144	36	45
Wola Krzysztoporska	6	7	7	746	602	466

^a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

TABL. 5.10. **KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY**^a (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	kluby sportowe			ćwiczący		
Powiat poddębicki	23	22	22	1438	1483	1273
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice	7	8	6	676	707	487
Uniejów	7	7	7	343	439	395
Gminy wiejskie:						
Dalików	2	1	2	79	45	59
Pęczniew	2	1	2	26	11	43
Wartkowice	3	3	2	170	168	135
Zadzim	2	2	3	144	113	154
Powiat radomszczański	27	32	34	1312	1509	1704
Gmina miejska:						
Radomsko	10	12	10	457	599	672
Gminy miejsko-wiejskie:						
Kamieński	1	3	5	44	89	167
Przedbórz	2	1	1	115	102	60
Gminy wiejskie:						
Dobryczyce	2	3	1	111	115	90
Gidle	2	2	3	74	60	95
Gomunice	3	3	3	261	169	186
Kobiele Wielkie	-	-	-	-	-	-
Kodrąb	-	-	-	-	-	-
Lgota Wielka	1	2	3	50	80	118
Ładzice	2	2	2	59	76	69
Masłowice	1	-	-	11	-	-
Radomsko	1	2	2	60	122	75
Wielgomłynny	1	1	3	25	27	122
Żytno	1	1	1	45	70	50
Powiat rawski	17	25	24	1228	1510	1190
Gmina miejska:						
Rawa Mazowiecka	9	11	11	647	696	669
Gmina miejsko-wiejska:						
Biała Rawska	3	6	3	136	272	202
Gminy wiejskie:						
Cielądz	2	2	2	119	131	96
Rawa Mazowiecka	1	4	3	18	76	75
Regnów	1	1	2	50	77	86
Sadkowice	1	1	3	258	258	62

^a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

TABL. 5.10. **KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY**^a (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	kluby sportowe			ćwiczący		
Powiat sieradzki	52	51	51	3335	2492	2692
Gmina miejska:						
Sieradz	20	20	20	1828	1232	1198
Gminy miejsko-wiejskie:						
Błaszki	6	6	4	265	236	182
Warta	8	8	7	367	333	355
Złoczew	2	2	1	122	122	50
Gminy wiejskie:						
Brąszewice	1	1	2	44	19	78
Brzeźnio	2	2	2	68	51	45
Burzenin	2	1	3	76	58	103
Goszczanów	3	1	1	175	30	50
Klonowa	2	2	2	169	125	102
Sieradz	1	2	3	40	66	101
Wróblew	5	6	6	181	220	428
Powiat skierniewicki	13	12	15	481	585	646
Gminy wiejskie:						
Bolimów	-	-	-	-	-	-
Głuchów	3	2	2	113	90	108
Godzianów	-	-	-	-	-	-
Kowiesy	1	1	-	18	32	-
Lipce Reymontowskie	2	1	1	82	75	75
Maków	-	1	2	-	91	161
Nowy Kawęczyn	1	1	1	38	38	30
Skierniewice	5	5	8	163	159	230
Słupia	1	1	1	67	100	42
Powiat tomaszowski	35	35	42	2808	2283	2802
Gmina miejska:						
Tomaszów Mazowiecki	23	23	26	2181	1627	2109
Gminy wiejskie:						
Będków	2	2	2	103	58	53
Budziszewice	1	1	1	26	36	22
Czerniewice	2	2	2	116	108	89
Inowlódz	-	-	1	-	-	65
Lubochnia	1	-	1	53	-	64
Rokiciny	3	3	4	142	95	102
Rzeczyca	1	1	2	30	30	72
Tomaszów Mazowiecki	-	-	-	-	-	-
Ujazd	1	2	2	120	292	188
Żelechlinek	1	1	1	37	37	38

^a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

TABL. 5.10. **KLUBY SPORTOWE I ĆWICZĄCY**^a (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2010	2012	2008	2010	2012
	kluby sportowe			ćwiczący		
Powiat wieluński	48	42	40	1997	1807	1879
Gmina miejsko-wiejska:						
Wieluń	15	15	12	723	890	721
Gminy wiejskie:						
Biała	3	3	3	140	146	133
Czarnożyły	3	1	2	71	31	104
Konopnica	5	5	5	300	179	163
Mokrsko	3	4	6	73	120	290
Osjaków	4	5	5	196	152	155
Ostrówek	5	3	2	222	134	143
Pątnów	4	2	1	89	28	44
Skomlin	-	-	1	-	-	46
Wierzchlas	6	4	3	183	127	80
Powiat wierzuszowski	38	25	21	1135	963	975
Gmina miejsko-wiejska:						
Wierzuszów	3	5	4	188	185	259
Gminy wiejskie:						
Bolesławiec	2	3	3	110	112	123
Czastary	2	3	2	126	170	151
Galewice	3	4	4	110	124	170
Lututów	3	3	3	103	117	120
Łubnice	2	2	2	73	110	90
Sokolniki	23	5	3	425	145	62
Powiat zduńskowolski	29	30	30	1687	1223	1405
Gmina miejska:						
Zduńska Wola	19	17	18	1232	655	932
Gmina miejsko-wiejska:						
Szadek	5	5	5	300	290	303
Gminy wiejskie:						
Zapolice	1	2	2	70	88	53
Zduńska Wola	4	6	5	85	190	117
Powiat zgierski	66	65	72	4270	3657	4336
Gminy miejskie:						
Głowno	6	7	7	772	639	760
Ozorków	4	5	8	368	414	538
Zgierz	20	18	15	1342	1025	1078
Gminy miejsko-wiejskie:						
Aleksandrów Łódzki	8	9	9	567	539	892
Stryków	13	14	18	493	511	642
Gminy wiejskie:						
Głowno	1	-	-	37	-	-
Ozorków	1	2	5	100	76	180
Parzęczew	4	2	2	349	221	52
Zgierz	9	8	8	242	232	194

^a Łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

TABL. 5.11. **IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	15504	13494	9827	11087	12350
Miasta na prawach powiatu:					
Łódź	3833	3477	2673	3254	3915
Piotrków Trybunalski	264	188	-	-	192
Skierniewice	1942	623	667	756	329
Powiat bełchatowski	1681	607	251	468	727
Gmina miejska:					
Bełchatów	1130	237	-	150	179
Gmina miejsko-wiejska:					
Zelów	40	70	59	68	233
Gminy wiejskie:					
Bełchatów	81	49	38	63	72
Drużbice	-	-	-	-	-
Kleszczów	336	172	77	100	152
Kluki	2	12	25	11	10
Rusiec	6	16	-	12	14
Szczerców	86	51	52	64	67
Powiat brzeziński	13	27	3	19	23
Gmina miejska:					
Brzeziny	5	9	-	-	-
Gminy wiejskie:					
Brzeziny	-	-	-	-	-
Dmosin	-	-	-	-	-
Jeźów	8	18	3	19	23
Rogów	-	-	-	-	-
Powiat kutnowski	732	892	456	344	368
Gmina miejska:					
Kutno	579	692	75	118	76
Gminy miejsko-wiejskie:					
Krośniewice	15	49	157	68	67
Żychlin	60	92	76	41	54
Gminy wiejskie:					
Bedlno	31	9	29	31	71
Dąbrowice	-	-	-	-	-
Krzyżanów	20	18	30	27	31
Kutno	-	-	41	27	41
Łanięta	18	21	11	17	12
Nowe Ostrowy	-	-	-	-	-
Oporów	-	-	-	-	-
Strzelce	9	11	37	15	16

TABL. 5.11. **IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2012	2013
Powiat łaski	185	212	154	196	299
Gmina miejsko-wiejska:					
Łask	115	130	99	117	147
Gminy wiejskie:					
Buczek	10	10	14	14	15
Sędziejowice	57	66	24	38	88
Widawa	3	6	17	27	49
Wodzierady	-	-	-	-	-
Powiat łęczycki	98	153	84	187	176
Gmina miejska:					
Łęczyca	43	69	49	77	57
Gminy wiejskie:					
Daszyna	-	-	-	-	-
Góra Świętej Małgorzaty	-	-	-	-	-
Grabów	4	-	8	8	8
Łęczyca	-	-	-	-	-
Piątek	-	40	15	10	21
Świnice Warckie	37	35	-	74	70
Witonia	14	9	12	18	20
Powiat łowicki	843	825	378	286	291
Gmina miejska:					
Łowicz	695	641	82	108	121
Gminy wiejskie:					
Bielawy	-	-	-	-	-
Chąśno	-	-	-	-	-
Domaniewice	36	29	28	23	25
Kiernozia	57	67	48	47	64
Kocierzew Południowy	-	-	-	-	-
Łowicz	-	-	-	-	-
Łyszkowice	24	24	35	20	32
Nieborów	7	22	141	37	-
Zduny	24	42	44	51	49
Powiat łódzki wschodni	486	356	316	278	321
Gminy miejsko-wiejskie:					
Koluszki	340	41	46	20	56
Rzgów	54	64	66	68	68
Tuszyn	25	76	63	58	58
Gminy wiejskie:					
Andrespol	2	37	62	67	64
Brójce	65	138	79	65	75
Nowosolna	-	-	-	-	-

TABL. 5.11. **IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2012	2013
Powiat opoczyński	754	663	699	785	703
Gminy miejsko-wiejskie:					
Drzewica	89	49	96	96	39
Opoczno	621	597	564	641	602
Gminy wiejskie:					
Białaczów	-	-	-	-	-
Mniszków	34	12	6	7	8
Paradyż	-	-	-	-	-
Poświętne	-	-	18	19	29
Sławno	10	5	15	22	25
Żarnów	-	-	-	-	-
Powiat pabianicki	532	472	480	525	608
Gminy miejskie:					
Konstantynów Łódzki	45	48	63	79	83
Pabianice	396	354	293	312	304
Gminy wiejskie:					
Dłutów	62	11	42	48	61
Dobroń	17	44	42	47	60
Ksawerów	-	-	-	17	40
Lutomiersk	12	15	40	22	60
Pabianice	-	-	-	-	-
Powiat pajęczański	647	530	179	178	225
Gminy miejsko-wiejskie:					
Działoszyn	202	211	88	77	96
Pajęczno	88	63	7	17	31
Gminy wiejskie:					
Kielczygłów	-	-	-	-	-
Nowa Brzeźnica	-	-	-	-	-
Rząśnia	357	256	84	84	98
Siemkowice	-	-	-	-	-
Strzelce Wielkie	-	-	-	-	-
Sulmierzyce	-	-	-	-	-
Powiat piotrkowski	140	120	134	115	121
Gminy miejsko-wiejskie:					
Sulejów	38	0	33	18	31
Wolbórz	20	24	16	13	16
Gminy wiejskie:					
Aleksandrów	-	-	-	-	5
Czarnocin	-	-	-	-	-
Gorzkowice	-	-	-	-	-
Grabica	8	-	-	-	-
Łęki Szlacheckie	-	-	-	-	-
Moszczenica	45	63	63	57	41
Ręczno	-	-	-	-	-
Rozprza	-	-	-	-	-
Wola Krzysztoporska	29	33	22	27	28

TABL. 5.11. **IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2012	2013
Powiat poddębicki	63	100	60	78	102
Gminy miejsko-wiejskie:					
Poddębice	41	64	32	45	73
Uniejów	15	33	28	31	27
Gminy wiejskie:					
Dalików	7	3	-	2	2
Pęczniew	-	-	-	-	-
Wartkowice	-	-	-	-	-
Zadzim	-	-	-	-	-
Powiat radomszczański	415	1128	556	638	697
Gmina miejska:					
Radomsko	89	732	220	311	397
Gminy miejsko-wiejskie:					
Kamieński	-	-	-	-	-
Przedbórz	50	57	38	17	31
Gminy wiejskie:					
Dobryczyce	-	-	-	-	-
Gidle	42	102	132	142	76
Gomunice	20	16	18	26	6
Kobiele Wielkie	114	143	119	109	166
Kodrąb	-	-	-	-	-
Lgota Wielka	75	57	21	-	-
Ładzice	-	-	-	-	-
Masłowice	4	-	2	2	3
Radomsko	-	-	-	-	-
Wielgomłyny	19	17	5	20	14
Żytno	2	4	1	11	4
Powiat rawski	49	115	56	109	121
Gmina miejska:					
Rawa Mazowiecka	19	63	56	69	78
Gmina miejsko-wiejska:					
Biała Rawska	30	52	-	40	43
Gminy wiejskie:					
Cielądz	-	-	-	-	-
Rawa Mazowiecka	-	-	-	-	-
Regnów	-	-	-	-	-
Sadkowice	-	-	-	-	-

TABL. 5.11. **IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2012	2013
Powiat sieradzki	548	379	406	391	472
Gmina miejska:					
Sieradz	276	165	155	234	241
Gminy miejsko-wiejskie:					
Błaszki	22	19	18	17	17
Warta	137	40	53	24	30
Złoczew	47	42	69	18	59
Gminy wiejskie:					
Brąszewice	-	-	-	-	-
Brzeźnio	11	29	25	24	29
Burzenin	-	25	17	16	26
Goszczanów	32	39	40	35	43
Klonowa	6	6	7	12	12
Sieradz	6	9	14	6	2
Wróblew	11	5	8	5	13
Powiat skierniewicki	176	77	92	107	86
Gminy wiejskie:					
Bolimów	18	20	42	47	49
Głuchów	27	-	-	-	-
Godzianów	15	-	-	-	-
Kowiesy	-	-	-	-	-
Lipce Reymontowskie	116	53	43	57	34
Maków	-	-	-	-	-
Nowy Kawęczyn	-	-	-	-	-
Skierniewice	-	-	-	-	-
Słupia	-	4	7	3	3
Powiat tomaszowski	473	540	404	479	577
Gmina miejska:					
Tomaszów Mazowiecki	293	298	226	284	227
Gminy wiejskie:					
Będków	-	-	-	-	-
Budziszewice	-	-	-	-	-
Czerniewice	-	-	-	-	4
Inowlódz	35	45	48	60	168
Lubochnia	5	24	28	16	7
Rokiciny	75	127	24	24	25
Rzeczyca	43	26	27	43	105
Tomaszów Mazowiecki	-	-	-	-	-
Ujazd	16	20	43	24	18
Żelechlinek	6	-	8	28	23

TABL. 5.11. **IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ DOMY KULTURY, OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2012	2013
Powiat wieluński	377	398	488	469	428
Gmina miejsko-wiejska:					
Wieluń	231	247	364	337	315
Gminy wiejskie:					
Biała	57	58	41	40	34
Czarnożyły	12	13	11	13	14
Konopnica	37	53	42	32	19
Mokrsko	-	-	-	21	22
Osjaków	26	11	7	6	9
Ostrówek	14	16	14	17	11
Pątnów	-	-	-	-	-
Skomlin	-	-	9	3	4
Wierzchlas	-	-	-	-	-
Powiat wierzuszowski	212	226	300	278	247
Gmina miejsko-wiejska:					
Wierzuszów	100	76	103	99	97
Gminy wiejskie:					
Bolesławiec	10	6	10	14	17
Czastary	38	43	23	27	32
Galewice	27	40	98	70	54
Lututów	32	35	42	35	23
Łubnice	-	-	-	-	-
Sokolniki	5	26	24	33	24
Powiat zduńskowolski	369	382	383	374	367
Gmina miejska:					
Zduńska Wola	218	214	189	155	202
Gmina miejsko-wiejska:					
Szadek	65	63	83	94	65
Gminy wiejskie:					
Zapolice	86	105	111	125	100
Zduńska Wola	-	-	-	-	-
Powiat zgierski	672	1004	608	773	955
Gminy miejskie:					
Głowno	81	68	62	91	87
Ozorków	143	189	70	81	67
Zgierz	166	204	228	315	473
Gminy miejsko-wiejskie:					
Aleksandrów Łódzki	22	39	-	-	-
Stryków	124	131	185	214	209
Gminy wiejskie:					
Głowno	-	-	-	-	-
Ozorków	36	42	18	14	21
Parzęczew	-	-	-	-	-
Zgierz	100	331	45	58	98

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

6. ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH

Ważnym elementem rewitalizacji obszarów miejskich w okresie programowania 2007-2013 były działania, mające na celu poprawę warunków bytowych mieszkańców i podniesienie jakości zasobów mieszkaniowych. Cel tej osi priorytetowej zamierzano osiągnąć m.in. poprzez remonty i modernizacje substancji mieszkaniowej oraz inwestycje w zakresie wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne.

Informacje o remontach i modernizacji mieszkań w budynkach mieszkalnych dotyczą zasobów zlokalizowanych w miastach województwa łódzkiego, stanowiących własność: gmin, spółdzielni mieszkaniowych, skarbu państwa, zakładów pracy, towarzystw budownictwa społecznego, wspólnot mieszkaniowych i innych podmiotów (z wyłączeniem zasobów mieszkaniowych należących do inwestorów indywidualnych). W 2013 r. wymienione zasoby mieszkaniowe stanowiły 63,3% wszystkich zasobów w miastach województwa.

TABL. 6.1. REMONTY MIESZKAŃ^a W MIASTACH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2013
Remonty kapitalne	5	-	21	89
Wykonane roboty remontowe niestanowiące remontu kapitalnego:				
wymiana instalacji ^b	5923	11080	17264	31165
remont dachu	8055	6283	7579	7534
wymiana stolarki budowlanej ..	45480	30278	28191	16270

^a Mieszkania, których remont bezpośrednio dotyczył. ^b Wszystkich bądź niektórych.

W 2013 r., w porównaniu z 2011 r., nastąpił ponad trzykrotny wzrost liczby remontów kapitalnych przeprowadzonych przez podmioty zarządzające zasobami mieszkaniowymi w miastach województwa łódzkiego. Wśród 89 mieszkań, których remont ten bezpośrednio dotyczył, największy udział stanowiły mieszkania w zasobach gminnych (98,9%). W stosunku do lat poprzednich objętych badaniem wzrosła liczba mieszkań, w których wykonano roboty remontowe (niebędące remontem kapitalnym), które polegały na wymianie instalacji (31,2 tys. w 2013 r. wobec 5,9 tys. w 2007 r.). W stosunku do 2007 r. spadła liczba mieszkań, które objęte były remontem polegającym na wymianie stolarki budowlanej – o 64,2% oraz remoncie dachu – o 6,5%.

TABL. 6.2. **REMONTY MIESZKAŃ^a ZWIĄZANE Z PODWYŻSZENIEM STANDARDU W MIASTACH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2009	2011	2013
Podwyższenie standardu mieszkania w wyniku:				
doprowadzenia instalacji ^b	2091	3221	2849	6750
z tego:				
wodociągowej	4	41	327	63
kanalizacyjnej	4	60	589	163
centralnego ogrzewania	910	472	145	468
cieplej wody	1571	2440	2071	5530
gazowej	92	312	40	789
ocieplenia budynków	41054	27332	24587	13917

a Mieszkania, których remont bezpośrednio dotyczył. *b* Mieszkania wykazane tylko raz, niezależnie od liczby doprowadzonych instalacji.

W 2013 r. 6,8 tys. mieszkań w miastach województwa łódzkiego zostało poddanych remontom związanym z podwyższeniem ich standardu poprzez doprowadzenie do nich wcześniej nieistniejących instalacji techniczno-sanitarnych, tj. ponad trzykrotny wzrost w stosunku do 2007 r. Na przestrzeni analizowanych lat odsetek takich mieszkań wzrósł z 0,6% do 1,5% w ogólnej liczbie zasobów mieszkaniowych objętych badaniem w miastach województwa łódzkiego. Największy udział dotyczył lokali wyposażonych w ciepłą wodę i gaz z sieci (odpowiednio 81,9% i 11,7%). W porównaniu z 2007 r. największy wzrost zanotowano w przypadku mieszkań, do których doprowadzono kanalizację oraz wodociąg.

W 2013 r. standard 13,9 tys. mieszkań w miastach województwa łódzkiego został podwyższony poprzez ocieplenie ścian budynku. W porównaniu z 2007 r., który okazał się rekordowy pod tym względem, nastąpił spadek o 2/3 liczby mieszkań, których ocieplenie budynku bezpośrednio dotyczyło. W 2013 r. udział takich mieszkań wyniósł 3,2% w ogólnej liczbie zasobów mieszkaniowych w miastach, podczas gdy w 2007 r. było to 11,5%. W ostatnim analizowanym roku modernizacje polegające na ociepleniu budynku przeprowadzano przede wszystkim w zasobach spółdzielni mieszkaniowych (69,4% ogółu) i stanowiących wspólnoty mieszkaniowe (27,8%).

W 2013 r. w miastach województwa łódzkiego z sieci wodociągowej korzystało 94,5% ogółu ludności, a z sieci kanalizacyjnej – 85,1%. Pomimo wzrostu odsetka mieszkańców użytkujących instalację wodociągową i kanalizacyjną (odpowiednio o 0,2 i 1,9 p. proc.

w porównaniu z 2007 r.), to w skali całego kraju odsetek ludności miejskiej mającej dostęp do sieci wodociągowej był wyższy niż w województwie – 95,5% ogółu, a do sieci kanalizacyjnej – 87,4%. W stosunku do 2007 r. udział ludności miejskiej w skali kraju korzystającej z tych instalacji wzrósł bardziej niż w województwie łódzkim (odpowiednio o 0,5 i 2,4 p. proc.). Także różnica pomiędzy odsetkiem mieszkańców mających dostęp do wodociągu i kanalizacji w kraju była mniejsza (8,1 p. proc.) niż w województwie łódzkim (9,4 p. proc.).

TABL. 6.3. **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z INSTALACJI W MIASTACH^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Odsetek ludności korzystającej z instalacji:							
wodociąg.....	94,3	94,3	94,3	94,3	94,4	94,5	94,5
kanalizacja.....	83,2	83,3	83,5	83,6	84,2	84,7	85,1
gaz.....	59,4	59,2	59,7	59,3	59,3	60,0	60,2
Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji	11,1	11,0	10,8	10,7	10,2	9,8	9,4

^a Ludność korzystająca - dane szacunkowe, ludność ogółem - na podstawie bilansów.

Największy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej zanotowano w Uniejowie (99,2%), Działoszynie (99,1%) oraz Łęczycy (98,5%), a najmniejszy w Zelowie (63,2%), Tuszynie (76,7%) i Wolborzu (80,2%).

Dostęp do sieci kanalizacyjnej w największym stopniu mieli mieszkańcy Działoszyna (95,2% ogółu ludności), Bełchatowa (94,3%) i Brzezin (93,6%). Najmniej osób korzystało z kanalizacji w Tuszynie (43,3%), Rzgowie (45,0%) oraz Szadku (53,5%).

W 2013 r. największa różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji w miastach województwa łódzkiego wystąpiła w powiatach: łódzkim wschodnim (30,2%), piotrkowskim (22,3%) i radomszczańskim (18,1%), a najmniejsza w powiecie brzezińskim (1,8%), bełchatowskim (4,5%) oraz mieście Skierniewice (4,7%). Na przestrzeni analizowanych lat różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji w miastach w większości powiatów zmniejszyła się, jednak w powiecie poddębickim nastąpił jej wzrost o 0,9 p. proc., a największy spadek zanotowano w powiecie piotrkowskim (o 13,8 p. proc.).

W 2013 r. w województwie łódzkim odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w miastach województwa łódzkiego wyniósł 60,2% ogółu ludności i wzrósł o 0,8 p. proc. w porównaniu z 2007 r. W skali całego kraju z sieci gazowej korzystało 72,3% ogółu ludności miast i w porównaniu z 2007 r. odsetek ten zmniejszył się o 0,5 p. proc.

Sieci gazowej nie posiadało 11 powiatów w województwie łódzkim. W 2013 r. najmniejszym odsetkiem ludności korzystającej z tej instalacji charakteryzowały się miasta: Krośnice (0,1%), Drzewica (0,1%) oraz Uniejów (0,8%), Natomiast największym: Łódź (82,5%), Bełchatów (82,1%) i Piotrków Trybunalski (76,7%).

Jednym z założeń w okresie programowania było zwiększenie atrakcyjności obszarów miejskich poprzez tworzenie i modernizację miejsc rekreacji i terenów zielonych.

Powierzchnia terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w miastach województwa łódzkiego zmniejszała się z roku na rok w analizowanym okresie siedmioletnim. W 2013 r. parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej w miastach zajmowały powierzchnię 3,2 tys. ha, tj. o 8,9% mniejszą niż w 2007 r. Udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni miast obniżył się o 0,3 p. proc. do poziomu 2,8%. Pomimo ubytku terenów zieleni w miastach województwa łódzkiego odsetek ten był wyższy niż w kraju (2,2%).

**TABL. 6.4. TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ
W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w ha	3510,9	3440,1	3438,3	3409,1	3386,2	3214,9	3197,8
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej w % powierzchni ogólnej	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	2,8
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca miast w m ²	21,3	21,0	21,1	21,0	21,0	20,0	20,1
Powierzchnia zieleni ulicznej w ha	377,4	307,5	377,0	492,2	492,0	870,0	868,0
Powierzchnia lasów gminnych w ha	2103,7	2102,9	1922,4	1922,3	1958,9	1964,5	1974,9

W 2013 r. na 1 mieszkańca miast w województwie łódzkim przypadało 20,1 m² parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej, podczas gdy 7 lat wcześniej 21,3 m². W Polsce 1 mieszkaniec miasta miał do dyspozycji nieznacznie większą powierzchnię (przeciętnie 20,4 m² wobec 21,1 m² w 2007 r.). Największy obszar parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej przypadał na 1 mieszkańca miast w powiatach: rawskim (50,8 m²), poddębickim (42,6 m²) oraz łęczyckim (32,5 m²), a najmniejszy w powiecie piotrkowskim (3,7 m²), Piotrkowie Trybunalskim (8,1 m²) oraz powiecie radomszczańskim (8,2 m²).

W miastach województwa łódzkiego w analizowanym okresie siedmioletnim zanotowano natomiast ponad dwukrotny wzrost powierzchni zieleni ulicznej, do poziomu 868,0 ha, tj. zieleń uliczna stanowiła 0,7% powierzchni miast. W Polsce udział ten był o 0,1 p. proc. niższy. W porównaniu z 2007 r. zmniejszyła się powierzchnia lasów gminnych zlokalizowanych na terenach miast, zarówno w województwie łódzkim, jak i w Polsce (spadek odpowiednio o 6,1% i 2,0%). Od 2011 r. w województwie łódzkim zauważalny jest jednak z roku na rok wzrost powierzchni lasów gminnych.

TABL. 6.5. RÓŻNICA POMIĘDZY ODSETKIEM LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z WODOCIĄGU I KANALIZACJI W MIASTACH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
WOJEWÓDZTWO	11,1	11,0	10,8	10,7	10,2	9,8	9,4
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	9,6	9,5	9,4	9,3	8,7	8,4	8,0
Piotrków Trybunalski	7,8	7,8	7,7	7,7	7,5	7,4	7,3
Skierniewice	6,6	6,5	6,2	5,6	4,9	4,8	4,7
Powiaty:							
bełchatowski	5,5	5,5	5,3	5,3	5,1	4,9	4,5
brzeziński	5,7	5,0	5,1	4,5	1,7	1,8	1,8
kutnowski	7,0	6,8	6,7	6,6	6,2	6,3	6,1
łaski	15,2	14,7	14,4	14,1	13,2	11,6	11,5
łęczycki	7,1	7,0	7,0	6,9	6,8	6,7	6,7
łowicki	8,9	8,5	8,3	7,2	5,6	5,3	5,2
łódzki wschodni	34,6	34,4	33,8	33,5	32,2	31,6	30,2
opoczyński	6,6	6,4	6,3	6,2	6,1	6,0	6,0
pabianicki	13,9	13,8	13,7	13,7	13,8	13,2	12,6
pajęczański	11,1	9,6	9,6	9,6	9,5	10,0	10,1
piotrkowski	36,1	35,9	35,5	35,4	26,0	25,7	22,3
poddębicki	9,8	9,8	9,8	9,9	9,5	10,2	10,7
radomszczański	19,9	19,6	19,4	19,4	18,9	18,7	18,1
rawski	7,1	7,1	6,9	6,9	6,8	6,8	7,0
sieradzki	15,1	15,1	14,5	14,6	13,2	12,5	10,5
skierniewicki	x	x	x	x	x	x	x
tomaszowski	13,7	13,7	13,0	12,8	11,8	11,6	12,1
wieluński	6,4	6,5	6,4	6,3	6,0	5,5	5,8
wieruszowski	10,3	10,2	9,8	9,5	9,1	9,1	9,7
zduńskowolski	7,0	6,8	6,7	6,8	6,7	6,5	6,4
zgierski	19,8	19,6	19,5	19,4	19,2	17,4	16,1

TABL. 6.6. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI
W MIASTACH ¹**

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – wodociąg								
b – kanalizacja								
c – gaz								
WOJEWÓDZTWO	a	94,3	94,3	94,3	94,3	94,4	94,5	94,5
	b	83,2	83,3	83,5	83,6	84,2	84,7	85,1
	c	59,4	59,2	59,7	59,3	59,3	60,0	60,2
Miasta na prawach powiatu:								
Łódź	a	94,6	94,6	94,6	94,6	94,7	94,7	94,8
	b	85,0	85,1	85,2	85,3	86,0	86,3	86,8
	c	82,8	82,4	82,3	81,9	81,9	82,4	82,5
Piotrków Trybunalski	a	96,3	96,3	96,4	96,4	96,4	96,4	96,5
	b	88,5	88,5	88,7	88,7	88,9	89,0	89,2
	c	74,5	74,5	74,1	74,2	74,2	76,8	76,7
Skierniewice	a	92,3	92,5	92,6	92,6	92,9	92,9	92,9
	b	85,7	86,0	86,4	87,0	88,0	88,1	88,2
	c	63,4	63,6	65,0	65,5	65,6	65,3	66,6
Powiat bełchatowski	a	93,9	94,0	94,0	94,1	94,1	94,2	94,3
	b	88,4	88,5	88,7	88,8	89,0	89,3	89,8
	c	73,9	74,1	73,7	73,5	73,4	72,1	72,6
Bełchatów	a	98,3	98,3	98,3	98,3	98,3	98,4	98,4
	b	93,2	93,2	93,3	93,3	93,4	93,7	94,3
	c	83,6	83,7	83,3	83,1	83,0	81,5	82,1
Zelów	a	60,1	60,6	61,1	61,3	61,9	62,5	63,2
	b	52,0	52,0	53,5	53,9	54,8	55,3	55,9
	c	-	-	-	-	-	-	-
Powiat brzeziński	a	95,1	95,1	95,2	95,3	95,4	95,5	95,4
	b	89,4	90,1	90,1	90,8	93,7	93,7	93,6
	c	-	-	-	-	-	-	-
Brzeziny	a	95,1	95,1	95,2	95,3	95,4	95,5	95,4
	b	89,4	90,1	90,1	90,8	93,7	93,7	93,6
	c	-	-	-	-	-	-	-
Powiat kutnowski	a	94,5	94,5	94,6	94,6	94,7	94,8	94,8
	b	87,5	87,7	87,9	88,0	88,5	88,5	88,7
	c	3,5	3,7	5,2	5,4	5,6	6,2	6,4
Krośniewice	a	96,6	96,6	96,6	96,7	96,7	96,6	96,6
	b	77,3	77,4	77,6	77,7	80,2	79,7	79,7
	c	-	-	-	-	-	0,1	0,1
Kutno	a	94,6	94,6	94,7	94,7	94,8	94,8	94,9
	b	89,8	90,1	90,3	90,5	90,8	90,8	91,0
	c	4,5	4,7	6,7	7,0	7,2	8,0	8,2
Żychlin	a	93,1	93,2	93,2	93,2	93,2	93,4	93,4
	b	80,2	80,2	80,2	80,2	80,8	80,9	80,9
	c	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ludność korzystająca – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 6.6. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI
W MIASTACH¹ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – wodociąg								
b – kanalizacja								
c – gaz								
Powiat łaski	a	91,8	91,8	91,8	91,8	91,8	92,2	92,3
	b	76,6	77,1	77,4	77,7	78,6	80,6	80,8
	c	0,1	0,1	2,0	2,1	2,6	2,4	2,7
Łask	a	91,8	91,8	91,8	91,8	91,8	92,2	92,3
	b	76,6	77,1	77,4	77,7	78,6	80,6	80,8
	c	0,1	0,1	2,0	2,1	2,6	2,4	2,7
Powiat łęczycki	a	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,5
	b	91,3	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	91,8
	c	2,2	2,3	5,4	6,2	6,7	7,1	7,8
Łęczyca	a	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4	98,5
	b	91,3	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	91,8
	c	2,2	2,3	5,4	6,2	6,7	7,1	7,8
Powiat łowicki	a	94,7	94,7	94,7	94,8	95,0	95,1	95,2
	b	85,8	86,2	86,4	87,6	89,4	89,8	90,0
	c	-	0,3	0,5	1,2	1,9	2,5	3,3
Łowicz	a	94,7	94,7	94,7	94,8	95,0	95,1	95,2
	b	85,8	86,2	86,4	87,6	89,4	89,8	90,0
	c	-	0,3	0,5	1,2	1,9	2,5	3,3
Powiat łódzki wschodni	a	86,9	87,6	87,7	87,7	87,7	87,9	88,0
	b	52,3	53,2	53,9	54,2	55,5	56,3	57,8
	c	48,3	48,3	56,6	56,6	56,5	56,2	58,4
Koluszki	a	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5	93,6	93,7
	b	62,9	63,8	64,5	64,8	65,6	66,8	68,9
	c	56,8	56,7	60,8	61,1	61,0	60,5	63,4
Rzgów	a	87,8	88,7	88,9	89,0	89,3	89,6	89,8
	b	40,2	41,8	42,9	43,4	45,0	44,3	45,0
	c	31,5	31,7	62,4	62,3	62,2	62,6	65,0
Tuszyn	a	74,2	76,1	76,1	76,2	76,4	76,6	76,7
	b	38,1	38,7	39,1	39,7	41,6	42,6	43,3
	c	40,3	40,3	45,8	45,6	45,5	45,1	46,0
Powiat opoczyński	a	94,8	95,0	95,0	95,0	95,1	95,1	95,1
	b	88,2	88,6	88,7	88,8	89,0	89,1	89,1
	c	34,6	34,5	34,6	34,4	34,4	35,7	35,5
Drzewica	a	86,4	87,0	87,1	87,1	87,4	87,6	87,2
	b	79,2	80,9	81,2	81,6	82,0	82,2	81,5
	c	-	-	-	-	-	0,1	0,1
Opoczno	a	96,3	96,3	96,4	96,4	96,4	96,5	96,5
	b	89,8	89,9	90,0	90,1	90,2	90,4	90,5
	c	40,6	40,5	40,6	40,5	40,5	42,0	41,9
Powiat pabianicki	a	92,1	92,1	92,1	92,1	92,2	91,7	91,8
	b	78,2	78,3	78,4	78,4	78,4	78,5	79,2
	c	68,0	67,9	69,2	69,1	69,2	68,8	69,1
Konstantynów Łódzki	a	89,0	89,0	89,0	89,0	89,2	89,5	89,6
	b	69,4	69,5	69,5	69,5	69,5	70,8	72,3
	c	69,9	69,6	72,9	73,0	73,0	72,1	73,3
Pabianice	a	92,9	92,9	92,9	92,9	93,0	92,3	92,4
	b	80,5	80,6	80,7	80,7	80,7	80,5	81,0
	c	67,6	67,4	68,2	68,1	68,2	67,9	68,0

¹ Ludność korzystająca – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 6.6. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI
W MIASTACH¹ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – wodociąg								
b – kanalizacja								
c – gaz								
Powiat pajęczański	a	98,1	98,1	98,2	98,2	98,2	98,1	98,0
	b	87,0	88,5	88,6	88,6	88,7	88,1	87,9
	c	-	-	-	-	-	0,4	2,5
Działoszyn	a	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,1
	b	95,5	95,5	95,5	95,5	95,5	95,5	95,2
	c	-	-	-	-	-	0,5	2,9
Pajęczno	a	97,1	97,2	97,2	97,2	97,3	97,0	97,0
	b	79,1	82,1	82,2	82,2	82,4	81,3	81,4
	c	-	-	-	-	-	0,4	2,2
Powiat piotrkowski	a	92,3	92,3	92,3	92,5	89,6	89,7	89,3
	b	56,2	56,4	56,8	57,1	63,6	64,0	67,0
	c	33,8	33,5	34,0	33,9	38,7	40,9	42,1
Sulejów	a	92,3	92,3	92,3	92,5	92,6	92,7	92,7
	b	56,2	56,4	56,8	57,1	57,6	58,2	62,7
	c	33,8	33,5	34,0	33,9	33,8	37,2	38,0
Wolbórz	a	x	x	x	x	81,5	81,5	80,2
	b	x	x	x	x	80,0	80,0	78,2
	c	x	x	x	x	52,1	50,9	52,8
Powiat poddębicki	a	97,7	97,7	97,7	97,8	97,8	97,7	97,8
	b	87,9	87,9	87,9	87,9	88,3	87,5	87,1
	c	10,1	10,1	12,3	12,4	12,3	12,6	13,5
Poddębice	a	97,2	97,2	97,2	97,2	97,2	97,2	97,2
	b	92,0	92,1	92,1	92,1	92,6	91,5	91,2
	c	13,8	13,9	16,7	17,0	16,8	17,2	18,5
Uniejów	a	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2
	b	76,8	76,8	76,8	76,9	77,0	77,0	76,6
	c	-	-	0,5	0,5	0,5	0,8	0,8
Powiat radomszczański	a	96,3	96,3	96,3	96,4	96,4	96,5	96,5
	b	76,4	76,7	76,9	77,0	77,5	77,8	78,4
	c	44,6	44,6	45,7	45,6	45,4	45,8	47,6
Kamięnsk	a	98,2	98,2	98,3	98,3	98,3	98,3	98,3
	b	77,4	77,4	77,4	77,5	77,7	77,7	77,4
	c	23,2	23,0	24,3	24,2	24,3	26,2	26,9
Przedbórz	a	95,9	96,1	96,1	96,1	96,3	96,5	96,6
	b	56,0	56,0	56,1	56,5	57,8	57,9	57,9
	c	-	-	-	-	-	-	-
Radomsko	a	96,2	96,2	96,2	96,3	96,3	96,3	96,4
	b	77,9	78,3	78,4	78,5	79,0	79,3	80,1
	c	49,3	49,3	50,5	50,4	50,2	50,5	52,6

¹ Ludność korzystająca – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 6.6. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI
W MIASTACH¹ (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – wodociąg								
b – kanalizacja								
c – gaz								
Powiat rawski	a	90,4	90,6	90,7	90,8	91,0	91,1	90,9
	b	83,3	83,5	83,8	83,9	84,2	84,3	83,9
	c	57,8	57,9	58,1	58,3	58,0	59,3	59,9
Biała Rawska	a	86,8	86,8	86,9	87,4	87,5	87,6	87,0
	b	80,9	81,0	81,1	81,1	81,3	81,4	80,4
	c	-	-	-	-	-	-	-
Rawa Mazowiecka	a	91,1	91,3	91,4	91,5	91,6	91,7	91,6
	b	83,7	84,0	84,3	84,4	84,7	84,8	84,5
	c	68,2	68,6	68,5	68,9	68,5	70,2	70,8
Powiat sieradzki	a	94,5	94,6	94,6	94,8	94,8	95,0	95,0
	b	79,4	79,5	80,1	80,2	81,6	82,5	84,5
	c	0,1	0,1	1,2	1,3	1,4	2,0	2,3
Błaszki	a	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2	93,1	92,2
	b	64,4	64,5	64,7	64,7	64,7	64,4	61,3
	c	-	-	-	-	-	-	-
Sieradz	a	95,4	95,5	95,6	95,7	95,7	95,9	95,9
	b	82,6	82,7	83,4	83,5	85,2	86,3	89,0
	c	0,1	0,1	1,4	1,5	1,7	2,4	2,8
Warta	a	84,8	84,8	84,8	86,3	86,3	86,3	86,6
	b	70,4	70,6	70,6	71,1	71,8	71,8	71,8
	c	-	-	-	-	-	-	-
Złoczew	a	93,1	93,1	93,1	93,1	93,2	93,2	93,1
	b	57,0	57,0	57,0	57,0	57,0	57,2	55,5
	c	-	-	-	-	-	-	-
Powiat skierniewicki	a	x	x	x	x	x	x	x
	b	x	x	x	x	x	x	x
	c	x	x	x	x	x	x	x
Powiat tomaszowski	a	90,7	90,8	90,9	91,1	91,3	91,4	91,0
	b	77,0	77,1	77,9	78,3	79,5	79,8	78,9
	c	60,2	60,4	61,1	61,2	61,5	64,7	64,4
Tomaszów Mazowiecki	a	90,7	90,8	90,9	91,1	91,3	91,4	91,0
	b	77,0	77,1	77,9	78,3	79,5	79,8	78,9
	c	60,2	60,4	61,1	61,2	61,5	64,7	64,4
Powiat wieluński	a	96,8	96,9	96,9	96,9	97,0	97,3	97,4
	b	90,4	90,4	90,5	90,6	91,0	91,8	91,6
	c	-	-	-	-	-	1,3	2,0
Wieluń	a	96,8	96,9	96,9	96,9	97,0	97,3	97,4
	b	90,4	90,4	90,5	90,6	91,0	91,8	91,6
	c	-	-	-	-	-	1,3	2,0

¹ Ludność korzystająca – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 6.6. **ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI
W MIASTACH¹ (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
a – wodociąg								
b – kanalizacja								
c – gaz								
Powiat wierzuszowski	a	98,6	98,6	98,6	98,6	98,6	98,6	98,4
	b	88,3	88,4	88,8	89,1	89,5	89,5	88,7
	c	1,0	1,0	7,8	8,1	9,0	9,1	9,3
Wieruszów	a	98,6	98,6	98,6	98,6	98,6	98,6	98,4
	b	88,3	88,4	88,8	89,1	89,5	89,5	88,7
	c	1,0	1,0	7,8	8,1	9,0	9,1	9,3
Powiat zduńskowolski.....	a	95,9	95,9	95,9	95,9	96,0	96,0	96,1
	b	88,9	89,1	89,2	89,1	89,3	89,5	89,7
	c	0,3	0,3	0,7	0,8	0,8	1,0	1,1
Szadek	a	87,5	87,6	87,6	88,6	89,8	89,9	90,0
	b	46,8	46,8	49,1	49,0	50,4	53,3	53,5
	c	-	-	-	-	-	-	-
Zduńska Wola	a	96,2	96,2	96,2	96,3	96,3	96,3	96,4
	b	90,8	91,0	91,0	91,0	91,1	91,2	91,4
	c	0,3	0,3	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2
Powiat zgierski	a	93,5	93,5	93,6	93,6	93,6	94,1	94,4
	b	73,7	73,9	74,1	74,2	74,4	76,7	78,3
	c	44,1	44,0	44,9	44,6	45,3	47,0	47,4
Aleksandrów Łódzki	a	95,2	95,2	95,2	95,3	95,4	97,1	97,2
	b	80,7	81,0	81,6	81,7	82,3	82,6	82,8
	c	69,6	68,9	68,4	67,2	71,6	69,2	72,0
Głowno	a	86,6	86,7	86,9	86,9	87,0	87,1	87,3
	b	64,1	64,3	65,0	65,1	65,4	66,1	67,0
	c	-	-	-	-	-	-	-
Ozorków	a	93,9	93,9	93,9	93,9	93,9	94,0	93,9
	b	70,1	70,2	70,3	70,3	70,5	71,6	73,8
	c	1,2	1,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,7
Stryków	a	83,0	83,3	83,5	83,6	83,7	83,5	83,5
	b	76,2	76,2	76,6	76,8	77,1	70,3	70,5
	c	-	-	-	-	-	-	-
Zgierz	a	95,2	95,2	95,2	95,2	95,2	95,5	96,1
	b	74,9	74,9	74,9	75,0	75,0	79,4	81,6
	c	64,3	64,2	65,7	65,6	65,3	69,6	69,1

¹ Ludność korzystająca – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 6.7. **PARKI, ZIELEŃCE I TERENY ZIELENI OSIEDLOWEJ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	w hektarach						
WOJEWÓDZTWO	3510,9	3440,1	3438,3	3409,1	3386,2	3214,9	3197,8
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	1951,0	1875,0	1921,0	1876,1	1797,7	1626,3	1601,3
Piotrków Trybunalski	62,9	63,4	63,0	63,0	61,8	61,8	61,5
Skierniewice	126,2	126,2	126,5	126,5	133,7	133,7	131,2
Powiaty:							
bełchatowski	88,2	90,2	76,5	78,2	89,2	89,7	88,5
brzeziński	21,2	21,2	21,2	21,2	21,2	21,2	21,2
kutnowski	149,5	149,5	146,1	160,4	159,4	159,4	160,5
łaski	42,3	42,3	48,1	48,1	45,1	45,1	33,1
łęczycki	46,9	46,9	49,5	49,5	48,4	48,4	48,1
łowicki	47,2	47,2	47,8	47,5	47,6	47,6	48,2
łódzki wschodni	29,3	29,3	35,3	35,3	31,1	31,1	33,1
opoczyński	22,9	22,9	24,3	24,3	25,5	25,5	28,0
pabianicki	170,7	170,7	172,0	172,0	170,5	170,1	172,0
pajęczański	34,1	34,1	34,9	34,9	35,4	35,4	35,9
piotrkowski	5,8	2,1	2,1	2,1	3,4	3,4	3,2
poddębicki	46,9	46,9	47,0	47,0	46,6	46,6	46,3
radomszczański	43,0	43,0	43,8	43,8	44,8	44,8	44,4
rawski	107,8	114,2	85,4	85,4	107,0	107,0	107,0
sieradzki	111,0	111,0	111,5	111,5	105,8	105,8	106,2
skierniewicki	x	x	x	x	x	x	x
tomaszowski	95,0	95,0	97,6	97,6	95,5	95,5	99,7
wieluński	55,3	55,3	53,8	53,8	51,5	51,5	52,4
wieruszowski	10,7	10,7	10,4	10,4	13,6	13,6	13,6
zduńskowolski	76,0	76,0	76,0	76,0	77,8	77,8	76,3
zgierski	167,0	167,0	144,5	144,5	173,6	173,6	186,2

TABL. 6.8. **PARKI, ZIELEŃCE I TERENY ZIELENI OSIEDLOWEJ
NA 1 MIESZKAŃCA W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	w m ²						
WOJEWÓDZTWO	21,3	21,0	21,1	21,0	21,0	20,0	20,1
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	25,9	25,1	25,9	25,7	24,8	22,6	22,5
Piotrków Trybunalski	8,0	8,1	8,1	8,2	8,1	8,1	8,1
Skierniewice	25,8	25,7	25,8	26,0	27,5	27,5	27,0
Powiaty:							
bełchatowski	12,7	13,0	11,1	11,4	13,1	13,2	13,1
brzeziński	17,2	17,2	17,3	16,9	16,9	16,8	16,8
kutnowski	24,7	24,9	24,5	26,8	26,8	26,9	27,3
łaski	22,7	22,9	25,9	26,0	24,6	24,8	18,4
łęczycki	30,6	30,7	32,5	32,8	32,3	32,5	32,5
łowicki	15,8	15,8	16,1	15,9	16,0	16,1	16,4
łódzki wschodni	12,3	12,2	14,8	14,6	12,8	12,8	13,7
opoczyński	8,6	8,6	9,1	9,1	9,6	9,7	10,7
pabianicki	19,5	19,6	19,8	19,7	19,7	19,8	20,1
pajęczański	26,4	26,4	27,1	26,5	27,0	27,1	27,6
piotrkowski	9,1	3,3	3,3	3,3	3,9	3,9	3,7
poddębicki	43,4	43,5	43,9	43,3	43,1	43,0	42,6
radomszczański	7,7	7,8	7,9	7,9	8,2	8,2	8,2
rawski	51,8	54,9	41,3	40,4	50,7	50,7	50,8
sieradzki	21,1	21,1	21,3	21,0	20,0	20,1	20,3
skierniewicki	x	x	x	x	x	x	x
tomaszowski	14,3	14,4	14,9	14,7	14,5	14,6	15,4
wieluński	22,9	23,0	22,5	22,3	21,5	21,6	22,3
wieruszowski	12,4	12,3	12,0	11,8	15,5	15,6	15,6
zduńskowolski	16,5	16,5	16,5	16,4	16,9	16,9	16,7
zgierski	14,2	14,2	12,3	12,2	14,7	14,7	15,9

TABL. 6.9. **ZIELEŃ ULICZNA W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	w hektarach						
WOJEWÓDZTWO	377,4	307,5	377,0	492,2	492,0	870,0	868,0
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	78,0	7,0	78,0	78,0	78,0	456,0	456,0
Piotrków Trybunalski	-	-	-	111,0	111,0	111,0	111,0
Skierniewice	6,1	6,3	6,3	6,3	6,1	6,1	6,1
Powiaty:							
bełchatowski	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4
brzeziński	-	-	-	-	-	-	-
kutnowski	29,8	29,8	29,8	30,1	30,1	30,1	30,1
łaski	12,5	12,5	12,8	12,8	12,8	12,8	10,8
łęczycki	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2
łowicki	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
łódzki wschodni	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7
opoczyński	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
pabianicki	21,4	20,6	18,8	18,8	18,8	18,8	18,8
pajęczański	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
piotrkowski	2,0	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
poddębicki	2,9	2,9	2,9	3,8	3,8	3,8	3,8
radomszczański	19,0	19,0	19,0	22,0	22,0	22,0	22,0
rawski	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
sieradzki	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
skierniewicki	x	x	x	x	x	x	x
tomaszowski	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4	33,4
wieluński	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
wieruszowski	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
zduńskowolski	45,8	45,8	45,8	45,8	45,8	45,8	45,8
zgierski	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5

TABL. 6.10. **LASY GMINNE W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	w hektarach						
WOJEWÓDZTWO	2103,7	2102,9	1922,4	1922,3	1958,9	1964,5	1974,9
Miasta na prawach powiatu:							
Łódź	1465,5	1464,7	1465,5	1465,7	1465,7	1465,7	1465,7
Piotrków Trybunalski	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Skierniewice	7,0	7,0	7,0	2,9	30,0	30,0	29,0
Powiaty:							
bełchatowski	21,0	21,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0
brzeziński	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	5,0
kutnowski	18,0	18,0	19,0	19,0	19,0	18,0	18,0
łaski	-	-	-	-	-	-	-
łęczycki	-	-	-	-	-	-	-
łowicki	109,1	109,1	109,1	114,1	114,1	120,8	120,8
łódzki wschodni	22,1	22,1	22,1	22,1	22,1	22,1	22,1
opoczyński	-	-	-	-	-	-	-
pabianicki	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1
pajęczański	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
piotrkowski	217,7	217,7	10,0	10,0	21,0	21,0	17,0
poddębicki	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
radomszczański	28,7	30,6	30,6	30,6	30,6	30,6	30,6
rawski	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
sieradzki	2,5	-	-	-	-	-	-
skierniewicki	x	x	x	x	x	x	x
tomaszowski	-	-	20,0	20,0	20,5	20,5	27,7
wieluński	30,4	30,4	30,4	30,4	30,4	30,4	30,4
wieruszowski	0,8	0,8	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
zduńskowolski	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
zgierski	153,1	153,7	153,7	152,5	150,5	150,4	156,6

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska (-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	-	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak #	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” „Of which”	-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys.	=tysiąc	t/r	= ton rocznie
thous.	=thousand	t/y	=tonnes per year
mln	=milion <i>million</i>	cd.	=ciąg dalszy <i>=continued</i>
zł	=złoty	dok.	=dokończenie
zl	=złoty	cont.	=continued
szt	=sztuka	nr (Nr)	=numer
pcs	=piece	No.	=number
t	=tona <i>tonne</i>	poz.	=pozycja
km	=kilometr <i>kilometre</i>	p. proc.	=punkt procentowy
m ²	=metr kwadratowy <i>square metre</i>	pp	=percentage point
ha	=hektar <i>hectare</i>	tabl.	=tablica <i>table</i>
km ²	=kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>	ust.	=ustęp
m ³	=metr sześcienny <i>cubic metre</i>	Dz. U.	=Dziennik Ustaw
dam ³	=dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>	i in.	=i inni
hm ³	=hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	itp.	=i tym podobne <i>=and the like</i>
MW	=megawat <i>megawatt</i>	m.in.	=między innymi <i>=among others</i>
GWh	=gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	np.	=na przykład <i>=for example</i>
r.	=rok	tj.	=to jest <i>=that is</i>
		tzn.	=to znaczy <i>=that is</i>
		i.e.	

Najnowsze publikacje Urzędu:

- RAPORT O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W 2014 R., ŁÓDŹ 2015
- SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA ŁODZI (kwartalnik)
- BIULETYN STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO (kwartalnik)
- ROCZNIK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2014
- WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE 2014 – PODREGIONY, POWIATY, GMINY
- STATYSTYKA ŁODZI 2014

- OŚWIATA I WYCHOWANIE W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W LATACH SZKOLNYCH 2009/10 - 2011/12, ŁÓDŹ 2013
- WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2012 R., ŁÓDŹ 2014
- NIEPEŁNOSPRAWNI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM, ŁÓDŹ 2014
- LUDNOŚĆ, RUCH NATURALNY I MIGRACJE W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2013 R., ŁÓDŹ 2014

- ROLNICTWO W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2013 R., ŁÓDŹ 2014
- OCHRONA ŚRODOWISKA I LEŚNICTWO W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W LATACH 2011-2013, ŁÓDŹ 2014

- GOSPODARKA MIESZKANIOWA W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W LATACH 2010-2012, ŁÓDŹ 2013
- DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W LATACH 2011-2012, ŁÓDŹ 2014
- BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2013 R., ŁÓDŹ 2014
- INFRASTRUKTURA KOMUNALNA W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W LATACH 2007-2013, ŁÓDŹ 2015

WYNIKI SPISÓW Powszechnych

- PSR 2010. RAPORT Z WYNIKÓW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
- PSR 2010. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARSTW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

- NSP 2011. LUDNOŚĆ W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNA
- NSP 2011. ZAMIESZKANE BUDYNKI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
- NSP 2011. MIESZKANIA W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
- NSP 2011. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
- NSP 2011. GOSPODARSTWA DOMOWE I RODZINY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA
- NSP 2011. LUDNOŚĆ I GOSPODARSTWA DOMOWE W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM. STAN I STRUKTURA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA
- NSP 2011. MIGRACJE ZAGRANICZNE I WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Zapraszamy do zapoznania się z szeroką ofertą wydawniczą znajdującą się na stronie internetowej Urzędu <http://lodz.stat.gov.pl>, gdzie prezentowane są w formie elektronicznej publikacje, komunikaty oraz tematyczne informacje sygnałowe.

**Zamówienia realizuje Urząd Statystyczny w Łodzi
ul. Suwalska 29, 93-176 Łódź tel. (42) 683-92-96, FAX (42) 684-48-46**